

ekonom

16

Pivní kultura v ohrožení

Zdražování piva vyhání lidi
z hospod do obývacích pokojů.

9 771210 071005

16

Podcast týdeníku Ekonom o byznysu, managementu a inspirativním podnikání. Výjimečné postavy českého byznysu zpovídá šéfredaktor Petr Kain a jeho zástupce Martin Petříček.

NA VLNĚ PODNIKÁNÍ

Poslouchejte na:

ekonom

Týdeník vydavatelství **Economia**

Ročník LXVIII, číslo 16

Vychází každý čtvrtek v Praze, cena 65 Kč

Adresa redakce:

Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8, tel.: 233 072 222

e-mail: jmeno.prijmeni@economia.cz

internet: <http://www.ekonom.cz>

Šéfredaktor: Petr Kain

Zástupci šéfredaktora: Martin Petříček, Alžběta Vejvodová

Šéfredaktor: Karel Janků

Editor: Josef Káninský

Redakce: Jan Beránek,
Eva Hníková, Jan Němec,
Josef Pravec, Vojtěch Wolf

Spolupracovníci:

Eva Srpová,
Jakub Stehlik, Aleš Vojř

Grafici: Jaroslava Bělovská, Petr Hrubý

Fotoprodukcni: Michaela Špíchalová

Produkce: Marcela Skladanová

Korektorka: Petr Vaněk (vedoucí)

Marketing: Jan Rákosník

Vydává: **Economia, a.s.**

Adresa vydavatelství: Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8
tel.: 233 072 222, IČO: 28191226

Autorská práva vykonává vydavatel. Jakékoliv užití částí nebo celku, zejména rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem (mechanickým nebo elektronickým) i v jiném než českém jazyce bez písemného svolení vydavatele, je zakázáno.

© 2024 **Economia, a.s.**

Inzerce přijímá inzertní oddělení:

obchodní garant: Dobromila Danovová,
dobromila.danovova@economia.cz, 737 434 166
backoffice inzerce: inzerce@economia.cz

Ředitel speciálních projektů: Aleš Mohout,
Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8,
tel.: 775 921 915

Distribuce: Pernerova 673/47, 186 00 Praha 8

Volný prodej: e-mail: distribuce@economia.cz

Ve volném prodeji rozšiřuje: PNS, a.s.

Předplatné, nové objednávky:
tel.: 217 777 888, e-mail: predplatne@economia.cz,
www.ekonom.cz/predplatne

Zákaznická linka: tel.: 217 777 888

Objednávky do zahraničí: tel.: 217 777 888,
e-mail: predplatne@economia.cz

Doručování předplatného provádí:
Česká pošta s.p., PNS, a.s., Monitor CZ, s.r.o.

Předplatné v SR zajišťují:
Magnet Press Slovakia, s.r.o., PressMedia, s.r.o.,
L.K. Permanent, s.r.o., MediaCall, s.r.o.

Internetový on-line archiv: predplatne@economia.cz

Layout: Jan Vyhnanek

Tiskne: Triangl, a.s., Beranových 65, Praha 9

Náklad ověřuje Kancelář ověřování nákladů tisku ABC ČR

Redakci nevyžádané příspěvky se nevracejí.

**MK ČR E 5549 | MIČ 47 619 | ISSN 1210-0714 (Print)
ISSN 2787-9380 (On-line)**

 [Twitter @ekonom_cz](https://twitter.com/ekonom_cz) [Facebook @ekonom.cz](https://facebook.com/ekonom.cz) [Instagram @ekonom_cz](https://instagram.com/ekonom_cz)

Vážení a milí čtenáři

Česko je velmoc v pití alkoholu. Každý rok se mnozí obyvatelé naší země s nepředstíranou pýchou plácají po ramenou, jací jsme to pašáci: Zase jsme v žebříčcích největších světových pijanů na předních příčkách. V rámci Evropské unie jsme dokonce v pití alkoholu první. Každý Čech starší 15 let v průměru za rok vypije 14,5 litru čistého alkoholu. A jak ukázal vývoj konzumace během covidu-19, kdy se cestovní ruch takřka zastavil, jen malou část naší alkoholové spotřeby lze připisovat žíznivým turistům.

Upřímně na tom není vůbec nic k chlubení. Jak spočítali výzkumníci PAQ Research, nadměrná konzumace alkoholu zkracuje dožití Čechů o jeden rok a padne na ni 2,5 procenta všech zdravotních výdajů. Další miliardy nás stojí zvýšená kriminalita, dopravní nehody nebo třeba nižší produktivita lidí znavených prohýfenou nocí. Celkové roční náklady spojené s nadměrným pitím vychází na 35 až 56,6 miliardy korun. Na spotřební dani z alkoholu (včetně DPH ze spotřebních daní) se přitom v nejlepším případě vybere polovina – celkem 17,6 miliardy.

Nadměrné české pití ale není jen ekonomický problém. Způsobuje také až sedm tisíc mrtvých ročně a mnoha lidem snižuje věk dožití ve zdraví. Bylo by záhodno s tím konečně začít něco dělat. Pro začátek by stačilo zvážít doporučení výzkumníků PAQ Research a zvýšit spotřební daň u tichého vína, piva a ciderů.

Alkohol je na druhou stranu obrovský kulturní fenomén, a i proto o něm v tomto čísle Ekonomu tolik píšeme. Je určitě pravda, že bez něj by se česká i světová ekonomika, kultura, společenské vztahy, umění, zkrátka celé dějiny vyvíjely jinak. A o mnohé bychom byli ochuzeni. Když k němu ale ztížíme přístup a omezíme jeho konzumaci, rozhodně tenhle kulturní fenomén nezlikvidujeme. Jen bude Česko o trochu strážlivější, což bude ku prospěchu nás všech.

Přeji pěkné čtení.

Petr Kain, šéfredaktor

OBSAH

Názory

- 6 Jaromír Novák: Změna rozhlasových a televizních poplatků je nedotažená, příprava mediální novely se vleče

Události týdne

- 8 Přehled nejdůležitějších zpráv uplynulého týdne

Téma čísla

- 10 Z výčepů do garáží a zahrad. Drahé pivo mění českou hospodskou kulturu

Rozhovor

- 18 Rafal Walendzik: Vodka už lidi začala nudit, v módě je teď v Evropě tequila

Další témata

- 24 Zlato je na rekordu. Přesto se v nejisté době válek čeká růst
- 28 Umřel vám někdo blízký? Nechte si ho digitálně reprodukovat
- 30 Josef Sousedík: Geniální technik a zapálený vlastenec
- 34 Jak si za pár tisíc koupit podíl v zahraniční nemovitosti
- 36 Mimořádně vstřícné k podnikatelům je Valašské Meziříčí a Olomouc

Investice

- 38 Akciová anketa: Středem pozornosti trhů jsou opět centrální banky

Technologie

- 40 Létající auta a další stroje obsadí nebe. Slovensko a Česko jsou u toho

Právo

- 42 Vločka, jetel a broskev u soudu. Dáte zdvižený palec a máte smlouvu
- 44 Koncepti, jak přivádět kvalifikované zaměstnance z ciziny, stát nemá

Lifestyle

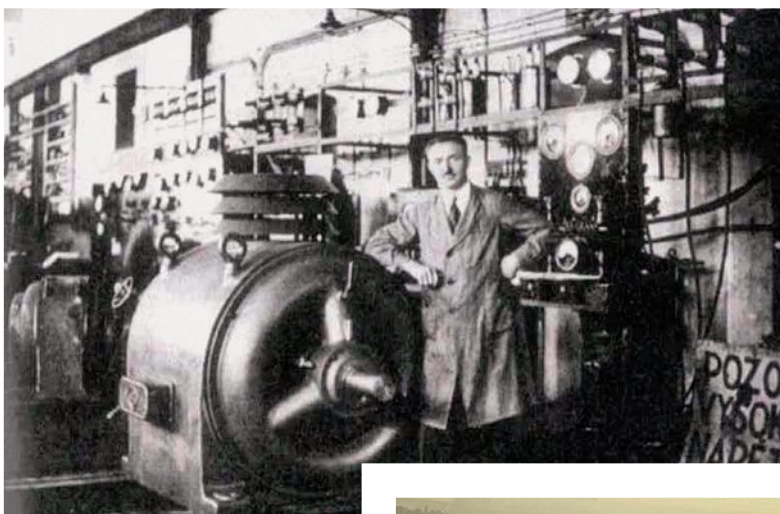
- 46 Proč noční sovy umírají dříve a vydělávají méně než ranní ptáčata
- 48 Ineos Grenadier: Bláznivý nápad, který se vyplatil

#datavize

- 50 Za kolik lze bydlet

18

30

48

40

Nová energie pro Česko

Výstavba nových jaderných zdrojů, největší investice v dějinách Česka, má potenciál stát se obrovským impulsem pro ekonomiku, pro rozmach vzdělávání, výzkumu a vývoje i stimulem pro rozvoj v příslušných regionech. Evropská nabídka společnosti EDF přináší největší hodnotu ve všech těchto aspektech: maximální zapojení českých firem do projektu, intenzivní česko-francouzská spolupráce v oblasti vzdělávání a vědy a podpora vytváření trvalých hodnot v okolí nově budovaných elektráren.

Změna rozhlasových a televizních poplatků je nedotažená, příprava mediální novely se vleče

– TEXT – Jaromír Novák – FOTO – Lukáš Bíba

Loni v září ministr kultury Martin Baxa a zástupci koalice představili takzvanou velkou mediální novelu, jejíž součástí je i návrh na změny ve financování České televize a Českého rozhlasu. Po dlouhých letech ignorance technologického rozvoje tak vláda přišla s návrhem na zvýšení koncesionářských poplatků, rozšíření okruhu poplatníků a zpoplatnění konzumace obsahu veřejnoprávních médií prostřednictvím počítačů a mobilů.

Záměrem návrhu novely má být, v souladu s programovým prohlášením vlády, zajištění stabilního a nezávislého financování veřejnoprávních médií. Bohužel se tak stalo až v druhé polovině vládního mandátu, a jak se dalo očekávat, po nesnadném meziresortním připomínkovém řízení. Pokud kabinet návrh schválí, ani v Poslanecké sněmovně a Senátu nebude mít velká mediální novela jednoduchou cestu. Plánované změny měly být původně implementovány od ledna 2025. To se ale už takřka jistě nestane. Je polovina dubna 2024 a návrh po zapracování připomínek z meziresortního připomínkového řízení ještě nebyl předložen Legislativní radě vlády.

Na tiskové konferenci ministr zdůraznil nutnost aktualizace poplatků, které nebyly dlouhou dobu zvýšeny, aby odpovídaly rostoucím nákladům na produkci kvalitního obsahu. Takzvaný rozhlasový poplatek je v současné době ve výši 45 Kč měsíčně, a to již od 1. října 2005. Jak uvádí důvodová zpráva předkladatele, vlivem inflace se reálná hodnota poplatku do roku 2022 snížila na 25 Kč. Televizní poplatky v současné výši 135 Kč platí poplatníci od roku 2008. Jeho reálná výše je aktuálně zhruba 61 Kč. Když se podíváme do archivu televizního vysílání z té doby, určitě se shodneme, že minimálně technické prostředky a kvalita vysílání od té doby doznaly řady pozitivních změn (nemluvě o nárůstu personálních nákladů).

Veřejnoprávní média se v průběhu minulých let také dostala do konkurenčního vztahu nejen s těmi komerčními, ale zejména s audiovizuálním obsahem na internetu,

který jsme si zvykli konzumovat „na vyžádání“. Jak Český rozhlas, tak Česká televize hojně využívají možnost nabízet své služby prostřednictvím internetu. Divák tak nemusí nutně sledovat debatu jen na chytrém televizoru, ale může si ji pustit na počítači, tabletu nebo mobilu. A tam také

míří další úprava novely, neboť tyto kdysi alternativní způsoby sledování televizního vysílání jsou v současné právní úpravě z působnosti poplatkového zákona vyjmuty.

Bohužel návrh, který se snaží najít nové zdroje financování veřejnoprávních médií tím, že zohlední a zatíží poplatkem moderní konzumaci audiovizuálního obsahu, zůstává technicky nedotažený a hrozí, že nebude efektivně vymáhán.

Většina debaty se soustřeďuje na výši poplatku a na to, jak zatížit touto povinností firmy, ale ignoruje, zda právní úprava poplatků dává smysl.

Jedině ministerstvo financí upozorňuje, že s ohledem na nově pojatou šíři předmětu poplatků je neefektivní a neudržitelné, aby byl poplatek nadále pojímán jako soukromoprávní pohledávka. Tím, že ministerstvo kultury chce poplatky zatížit zjednodušeně každého, kdo má v kapse mobil, nejsou tyto poplatky založeny na autonomii vůle a nespádají do soukromého práva. Vláda by tedy měla přepracovat návrh a přiznat rozhlasovým a televizním poplatkům jejich veřejnoprávní charakter, čímž maximalizuje efektivitu výběru a minimalizuje administrativní náklady.

I zpracovaná analýza k současnému návrhu uvádí, že vzhledem k administrativní náročnosti ověřování u většího počtu právnických osob se doporučuje namátková kontrola a ideální řešení by bylo propojit informační systémy s automatickým sdílením dat. To ale návrh zákona bohužel neobsahuje. Všímá si jen technologického pokroku na straně povinných subjektů, ale neřeší úpravu fungování na straně státu, tak aby poplatkovou povinnost zjednodušil a zefektivnil. A to je po více než 15 letech škoda. ■

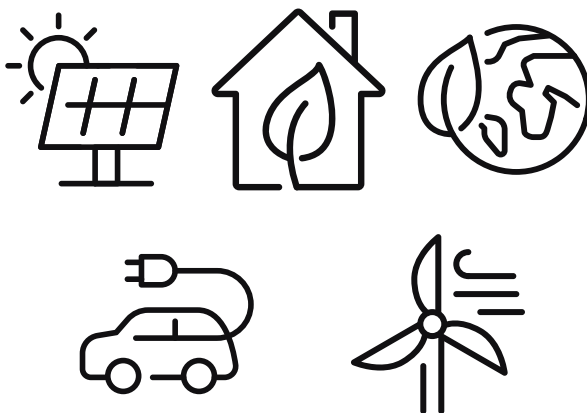
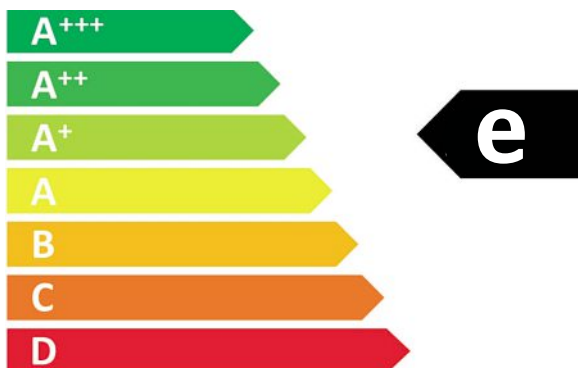
Autor je bývalý předseda Českého telekomunikačního úřadu

Otestujte udržitelnost své firmy

ekonom

žebříček
udržitelnosti

zebricekudrzitelnosti.cz

1. Britskou inflaci tlačí nefunkční software

Hlavním důvodem, proč britská centrální banka nedokázala předvídat rozsah ani dobu trvání inflace za poslední dva roky, jsou podle nezávislé zprávy zastaralé počítačové systémy. Software používaný zaměstnanci byl značně podinvestován.

Pod šetřením je jako šéf týmu podepsán Ben Bernanke, bývalý šéf americké centrální banky. Složitý a nepraktický systém podle zprávy brání vytvářet smysluplné analýzy budoucího ekonomického vývoje.

K tomuto závěru se připojil i guvernér instituce Andrew Bailey. Prohlásil, že aktualizace systémů a nahrazení novými jsou vysokou prioritou. Dokončena má být „tak rychle, jak to bude možné“.

O přezkum špatných odhadů Bank of England požádala loni v červenci po kritice poslanců. Také nezávislí ekonomové Baileyemu vyčítali, že umožnil prudký nárůst inflace, horší než v USA i v eurozóně. Inflace ve Spojeném království začala stoupat nad dvouprocentní cíl v létě 2021 a vrcholu 11,1 procenta dosáhla v říjnu 2022.

2. Pařížská dohoda ničí rozpočty třetího světa

Rozvojové země letos zaplatí rekordních 400 miliard dolarů (asi 9,5 bilionu korun) na obsluhu zahraničního dluhu. Mnohé zároveň nemohou vydat peníze vyčleněné na udržitelný rozvoj, aniž by riskovaly nesplacením v příštích pěti letech. Říká to zpráva Bostonské univerzity pro jarní zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky.

Projekt Debt Relief for Green and Inclusive Recovery Project (DRGR) odhalil, že 47 rozvojových zemí nebude mít na zahraniční dluhy, pokud dodrží podmínky Pařížské dohody. Dalších 19 postrádá likviditu natolik, že bez pomoci nesplní požadavky společného postupu v otázkách klimatické změny.

3. Vítěz Masters atakuje další finanční rekord

Vítězstvím na nejslavnějším golfovém turnaji světa Masters překročil Scottie Scheffler hranici 50 milionů dolarů (téměř 1,2 miliard korun) vydělaných

na hráčských premiích v kariéře. Stačilo mu na to 113 turnajů. Tak rychle to nedokázali ani Tiger Woods (177), ani předchozí rekordman Jon Rahm (141).

Americké světové jedničky pomáhají stoupající prize money velkých turnajů. Za výhru na Masters si připsal 3,6 milionu USD, na Arnold Palmer Invitational to byly 4 miliony a na The Players Championship 4,5 milionu.

Scheffler se drží na špici a loni vydělal rekordních 21 milionů dolarů. Letos už má více než 15 milionů, čímž překonal své zisky z celé sezony 2022, kdy vyhrál Masters poprvé.

4. Pepsi jde dočerna, má logo jako z šedesátek

Společnost PepsiCo mění po 14 letech logo a vizuální identitu. Při příležitosti 125. výročí značky ji nejprve zavede na podzim na americkém trhu. Nový design pracuje s výraznějším písmem a v barevné paletě má více prostoru černá.

Nové logo Pepsi připomíná jeho podoby z 60. a 70. let minulého století a má evokovat vlnění a šumění nápoje i energii pop music. Hudebníci jsou častými reklamními

a marketingovými partnery společnosti.

Změna se dotkne i výrobků globální značky z českých závodů Mattoni 1873 v pražském Hloubětíně a v Kyselce u Karlových Varů. Doprovodí ji marketingová kampaň, viditelná by měla být například v pražském metru.

5. Čistka v Orlenu došla až do Česka

Nové vedení PKN Orlen podvolalo předsedu představenstva společnosti Orlen Unipetrol Tomaszę Wiatraka. Spolu s ním skončila také místopředsdkyně Katarzyna Wośová. Největší domácí petrochemická firma je součástí polské skupiny od roku 2005.

Změnou v Česku pokračuje personální čistka premiéra Donalda Tuska. Ten po prosincovém zvolení prohlásil, že lidé ve vedení PKN Orlen jsou symboly politiky předchozí nacionalistické vlády, která využívala státem kontrolované firmy k politickým účelům.

ekonom

čtení
o právu pro byznys
do hloubky

za **59 Kč** měsíčně

ekonom.cz/vyzkouset

Pivovary i provozovatelé restaurací doufají, že se jim podaří zbrzdit trend přesunu konzumace piva z hospod do „azylu“ kluboven nebo garáží. Do karet jim ale nehrají návyky mladších generací: žíznivých štangastů je mezi nimi minimum.

Z výčepů do garáží a zahrad. Drahé pivo mění českou pivní kulturu

Pivovary i hospodští s obavami vyhlížejí letní sezonu. Kvůli silnému zdražení piva mají strach z odlivu lidí od výčepů.

– TEXT – Jan Němec – FOTO – Libor Fojtik

Dopoledne o druhém dubnovém víkendu to na nádvoří Plzeňského Prazdroje vypadá jako uprostřed letní sezony. Už od deseti hodin je horko skoro jako v červenci a skupinky prvních žíznivců, které dorazily na místní nefiltrovaný ležák, roztahují slunečnicky, aby ochránily své hlavy před ostrými slunečními paprsky. Od venkovních stolů jsou slyšet charakteristické zvuky

půllitru narázejícího na půllitr a bujarý smích. A také němčina, jíž tu teď mluví snad ještě víc hostů než česky.

Za výčepem stánku s pivem se otáčejí dva výčepní, vydávají hostům jednu „hladinku“ za druhou, stejně tak i „šnyty“. Nedostatek zákazníků? Tím podle svých slov vůbec netrpí. Když v jedenáct otevře vyhlášená restaurace Na Spilce, hned ji berou útokem další početné skupiny

lidí. „Nemáte rezervaci? Tak to bude špatné, až do večera tu máme úplně plno,“ omlouvá se číšník, který u vchodu do hlavního sálu pivovarské restaurace usazuje hosty.

Stejný obrázek je k vidění večer v centru „hlavního města piva“. Nejvyhlášenější místní hospody Na Parkánu nebo U Salzmannů praskají ve švech, mezi stoly pobíhají servírky a číšníci s plnými rukama orosených půllitrů. Najít pár volných míst je nemožné. Nic nenaznačuje, že by snad hospody měly problém s nedostatkem hostů.

Zdaleka ne všude je ale situace hospodských tak zalitá sluncem jako v plzeňských výčpech na začátku pivní sezony. Restaurace v menších městech a především na venkově vyhlížejí letošní rok s obavami. Po covidové katastrofě doufaly v návrat do „normálu“, jenže přišla válka na Ukrajině, po ní energetická krize, dvouciferná inflace a ekonomická recese. Nejoblíbenější český alkoholický nápoj kvůli tomu podražoval dlouho nevídaným tempem. K tomu se přidalo letošní zvýšení DPH z čepovaného piva, leckde vyhnalo cenu půllitru k 60 korunám.

Hospodští a pivovary nemají ani tak strach o to, že by Češi přestali pít pivo. Visí nad nimi ale jiná hrozba, a sice že drahota popožene trend změny pivní kultury posledních let, kdy se pivaři místo u výčepů napájeli raději doma – ať už z naraženého soudku, nebo z lahví a plechovek.

Čekání na návrat

Česko díky své pivní tradici patřilo dlouhá léta mezi evropské unikáty: v hospodách se vypilo více piva, než kolik si ho lidé koupili v obchodech. Nahrávala tomu cenová politika restaurací, kde desítka i dvanáctka patřily tradičně mezi nejlevnější položky nápojového lístku. Hospodští lákali zákazníky na laciné pivo a „dotovali“ ho z vyšších marží na nealko a jídlo.

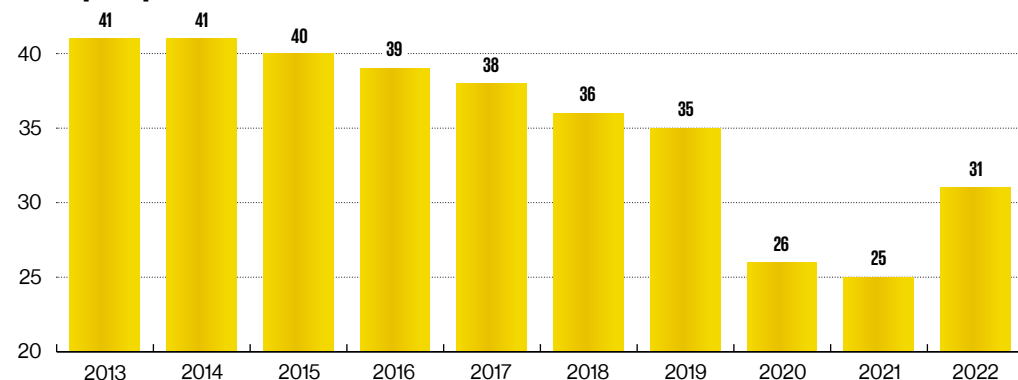
Od roku 2008 se obrátil trend a pivovary prodávají více piva v obchodech. Nejnižší spadol podíl restaurací během covidu – u výčepů se vypila jen čtvrtina spotřeby.

Ještě v roce 2008 platilo, že 51 procent prodeje piva připadalo na hospody a restaurace a o 49 procent se postaraly obchody a supermarket. O rok později se ale podle statistik Svazu pivovarů a sladoven poměr překlopil a od té doby podíl objemu piva prodaného ve výčpech klesá. V roce 2019 už mělo jen 35 procent trhu.

Doslova katastrofu pro pivní kulturu znamenal příchod pandemie covidu-19: podíl piva prodaného v restauracích v roce 2020 spadol na 26 procent a následující rok ještě o jeden procentní bod níže. Když lockdowny odezněly, štamgasti ke stolům opět zasedli, na úroveň roku 2019 se ale konzumace nevrátila.

Data za loňský rok v době psaní tohoto textu ještě nebyla k dispozici. Týdeník Ekonom oslovil samotné pivovary a jejich zkušenosti byly rozdílné. Například největší producent posílil. „Naše prodeje čepovaných piv loni vzrostly o 1,1 procenta. Je to především proto, že každoročně investujeme do podpory hospod,“ vysvětluje mluvčí Prazdroje Zdeněk Kovář. Některé menší průmyslové pivovary ale sledují opačný trend. „Vidíme, že se pije méně. Výpadek se nám podařilo vykrýt získáním nových provozoven, které nabízejí naše pivo,“ konstatuje mluvčí Rodinného pivovaru Bernard Radek Tulis. Sestupnou

Podíl piva prodaného v restauracích (v%)

Zdroj: Svaz pivovarů a sladoven

křivku u výčepů potvrzuje i ředitel Pivovaru Svijany Roman Havlík. „Nejistá ekonomická situace se k naší velké lítosti projevila dalším poklesem sudového piva, protože lidé omezují konzumaci v restauracích,“ říká. Ještě hůř jsou na tom minipivovary.

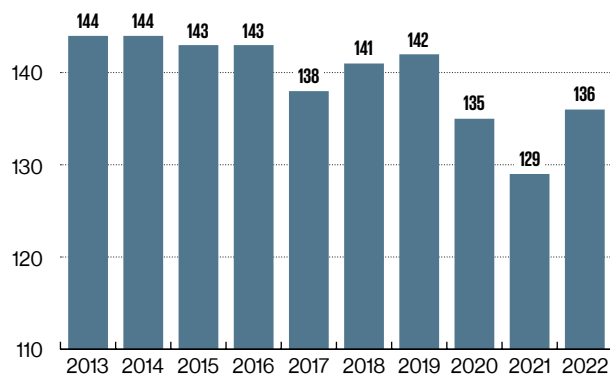
Hospody versus hasičárny

Skutečný odliv z hospod přitom může být ještě horší, než jak ukazují statistiky. Svaz pivovarů a sladoven rozlišuje prodej do restaurací a mimo ně podle obalu. Jednoduše řečeno: co se prodá v sudu, spadne do kolonky „restaurace“, co koupí zákazníci v lahvích nebo plechovkách, to se objeví v kategorii „mimo restaurace“. Tato data ale nerozlišují, kdo ve skutečnosti koupí sudy od velkoobchodníků, přes něž pivovary svou produkci distribuují.

„Z velkoskladů se kupují všechny ty soudky do hasičáren, kluboven, garáží nebo zahrad, které se také vypijí mimo restaurace. Neexistují data, kolik piva se prodá touto cestou,“ upozorňuje Luboš Kastner, člen představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků, který má na starosti oblast gastronomie. I když půjde patrně o jednotky procent trhu, domácí čepování je trendem, který se z dob covidu přenesl do dneška nejen kvůli ceně, ale třeba také díky finanční dostupnosti domácích výčepních zařízení.

Optimismus části pivovarů vyvracejí také data ze začátku letošního roku, která nasbírala společnost Dotykačka, provozující platební terminály v restauracích. Hospody podle jejích statistik vykazaly o sedm procent nižší tržby z prodeje piva než ve stejném období loni. Překvapivě nejvyšší pokles hlásily pražské podniky, a sice o devět procent. Na venkově se protočilo v pivním byznysu o šest procent méně peněz než před rokem.

Spotřeba piva v Česku na hlavu (v litrech)

Zdroj: Svaz pivovarů a sladoven

Lahvové pivo v obchodech za posledních 15 let podražilo o třetinu, růst ceny čepovaného püllitru v restauraci za stejnou dobu dosáhl více než 150 procent.

Ležák za šedesát

Cenovky u piva mění pivovary každým rokem, od začátku hospodářských problémů vyvolaných válkou na Ukrajině ale růst cen výrazně zrychlil.

Pivovary patří mezi energeticky náročné provozy. Ať už vaří s využitím elektřiny, nebo plynu, v obou případech náklady na energie dramaticky vzrostly. Svaz pivovarů a sladoven si na konci roku 2022 nechal udělat mezi jednotlivými členskými společnostmi průzkum a výsledky byly alarmující. Třetina respondentů uvedla, že v prvním pololetí roku 2022 jim stouply náklady o více než 100 procent, dalších 40 procent se vešlo do růstu o 50 až 100 procent a zbytku podražily energie o méně než polovinu.

Loni se situace částečně uklidnila, i tak ale výdaje na elektřinu nebo plyn měly daleko k úrovním před začátkem ruské invaze. Vzhledem k tomu, že na nákladech na výrobu jednoho litru piva se energie podílejí téměř polovinou, není těžké pochopit, že zdražování produkce bylo u pivovarů předloni i loni výraznější než v minulosti.

Další Jobovu zvěst vyslala k hospodským a pivovarům vláda. V systému konsolidace veřejných financí se rozhodla od letoška zvýšit DPH z čepovaného piva z dosavadních 10 na 21 procent. Kabinet Petra Fialy tím zrušil někdejší krok vlády Andreje Babiše ze začátku roku 2020, kterým se v rámci poněkud chaotického míchání se sazbami DPH z piva snažila podpořit restaurace jako kompenzaci za zavedení elektronické evidence tržeb.

Příklad, jak velký růst cen zvýšení DPH přineslo, ukazuje opět Plzeňský Prazdroj. Zadal výzkum mezi restaurátory, z nějž vyšlo, že ke zdražení piva v reakci na vyšší daň se rozhodlo „jen“ 62 procent. Průměrný růst ceny podle tohoto průzkumu činil přibližně 2,80 koruny za püllitr. Z dat Dotykačky zase vyplynulo, že restaurace v lednu meziročně účtovaly za püllitr dvanáctky o 10,6 procenta víc než v roce 2023. V průměru tak v Praze podražilo čepované pivo z 63 na 70 korun a v hospodách na vesnicích cena stoupla z necelé padesátikoruny na více než 55 korun.

Sudy vydělávají na lahváče

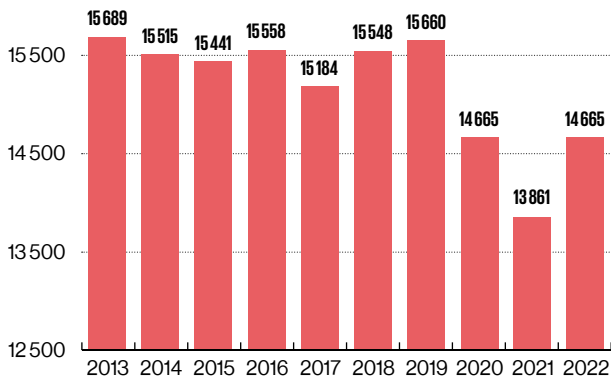
K rozdílu mezi pivem „na doma“ a vypitým v restauraci zase poskytnou ilustraci data Českého statistického úřadu: v roce 2008 vyšel světlý výčepní desetistupňový lahváč v obchodě v průměru na 9,10 koruny; na konci loňského roku jeho cena činila necelých 12 korun. Naproti tomu dvanáctka vypitá u výčepu stála v roce 2008 průměrně 20,50, zatímco o patnáct let později už pivař zaplatil přes 52 korun. Pivo prodané v supermarketech tedy podražilo během té doby ani ne o třetinu, růst ceny čepovaného půllitru dosáhl více než 150 procent.

Jak je tak dramaticky odlišný cenový vývoj možný, když výroba sudového a baleného piva stojí stejně, a náklady na stáčení a distribuci sudů jsou dokonce nižší než u lahví nebo plechovek, vysvětluje Tomáš Maier z Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze. „Důvodem je politika obchodních řetězců. Ty mají v Česku de facto oligopolní postavení a zdrazit lahvové pivo pivovary jednoduše nenechají,“ říká. Pokud si přesto výrobce dovolí zdrazit více, než by si některá ze sítí supermarketů představovala, neváhá jeho pivo nemilosrdně vyřadit z nabídky. „Přesně to se stalo Plzeňskému Prazdroji, jehož lahvová piva nejmenovaný obchodní řetězec před časem na několik měsíců takzvaně vylistoval,“ dodává expert.

Naopak na gastronomickém trhu panuje takřka dokonalá konkurence a hospodští proti zdrazování nemají žádné páky. „Pivovar jim pošle nový katalog a ceny nadiktuje,“ tvrdí Maier.

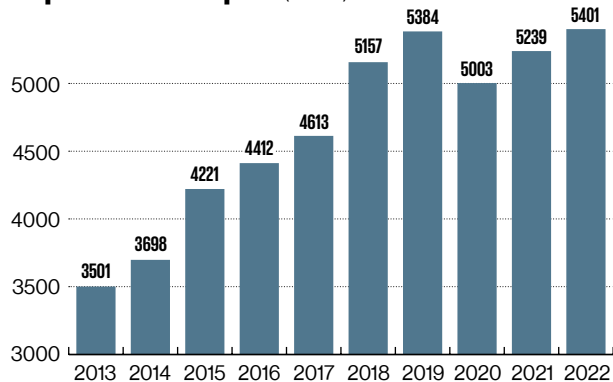
Druhým důvodem rozdílu jsou náklady restaurátérů. Také jim v posledních dvou letech dramaticky podražily energie, totéž náklady na personál. Nejen kvůli inflaci, ale také z důvodu nedostatku výčepních, servírek či číšníků.

Výstav českých pivovarů pro domácí trh (v tis. hl)

Zdroj: Svaz pivovarů a sladoven

Export českého piva (v tis. hl)

Zdroj: Svaz pivovarů a sladoven

Zlaté časy se nevrátí

Vzhledem k tomu, že prodej sudového a tankového piva si pivovary vynahrazují minimální marže z prodeje baleného nápoje, je pochopitelné že jsou pro ně hospody a restaurace mimořádně důležité. A že se snaží odliv pivařů od výčepů zvrátit, nebo alespoň zpomalit – ať už třeba tím, že sudové pivo zdrazují v posledních dvou letech méně než lahvové, nebo nejrůznější podporou hospod.

Prazdroj takto jen letos slibuje dát skoro půl miliardy korun. „Hospodám na vlastní náklady dodáváme například výčepy a další vybavení, spolufinancujeme úpravu interiérů nebo nové fasády a poskytujeme i vybavení zahrádek,“ vypočítává mluvčí Kovář. Skupina Molson Coors Bevarage Company, která provozuje Pivovary Staropramen, zase podle mluvčí Denisy Mylbachrové poskytuje restaurátérům byznysově a gastro poradenství, pomáhá s úpravami interiérů či výčepními zařízeními. Podobný přístup razí i menší pivovary. „Prodej piva podporujeme marketingově, hostinským pomáháme materiálně, technicky, školíme personál provozoven,“ popisuje mluvčí Bernardu Tulis.

Přes to všechno zůstává nad vývojem české pivní kultury viset otazník. „Určitěmu dalšímu snížení podílu sudového piva se nejspíš nevyhneme, bohužel jde o dlouhodobý trend, v němž s jistým odstupem kopírujeme vývoj v zemích na západ od nás,“ obává se ředitel Pivovaru Svijany Havlík.

Dosavadní zvyklosti neohrožuje jen dražota. Podle Maiera z České zemědělské univerzity se s nástupem nových generací mění zákaznické návyky a preference. „Doba štamgastů, kteří si zašli několikrát týdně do hospody na osm piv, je pryč,“ říká s nadsázkou. Mladší generace už podle něj vyseďávání nad půllitrem tolik nevyhledávají a ani sebelepší propagační akce pivovarů je k němu nejspíš nepřiměřjí. ■

Covid vyhnal lidi z hospod, kvůli „blbě náladě“ se nevracejí. Drtí to regionální minipivovary

– TEXT – Jan Němec – FOTO – Českomoravský svaz minipivovarů, ČTK

Během pandemie koronaviru a dlouhých lockdownů se zdálo, že nic horšího už minipivovary a restaurace nemůže potkat. A že je jen otázkou času, než se pivaři zase do výčepů vrátí. Pak ale přišla válka na Ukrajině, energetická krize a dvouciferná inflace. Výsledkem bylo dlouho nevidané zdražování piva. Vrátit návštěvnost ve svých hospodách na původní úroveň se tak malým pivovarníkům stále nedaří, tvrdí prezident Českomoravského svazu minipivovarů Michal Voldřich.

Jak se všechny ty pohromy pro pivovarníky a restaurátory z posledních let projeví v sektoru minipivovarů?

Zejména v náladě našich zákazníků. Ochota chodit se někam radovat je podstatně menší. Bohužel během covidu se spousta společenských událostí přesunula do garáží. Lidé se z nich do hospod často nevrátili. Nejde jen o to, že si koupili svůj soudek a vypili ho se známými doma. Dnes už pohodlnost došla tak daleko, že se jim ani nechce sud narážet a kupují si radši lahvové pivo nebo plechovky.

Postihlo to všechny minipivovary? V Praze se nezdá, že by měly problém s návštěvností.

Praha není celé Česko. Síť minipivovarů je rozložená rovnoměrně po celé republice. Jsou i ve velkých městech, ale ublížilo to hlavně malým městům a zejména venkovským restauracím, které mnohdy minipivovary provozují. Teď se čeká na letní sezonu a dobu, kdy ta „blbá nálada“ přejde.

Asi vám nepomohlo ani lednové zvýšení DPH z čepovaného piva, že?

Už jen to, že se rozjela diskuse o zvýšení DPH z čepovaného piva, nám ublížilo. Ale o cenách mi nepřísluší mluvit. Cenová politika je věcí každého minipivovaru.

Pivovary jsou energeticky náročné provozy, takže dopad zdražení energií musel být bolestivý. Podepsalo se to na počtu minipivovarů v Česku? Zkrachovaly některé?

Covid a energetická krize zastavily boom minipivovarů.

Loni přibyl jen jeden, celkem jich tak nyní v Česku funguje 508.

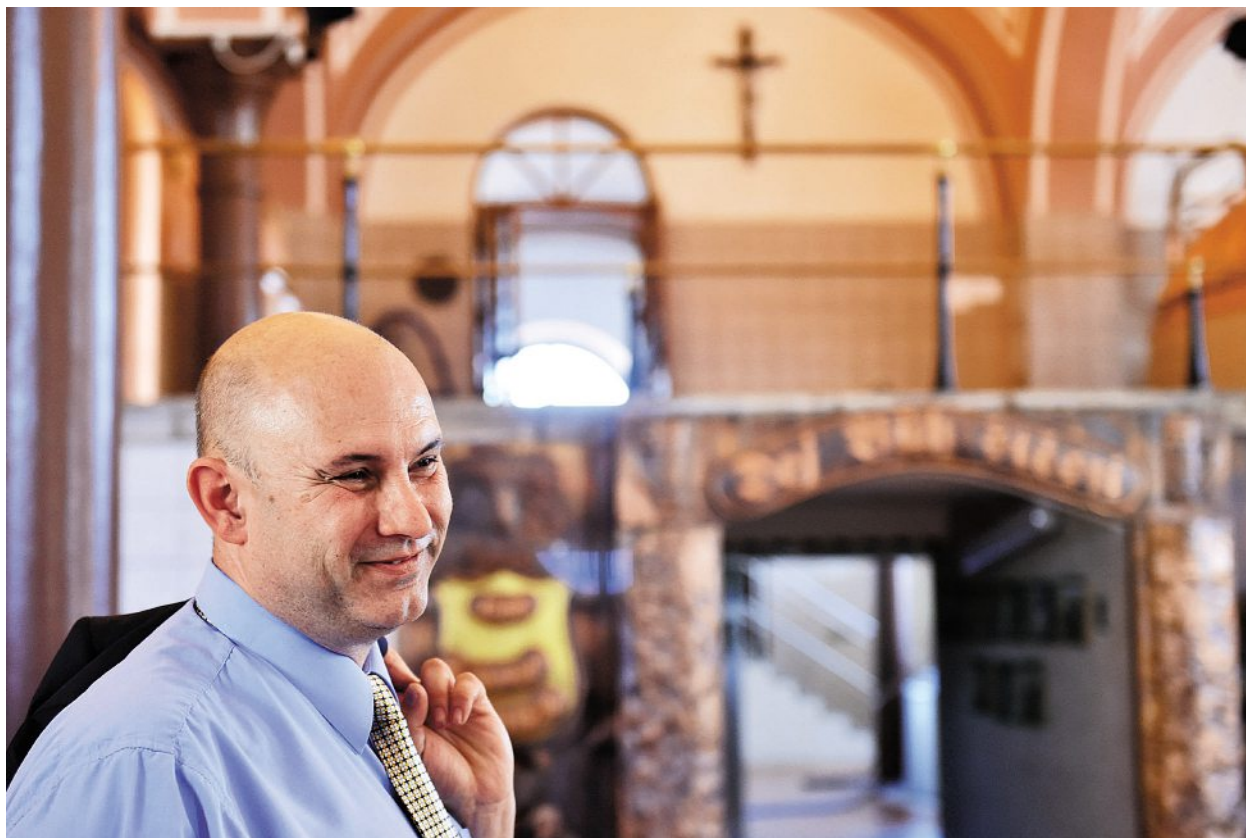
Český ležák je oprávněně energeticky náročnější než jiná piva. Je to ale naše tradiční chuť a nikdo zde nechce univerzální pivo bez charakteru. Uhlíkovou stopu však šetříme už jen tím, že většina produkce se vypije v místě nebo blízko a ze sudu. Podle oficiálních statistik v loňském roce přibyl v celkovém saldu jeden minipivovar. Dá se říct, že covid, krize a další okolnosti zastavily boom minipivovarů, ale neubývá jich. Pokud vím, tak jen z našich členů skončilo asi devět minipivovarů. Ten pozitivní vztah k naší rozmanitosti tu je ale stále velmi silný.

Jinými slovy, část minipivovarů z různých důvodů ukončila činnost, ale otevřelo se jich o jeden více, než kolik skončilo?

Ano. Ke konci roku tak fungovalo 508 minipivovarů.

O kolik se v průměru zvýšily náklady minipivovarů kvůli dražším energiím?

Fixace na energie už většinou skončily, takže se růst cen energií dotkl už úplně všech. Samozřejmě některých víc, některých méně. Některé minipivovary jsou například v pronájmu v nějakých celcích a díky tomu odebírají elektřinu za výhodnější cenu, než je běžné na trhu, ale ze stejného důvodu tomu je i obráceně. Ale ne u všech je cena energie pod kontrolou. Ale znovu bych zdůraznil, že drahé energie nejsou hlavní problém, ten spočívá především v atmosféře a omezení společenského setkávání lidí v restauracích. Je zde nyní neuvěřitelně nestabilní podnikatelské prostředí a je těžké také plánovat do budoucna.

Michal Voldřich

Vystudoval VŠCHT v Praze a pivovarnictví se věnuje od roku 1986. Během kariéry sbíral zkušenost ve velkých i malých pivovarech. Dnes je spoluvlastníkem Pivovarského domu Zvůkov. Prezidentem Českomoravského svazu minipivovarů se stal v září 2021.

Zdražily nejen energie, ale také vstupní suroviny. O kolik zdražil třeba slad, jehož výroba je taky energeticky náročná?

Od roku 2019 se cena sladu zvýšila o více než 50 procent. Chmel také zdražil, ale ten se dá uchovat déle. Nesmíme taky zapomínat na mzdy. Stejně jako ostatní firmy i minipivovary musely přidávat kvůli vysoké inflaci.

Kdybychom to všechno sečetli, náklady minipivovarů šly nahoru, o kolik?

Nárůst byl v desítkách procent.

Když hovoříme o zvyšování daní, nemůžu se nezeptat na vinaře. Výrobci tichého vína se zatím úspěšně brání

zavedení spotřební daně. Prý by je především komplikovaná administrativa a výběr daně zlikvidovaly. Minipivovary všechno tohle podstupují, a přesto fungují. Jak je to možné?

To je jejich boj. Vyjadřuji se k tomu spíš v reakci na některá prohlášení vinařů, kdy se o nás zbytečně otírají. Ovšem jaký je rozdíl mezi vinařem a minipivovarníkem, co se odvodu daně týče, to moc nechápu. My odvádíme do rozpočtu ve srovnání s jinými odvětvími relativně zanedbatelné částky, ale s velkou administrativou. Těžko říci, jestli se to státu vůbec vyplatí. Vinaři nejsou osvobozeni od spotřební daně, mají jen na rozdíl od nás nulovou sazbu, takže administrativou by už měli být stejně zatíženi. Ale abych to shrnul, netoužíme po tom, aby jim chcipla koza, když chcipla nám, nestojíme proti sobě.

Co si myslíte o nastavení administrativy a výběru spotřební daně? Mají vinaři pravdu, že je to zbytečně komplikované kvůli relativně malým odvodům? Snažíte se jako pivovarníci pro zjednodušení lobbovat?

Aktuálně je v meziresortním připomínkovém řízení novelizace zákona o spotřební dani. Ale něco je možné v zákoně,

něco pak v metodických pokynech a směrnicích. O zjednodušení jsme se rozhodně bavili a nemůžeme státní správě upřít snahu. Tou novelizací by se některé věci měly ujasnit.

Co zlepší nebo zjednoduší novelizace?

Velkým přínosem je prokazování ekonomické stability plátce daně. Nyní musíme žádat zdravotní pojišťovny, sociální správu, finanční správu, aby nám poslaly potvrzení o bezdlužnosti. Tyto papíry od státních orgánů pak musíme předat dalšímu státnímu orgánu. To je myšlenkově zvrácené. Nově to má být tak, že celní úřad si tyto doklady bude shromažďovat sám.

Národní ekonomická rada vlády loni ve svých návrzích vedle návrhu na spotřební daň na tiché víno „myslela“ i na vás. Jeden z návrhů, jak získat dodatečné příjmy pro státní rozpočet, byl sjednotit spotřební daň z piva pro velké pivovary a minipivovary, které ji nyní platí v poloviční výši. Je tento návrh ve hře, nebo se vám to podařilo odvrátit?

To nevím. Ale myslím si, že by to byla velká hloupost. Výběr spotřební daně u minipivovarů je nyní asi 70 milionů korun ročně. Pro rozpočet by to byl zanedbatelný příjem, vůbec se to nedá srovnat s tím, kolik stát vybírá od velkých pivovarů nebo kolik by mohl vybrat od dovozců vína. Je otázkou, proč se NERV zabývá námi nebo malými vinaři.

Jakou pozici a sílu máte coby svaz při lobbingu, co se týče daní a podobně? Naslouchají vám politici?

Lobbvání je asi silné slovo... Při každé možné příležitosti se snažím tyto věci vysvětlovat úředníkům, politikům a zákonodárcům, i společně s velkými pivovary. Protože regulací, které se na nás hrnou ze všech stran, ať už z Evropské unie nebo od našich poslanců, je tolik, že to občas nechápu.

Minipivovarům výrazně zdražily energie a suroviny. Spolu s růstem platů stouply náklady v posledních letech o desítky procent.

„Minipivovary trápí neustálé změny v legislativě a měnící se regulace. Velkým ohrožením je nyní například zavedení zálohovaných PET lahví a plechovek,“ říká **Michal Voldřich**.

Které regulace máte na mysli, vedle daní?

Například varovná označení. Nebo diskuse o minimální ceně alkoholu. Nebo debatu o jednotném zdanění alkoholu. To podle nás do naší kultury vůbec nepatří a může to ohrozit náš tradiční ležák.

To někdo navrhuje?

Výrobci kořalek přišli s tím, že alkohol je jenom jeden, takže by se měl stejně zdaňovat. No když se podíváme na vzorec alkoholu, je to sice pravda. Ale je rozdíl, v jaké formě, koncentraci a množství alkohol pijeme a co dalšího ten nápoj obsahuje. Je určitě něco jiného, jestli si dáte kořalku, nebo si po běhání vypijete nealkoholické či nízkostupňové pivo. My se umíme regulovat sami, nepodporujeme alkoholismus. Vezměte si, že jako jediní výrobci k alkoholickému nápoji máme i variantu nealkoholickou nebo s výrazně sníženým obsahem alkoholu. Pak je tu ještě další důležitá věc – zálohování PET lahví a plechovek.

Co to pro vás bude znamenat?

Budeme se muset přizpůsobit tak, abychom i my, malí výrobci, to byli administrativně schopní zvládnout a nemuseli každou plechovku a obal za velké peníze registrovat. Potřebujeme zachovat pružnost, pak si s tím časem poradíme. Neustálé změny jsou hrozné. Jsme jen obránáři, musíme se bránit před novinkami, které nás omezují.

Jak by minipivovary poškodilo jednotné zdanění alkoholu?

Bavil jsem se s kolegou z Nizozemska, kde přešli z platby daně podle stupňovitosti piva, které je běžné u nás nebo v Německu, na daň z obsahu alkoholu, což je tradiční třeba v Anglii. Vedlo to k neuvěřitelnému zdražení produkce malých pivovarů.

Abychom se vrátili na začátek, kdy jsme mluvili o úbytku piva prodaného přes restauraci. Tento trend se začal objevovat už před zhruba deseti lety, pak ho zásadně popohnala pandemie, kdy byly hospody zavřené. Lidi se tedy už do restaurací nevrátili?

Minipivovary odvedou ročně do rozpočtu 70 milionů na spotřební dani, ale s velkou administrativní zátěží.

Nevrátili. Ale to neznamená, že snížili množství konzumovaného alkoholu. Pro minipivovary, které mají vlastní restauraci, je to naprosto zásadní problém. Protože právě v té restauraci vytvoříte tu největší přidanou hodnotu.

Co se s tím dá dělat? Může se tento trend zvrátit?

Určitě. My jsme zábavní, pružní a originální. Vypít si pivo v restauraci je něco úplně jiného než doma v garáži. Takže věřím, že lidé nebudou chtít být zalezlí doma věčně. Až selepší ekonomická situace, až opadne ta „blbá nálada“, do hospod se vrátí. ■

inzerce

SKODA

ČESKÝ
HOKEJBETANO
HOCKEY
GAMES

Vyhraj VIP zážitek na Betano Hockey Games v Brně!

vs

Česko – Finsko, 2. 5. 2024, 18:00

vs

Česko – Švédsko, 4. 5. 2024, 16:00

vs

Česko – Švýcarsko, 5. 5. 2024, 16:00

www.soutez-skoda.cz

ROZHOVOR

Rafal
WALENDZIK

generální ředitel Stock Plzeň-Božkov

-TEXT- Martin Petříček
-FOTO- Lukáš Biba

Vodka už lidi začala nudit, v módě je teď v Evropě tequila

Zvína se – s výjimkou sektů – v Česku neplatí spotřební daň. U lihovin ji vláda od ledna zvedla a v dalších letech to bude pokračovat. Rafal Walendzik, nový šéf největší domácí likérky Stock Plzeň-Božkov, říká, že stát by měl tuhle situaci napravit, protože ve víně, pivu i lihovinách je pořád stejný alkohol. „Lihoviny s podílem 29 procent na celkové spotřebě alkoholu se na výběru spotřební daně podílejí ze 65 procent. Stát tím vysílá signál, že existuje horší a lepší alkohol, to ale není pravda,“ říká Walendzik. Tradičního českého výrobce lihovin řídí od loňského podzimu. Stock Plzeň-Božkov je součástí evropské skupiny Stock Spirits Group, která od roku 2021 patří pod křídla investiční společnosti CVC Capital Partners. Skupina vyrábí více než 70 různých značek lihovin. Vedoucí tržní pozici má vedle Česka také v Polsku.

Walendzik v rozhovoru mluví i o tom, že stále více lidí se přiklání k nápojům s nižším obsahem alkoholu. Neplatí to pouze pro pivo, ale i pro lihoviny. Na regály obchodů si našla cestu třeba vodka se 30 procenty alkoholu namísto obvyklých 40 procent. Nebo giny, které jsou zcela bez alkoholu. Tento trend nevidí pouze u generace mladých dospělých. Říká, že spotřebitelské návyky začali měnit i starší konzumenti. V poslední době roste také obliba předem připravených míchaných drinků v plechovce.

Kolik pijete alkoholu a čemu dáváte přednost?

Před příchodem do Stocku jsem dával přednost vínu a pivo jsem nikdy moc nepil. Možná nejsem úplně typický šéf firmy, která vyrábí lihoviny. Tolik nepiju, obvykle si dám tak jednu dvě skleničky za týden. Samozřejmě testuji vzorky produktů, které vyrábíme. Když je příležitost, zkusím nové drinky a sleduji, co a jak barmani připravují. Tady jsem si uvědomil, jaká šíře lihovin existuje. K vínu jsem přidal rum, objevil jsem, kolik zajímavých značek a chutí v této oblasti existuje.

Společnosti, které vyrábějí alkohol, často nabádají zákazníky, aby pili s rozumem. Co si pod tím má člověk představit?

Jako společnost, která vyrábí lihoviny, si jsme vědomi toho, že hrajeme velmi důležitou roli v osvětě a propagaci zodpovědné konzumace alkoholu. Ta je důležitým pilířem naší strategie ESG. Domnívám se, že s přístupem k pití je to stejné jako u jiných věcí, které člověk dělá. Může být nebezpečné jezdit rychlými auty nebo lézt po horách. Chceme lidi naučit, aby pití zůstalo spojeno s příjemnými okamžiky v životě a nepřinášelo jim problémy v rodině či v zaměstnání. Jde o budování povědomí, kolik alkoholu můžete vypít a co vůbec alkohol znamená.

V panáku vodky, sklenice vína či půllitru piva je zhruba stejně alkoholu.

Lidé si však často myslí, že pivo či víno je zdravější.

Jak to myslíte?

Lidé si neuvědomují, že v panáku vodky, sklenice vína či půllitru piva je zhruba stejné množství alkoholu. Ale zároveň si mnohdy myslí, že pivo či víno je zdravější. Z chemického hlediska je to však stále stejný alkohol. Chceme tedy aktivně dělat osvětu a pomáhat pochopit podstatu, i když případným problémům pochopitelně nemůžeme zcela zabránit. Vždy je lepší prevence, snaha problémům předcházet než je následně napravovat.

Je nějaký limit alkoholu, který by se dal považovat za bezpečný pro člověka?

Je to různé. Záleží na pohlaví, na hmotnosti, na životním stylu či způsobu stravování. Každý by si své hranice měl umět stanovit sám. Měl by vědět, co není sluchitelné s pitím alkoholu. To je můj osobní názor. S Unii výrobců a dovozců lihovin pracujeme na projektu, který chce na podobné otázky odpovídat. Zatím převládá spíše

pasivní způsob komunikace, nově bychom v tom chtěli být výrazně aktivnější.

VODKA 30 PROCENT, GIN ÚPLNĚ BEZ ALKOHOLU

Česká vláda v konsolidačním balíčku zvedla spotřební daň na alkohol. Od letošního ledna o deset procent, v příštím roce má vzrůst opět o deset procent a v roce 2026 o dalších pět. Projevilo se to nějak na prodejkách?

Spotřeba čistého alkoholu v lihovinách již několik let klesá. Pivo se drží víceméně na stejné úrovni a víno dlouhodobě roste.

Spotřeba čistého alkoholu v lihovinách klesá již několik let. Konzumace piva se drží víceméně na stejné úrovni a víno dlouhodobě roste. Lednové zvýšení daně se zatím na prodejkách projevilo jen málo. Nicméně vidíme, že lihoviny jsou pod tlakem, zatímco zbytek průmyslu – pivo a víno – spíše ne. Velkou roli hraje i rozdílné zdanění u různých typů alkoholu. Lihoviny s podílem 29 procent na celkové spotřebě alkoholu se na výběru spotřební daně podílejí ze 65 procent. Stát tím vysílá signál, že existuje horší a lepší alkohol, to ale není pravda. Trpíme také kvůli vnější spotřebě, protože v Česku je nyní o více než deset procent vyšší spotřební daň než v Německu. Čekáme, že některé produkty lidé nakoupí raději tam. Mimochodem, bude to mít negativní vliv i na státní rozpočet, protože lidé zaplatí spotřební daň za hranicemi.

Jak na to můžete reagovat?

Pokles ve spotřebě je z nějaké části kompenzován růstem tržeb, který byl tažen především vysokou mírou inflace. Částečně nám v tom pomáhá i nový trend, kdy lidé začínají preferovat nápoje s nižším obsahem alkoholu. Zároveň společně s unií usilujeme o narovnání daní pro všechny druhy alkoholu. Cítíme, že se teď otevírá příležitost toto téma rozvíjet. Blíží se volby a rozpočet je napjatý. Třeba u piva je nyní spotřební daň nižší než v Polsku a víno s výjimkou šumivého není zdaněné vůbec. Osobně si myslím, že kdyby se zavedla spotřební daň na tichá

vína, pravděpodobně by to nejvíc zpomalilo prodej velmi levných, nekvalitních dovážených vín. A pomohlo dobrým vínům z Moravy a dalších částí Česka. Vinaři však tento názor nesdílejí.

Dá se čekat, že zvyšování spotřební daně změní chování českých zákazníků natrvalo? Omezí spotřebu alkoholu?

Je těžké to odhadovat. Češi mají ve světovém srovnání vysokou spotřebu piva a lihovin na obyvatele. V Řecku a ve Finsku mají jedny z nejvyšších spotřebních daní a je tam patrný výrazný pokles spotřeby. Pak je tu příklad Polska, které má vyšší spotřební daň než Česko, ale spotřeba alkoholu tam roste. Jenže polská ekonomika je ve výrazně lepší kondici než česká. Jak jsem naznačil, nejpravděpodobnější scénář je, že lidé začnou více vyhledávat lihoviny s nižším obsahem alkoholu. Stále chutnají jako rum, gin nebo vodka, ale protože v sobě mají méně alkoholu, jsou levnější. Spotřeba čistého alkoholu díky tomu bude dál klesat.

Představuje rostoucí obliba nápojů s nižším obsahem alkoholu pro váš průmysl budoucnost?

Nedokážu na to dát úplně jasnou odpověď. Tyto nápoje – a dokonce i nápoje s nulovým obsahem alkoholu – zažívají nyní boom po celé Evropě. Na trhu už jsou třeba gin nebo rum bez alkoholu. Pochopitelně i pivo – v Česku je každé desáté nízké- nebo nealkoholické. Některé firmy sázejí vše na to, že budoucnost je nulový obsah alkoholu. Jiné, že budoucností je nižší obsah alkoholu. Já spíše čekám, že to bude nějaký mix. V poslední době také hodně roste obliba hotových míchaných nápojů, tedy drinků v plechovce s obsahem alkoholu kolem šesti procent. Loni to byla nejrychleji rostoucí kategorie na trhu, jedna z mála, které rostly. Je stále malá, ale nejen my, i konkurence jde tímto směrem. Dá se čekat, že ještě letos bude v obchodech obrovské množství těchto produktů. Nedokážu odhadnout, zda se uchytlí dlouhodobě. V minulosti už několikrát zažily boom a pak jejich obliba zase spadla. Dnes těmto nápojům nahrávají debaty o omezení spotřeby alkoholu a zvyšování spotřební daně.

Jaké kombinace v této kategorii chystáte a čím se případně inspirováte?

Sledujeme trendy, díváme se, co se nejvíc pije v barech. V západní Evropě je nyní velkým trendem tequila, přišlo to ze Spojených států. Ne panáky, ale v míchaných nápojích. Stoupá například obliba koktejlu Paloma, což je tequila

smíchaná s limetkovou šťávou a grapefruitovou limonádou. Daří se i standardním zavedeným drinkům, jako je rum s kolou či gin s tonikem. V Česku jsou populární drinky na bázi fernetu. Aktuálně máme několik míchaných nápojů krátce před uvedením na trh. Pokud se této kategorii nápojů skutečně začne dařit, dá se čekat, že vznikne obrovské množství kombinací. Dá se toho hodně vymyslet, prostor pro experimentování je vskutku široký. Na světě je obrovské množství ovoce či koření, nepřeborné množství příchutí. Testují je i výrobci limonád a nealkoholických nápojů.

Na jakou skupinu spotřebitelů těmito nápoji míříte?

Není to ještě úplně definované. Mohou zachutnat mladším dospělým, ale chutnají i kolegům v mém věku. Mladí dělají věci jinak. Není mezi nimi už tak populární fernet, spíše vyhledávají něco jiného. Zároveň hodně napodobují trendy na sociálních sítích. Jedna z velkých kavárenských společností chtěla zjistit, proč se jim během zimy rázem zvedl prodej kávy s ledem. Zjistila, že jsou za tím především mladí spotřebitelé. A hlavní důvod: protože to s ledem vypadá na Instagramu mnohem lépe. Tohle byste v kanceláři nebo v laboratoři nevymysleli. Přemýšlím podobně, hledám něco inspirativního, něco, co přijde od konzumentů.

ČEŠI MAJÍ I V HORŠÍ SITUACI RÁDI POHODLNÝ ŽIVOT

Jsou na druhou stranu nějaké lihoviny, jejichž obliba klesá tak rychle, že uvažujete o ukončení jejich výroby?

V takové míře ne. Podíváme-li se na to z celoevropského pohledu, drobně, ale neustále klesá obliba vodky. Možná spotřebitele nudí a hledají něco jiného. V Česku

vidíme – vzhledem k makroekonomické situaci – tlak na některé kategorie, zejména ve vyšších cenových hladinách. Neplatí to ovšem pro nejdražší, prémiové produkty. Jejich prodeje rostou. Celková spotřeba neroste ani nijak výrazně neklesá, jen dochází k posunům mezi jednotlivými nápoji. Nemění se struktura jednotlivých kategorií, ale hodně se proměňuje struktura míst spotřeby. Zaznamenali jsme obrovský pokles prodeje v klubech, na diskotékách a podobných místech, jen za minulý měsíc o více než 50 procent. Kategorie on-trade, tedy tam, kde dostanete nápoje ke konzumaci na místě, celkově klesá

Lihoviny mají na celkové spotřebě alkoholu podíl 29 procent. Na výběru spotřební daně se však podílejí ze 65 procent.

zhruba o 20 procent. Pravděpodobně se v Česku více pije doma, v našich hlavních kategoriích, ať už je to vodka, tuzemák, rum, bylinné likéry či jiné, jsme nezaznamenali výrazný pokles.

Jak na vás dopadá, že lidé mění místo konzumace alkoholu?

V místě prodeje pijí lidé spíš míchané nápoje. Snažíme se proto motivovat barmany, aby přicházeli s novými drinky. Vedle toho se projevuje takzvaný efekt rtěnky,

inzerce

NEFORMÁLNÍ NETWORKING MI PŘINESL CENNÉ PARTNERSTVÍ

Pavel Wimmer / FLOXGEN

Vítěz v kategorii Huawei Startup roku 2023

Vodafone
Nápadroku 2024

EK015684-2

Přihlas se na napadroku.cz

Titulární partner

Hlavní partneri

J&T BANKA

Partneři

Hlavní mediální partneri

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

ekonom

CZECHCRUNCH

Lidé začali v posledních měsících pít alkohol více v domácím prostředí. „Zaznamenali jsme obrovský pokles prodeje v klubech, na diskotékách a podobně,“ říká **Rafal Walendzik**.

kdy spotřebitelé utrácejí peníze za malé potěšení i během recese, nebo když mají málo peněz. V mnohem větší míře nakupují dražší alkohol a pijí ho doma. Nahrazují tím drink v klubu. Tento trend se nám podařilo podchytit a změna místa konzumace nás výrazněji nepoškozuje. Když k takové dochází, pochopitelně je nutné si položit otázku, zda kapacity soustředíme na to správné místo. Nicméně předpokládám, že nejde o trvalou změnu chování, ale krátkodobý výkyv pod tlakem války, inflace

V Evropě roste zájem o tequila, v některých zemích také o gin. Je možné, že vodka spotřebitele už nudí, tak hledají něco jiného.

a makroekonomického vývoje. Ze spotřebitelského pohledu je to přirozená reakce.

Existuje ještě prostor k růstu poptávky po prémiových značkách?

Zájem o ně je vidět na evropském i světovém trhu. A Češi, přestože si dávají pozor na výdaje, mají zároveň velmi rádi pohodlný život, kvalitní produkty. To všechno vytváří možnosti pro prémiové produkty a rostoucí prodeje našich značek to dokládají.

JAK OVLÁDNOUT HLAVNÍ PROUD

Cílem skupiny Stock Spirits Group je být jedničkou v oblasti mainstreamových lihovin. Jak toho chcete dosáhnout?

V Polsku, Česku, na Slovensku a v Itálii už máme velmi silné značky, které jsou nyní součástí mainstreamu. Na tom můžeme stavět. Nedávno skupina akvírovala

Skupina nedávno akvírovala společnosti ve Francii a v Německu. Otevřelo nám to dveře na tyto trhy a zároveň jsme získali nové značky.

společnosti ve Francii a v Německu – Dugas, který proslul jako výrobce whisky Clan Campbell, a Borco, kde vyrábějí například tequila Sierra. Otevřelo nám to dveře na tyto trhy a zároveň jsme získali nové značky, na kterých můžeme stavět v zemích, kde už máme silnou pozici. Chceme také mnohem více posilovat vlastní výrobu, abychom byli připraveni na případné výkyvy na trzích. Skupina nyní aktivně působí v devíti zemích, přičemž v pěti z nich je celkem osm výrobních závodů. Dva z toho jsou v Česku. Máme přes 70 různých značek. Už nynější velikost skupiny nám pomáhá posouvat se k cíli stát se jedničkou. Chceme se více než dřív zaměřit na export mimo naše hlavní země, nejen na lokální značky, ale na celý evropský trh.

Stock je nejen výrobcem lihovin, ale také distributorem jiných značek, například rumů z Latinské Ameriky. Jaký podíl tržeb obě skupiny zaujmají?

Z obchodních důvodů nemohu sdělit přesná čísla. Domnívám se, že je výhodné mít ve svém portfoliu obojí, abychom uspokojili spotřebitele a zároveň rozvíjeli náš společný obchod. Jako skupina chceme být evropským lídrem hlavního proudu lihovin. U nás to je Božkov, Fernet, tuzemák, různé vodky. Zároveň distribuujeme značky, které jsou v podobném segmentu, ale i velmi prémiové.

Podniky se nyní zaměřují na udržitelnost. Výroba alkoholu je hodně tradiční, jak to jde dohromady? Máte prostor pro případnou úpravu výroby?

Do pěti let bychom se chtěli stát společností s neutrální uhlíkovou stopou. Při tradičním způsobu výroby je zapotřebí nejen spousta energie, tedy elektřiny a plynu, ale také vody. V první řadě se snažíme přejít na ekologičtější zdroj energie či vytápění destilérií. Ale například nemůžeme dát fotovoltaiku na střechy našich závodů, protože to

s alkoholickými výpary nejde dohromady. Místo zemního plynu budeme využívat bioplyn. Uhlíkovou stopu můžeme snižovat také společně s našimi dodavateli – hledáme například cesty k udržitelnější výrobě skla.

Je možné při výrobě alkoholu nějak snížit spotřebu vody?

Je jí zapotřebí velké množství. To nelze srazit skokově, ale postupnými úpravami technologie, využíváním spolehlivého zdroje nebo recyklací. Vedle toho bych chtěl tým zapojit do větší spolupráce s místními komunitami. Stále víc podniků si uvědomuje, že vhodná strategie udržitelnosti jim pomáhá lépe oslovit mladší populaci. A také omlazovat vlastní tým.

Skupina Stock Spirits Group byla dříve i na burze, CVC Partners ji z obchodování stáhli. Uvažujete případně o návratu, abyste třeba získali peníze na expanzi?

Nevím, jak o tom přemýšlejí majitelé v CVC Partners, a tak mohu dát jen hypotetickou odpověď na základě vlastních zkušeností. Už jsem v minulosti pracoval pro několik společností soukromého kapitálu. Obecně se dá říct, že investor, který chce společnost později prodat, má dvě možnosti, jak to udělat. Buď ji prodá novému vlastníkovvi, který pochází přímo z daného odvětví, v našem případě tedy někomu z nápojového byznysu. Nebo půjde přes akciovou burzu. Žádnou variantu tedy nelze vyloučit. ■

Rafal Walendzik (48)

Od října 2023 řídí aktivity Stock Spirits Group v Česku a na Slovensku. V předchozí kariéře se zaměřoval především na rychloobrátkové zboží. Pracoval pro Unilever, McCormick & Company či Harper Hygienics. Do současného působení přišel z pozice generálního ředitele společnosti Kraft Heinz pro region jihovýchodní Asie.

Zlato je na rekordu. Přesto se v nejisté době válek čeká růst

–TEXT– Vojtěch Wolf –FOTO– Reuters

Když ceny zlata překonaly hranici 2400 dolarů za troyskou unci (31,1 gramu) a dostaly se na historické maximum, nebyla to novinka. Rekordy tato komodita atakuje neustále. Jiná věc je rychlost, s jakou cena vylétla. Ještě v lednu se pohybovala lehce nad dvěma tisíci dolarů za unci. Záhy se ale dostala tam, kde měla být podle předpovědi většiny investičních analytiků až na konci letošního roku.

Má to své opodstatnění. Zlato je v neklidných časech považováno za bezpečný přístav. Sice nepřináší takový výnos jako například akcie či jiné finanční instrumenty, ale na druhou stranu s nimi jeho cena příliš nekoreluje. Svou hodnotu drží, i když ostatní aktiva padají. „Růst ceny zlata určitě reaguje na růst

Růst ceny zlata reaguje na růst geopolitických rizik. Hlavními kupci v posledních letech jsou centrální banky.

geopolitických rizik. Markantní byl jeho skok v říjnu po začátku války v Gaze, a dokonce šlo o výraznější reakci zlata než při začátku jiných válek za posledních 30 let. Soukromí investoři i některé centrální banky racionálně vnímají, že geopolitická rizika byla donedávna podceňována, a proto doplňují zlato do portfolií,“ říká Pavel Ryska, analytik J&T Banky.

Právě centrální banky jsou tahounem současného růstu. Loni již druhým rokem nakoupily přes

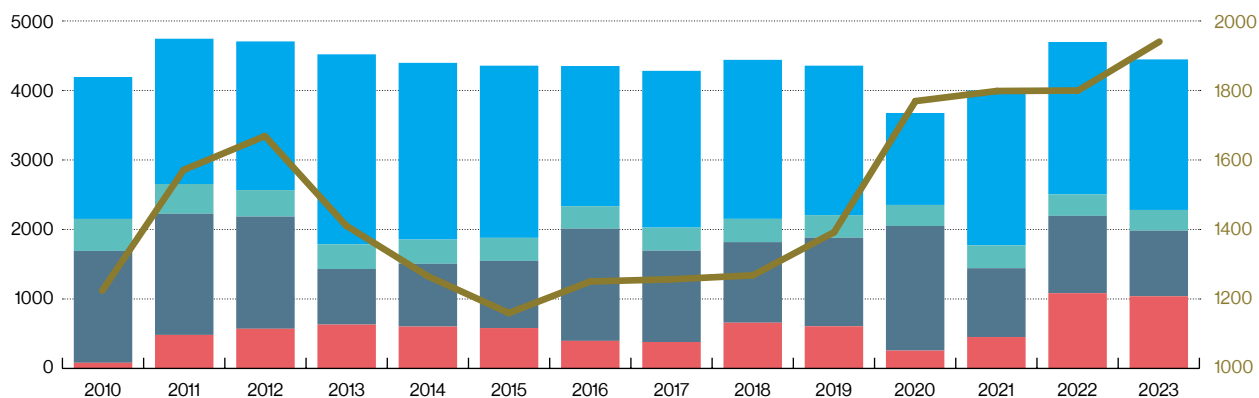
1000 tun zlata, což je rekord a dvakrát vyšší tempo nákupů, než bylo běžné v minulosti.

Podle kvalifikovaných odhadů je pravděpodobné, že tyto nákupy letos pokračují a že někteří investoři zvýší držbu zlata. „Pro některé centrální banky se zlato znovu stává strategickým aktivem, neboť za poslední dva roky výrazně stouplo riziko znehodnocování dolaru a eura, které obvykle drží, a roste také geopolitické riziko,“ doplňuje Ryska.

Takže tu nejde ani tak o riziko krachu bank nebo opatrnost domácností, ale o strach z velkých vojenských konfliktů a zvratů na politické scéně. „Cena zlata přesně popisuje pocity, které vnímá trh. Jedná se především o gradující geopolitickou situaci Rusko-Ukrajina,

Poptávka po zlatě podle jednotlivých odvětví (v tunách)

■ nákupy centrálních bank a jiných institucí ■ investice ■ technologické využití (elektronika, průmysl, zubařství) ■ výroba šperků
— vývoj ceny zlata (v USD za troyskou unci)

Zdroj: Metals Focus, Refinitiv GFMS, ICE Benchmark Administration, World Gold Council

Izrael–Hamás–Írán. Přispívají k tomu i očekávané úpravy úrokových sazeb a blížící se prezidentské volby v USA, kde by vítězství Donalda Trumpa vyhnalo zlato výrazně vzhůru,“ dodává Jaroslav Tupý, analytik společnosti Purple Trading.

Česko kopíruje svět se zpožděním

Největším kupcem byla v loňském roce Čína. Podle dat Světové rady pro zlato nakoupila 224,9 tuny. Jeho zásoby zvětšuje už 17 měsíců. „Aktivní je zejména čínská centrální banka a jedna z hypotéz říká, že jde o přípravu na případnou sankci v podobě zmrazení dolarových a eurových devizových rezerv, kdyby se odhodlala k invazi na Tchaj-wan,“ vysvětluje analytik České spořitelny Michal Skořepa.

Na druhém místě je Polsko, které rozšířilo své zlaté rezervy o 130 tun. A také Česká národní banka se

v posledních letech řadí k největším kupcům zlata na světě. Guvernér Aleš Michl ještě jako člen bankovní rady prohlásil, že chce dosáhnout toho, aby měla banka ve svém portfoliu alespoň 100 tun zlata. Loni v březnu to bylo asi 13,5 tuny zlata, teď koncem minulého měsíce už 35,68 tuny.

„Obecně považuji diverzifikaci devizových rezerv centrálních bank držbou zlata za racionální,“ říká Ryska. Poukazuje na to, že v posledních třech letech je cenová stabilita výrazně křehčí, než se většina ekonomů domnívala, a riziko znehodnocování rezerv centrálních bank je vyšší. „Zlato je díky své omezené nabídce podstatně více imunní vůči ztrátě kupní síly,“ dodává analytik J&T.

Ještě mezi lety 1989 a 2008 byly centrální banky čistými prodejci zlata a představovaly tak důležitou součást globální nabídky. V průměru šlo asi o 400 tun ročně. „Od velké

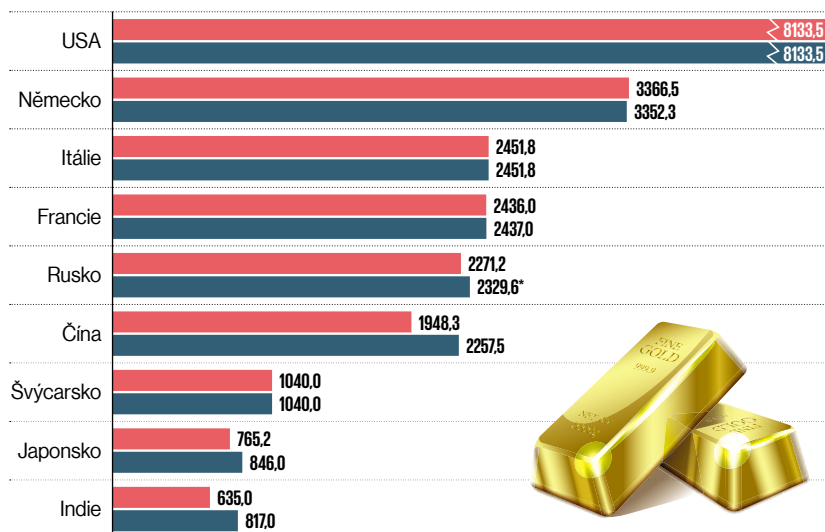
finanční krize v letech 2008 a 2009 naopak centrální banky začaly zlato do svých rezerv opět nakupovat,“ upozorňuje Pavel Ryba ze společnosti Golden Gate.

Chování ČNB tento trend kopírovalo v 90. letech, kdy se zlata zbavovala, držela jen několik málo tun a zlato dokupovala jen pro ražbu mincí. Změnu přinesl až nový guvernér, který nastoupil v červenci 2022. „ČNB prodala téměř veškeré měnové zlato za směšnou cenu a vlastní oficiální názor nikdy neměla. Oceňuji sice její dnešní obrat v politice měnových rezerv, ale originální a průkopnický nápad to nebyl. Jen začala kopírovat jiné,“ tvrdí bývalý bankéř Bohumil Studýnka, spoluautor knihy Zlato, zlato, zlato – Od magie až po finanční spekulace.

Analytik společnosti Finlord Boris Tomčíak považuje politiku ČNB za správnou, ale je nutné vnímat

Státy s největšími zlatými rezervami (v tunách)

■ stav ke konci roku 2019 ■ stav v roce 2024

* jde o údaj k lednu 2024. U ostatních zemí jde o data za únor 2024. Zdroj: World Gold Council, ČNB

kontext. „Je třeba říct, že zisk v minulém roce vytvořila ČNB zejména díky akciovým investicím,“ upozorňuje.

Zlato nejsou akcie, ale pořád se vyplatí

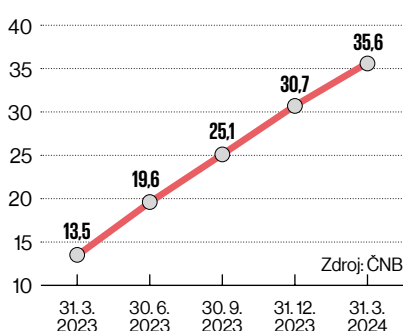
Příklon ke zlatu je každopádně globální. „Pokud se podíváme na největší kupce, vnímáme geopolitický posun od dolaru ke zlatu. Kvůli vysokým postpandemickým dluhům také může klesat důvěra v papírové měny. A dluhy se dlouhodobě řeší inflací. Zároveň zlato do značné míry bylo a stále je levné,“ doplňuje Jiří Tyleček, analytik společnosti XTb. Pro klidnější geopolitický vývoj příkládá větší význam dluhopisům.

To ale není současná situace. „Domnívám se, že růst ceny zlata je teprve na počátku. V horizontu tří až čtyř let lze podle mě očekávat cenu zlata na 3000 až 3200 dolarů za troyskou unci. Klesnout by mohla v případě, že se uklidní geopolitická situace včetně války na Ukrajině a významně posílí americký dolar,“ říká Tupý. Podle Pavla Ryby vzroste cena

žlutého kovu minimálně o 40 procent: „Až začnou sazby klesat, zlato zažije velmi silné roky. Jeho cena může vzrůst klidně více než dvakrát.“

Růst cen zlata by tak v Česku kompenzoval inflaci. To potvrzuje i šéf komunikace společnosti Česká mincovna Jaroslav Černý. „Jsme svědky další větší skokové korekce směrem nahoru, kdy je více než pravděpodobné, že se cena zlata za unci už zpět pod 2000 USD nepodívá,“ uvedl pro Ekonom.

Vývoj zásob zlata v rezervách České národní banky (v tunách)

Ryba doplňuje, že v hlavních světových měnách se zlato zhodnotilo o 39 procent, v korunovém vyjádření o 33 procent. Kumulovaná inflace za stejné období dosáhla v Česku 33,4 procenta.

Nicméně běžní zákazníci teď fyzické zlato kupují méně. Podle Černého poptávka drobných investorů po investiční formě fyzického zlata v podobě cihliček či slitku a čistě investičních forem mincí v letošním prvním čtvrtletí zaostává za rokem 2023 o více než čtvrtinu. „Jedním z výrazných důvodů je určitě rostoucí cena zlata na burze i v korunách,“ vysvětluje Černý.

V klidnějším geopolitickém vývoji by měly větší význam dluhopisy.

Války na Ukrajině a v Gaze však zlatu svědčí.

Pokles prodeje zlatých slitků a mincí byl ještě významnější v celém evropském trhu. Podle statistik Světové rady pro zlato činil v loňském roce 59 procent, v Německu a Rakousku dokonce více než 70 procent.

Důvody poklesu jsou vyšší úrokové sazby, díky nimž se úspory na spořicí účtech staly konkurenceschopnější možností pro uložení peněz. Zároveň se zvýšily splátky hypoték a inflace zvýšila životní náklady domácností. Lidem tak zbývá méně peněz. „Dlouhodobě nejvyšší zhodnocení generují nemovitosti a akciové investice. Zlato má ale výhodu v nekorelovaných výnosech. Nákup na maximech tedy může dávat smysl právě pro investory, kteří chtějí své portfolio diverzifikovat mimo akcie,“ uzavírá Tomčiak. ■

ekonom
PODCAST

**BUSINESS
LEGAL**

O NOVELE SLUŽEBNÍHO ZÁKONA

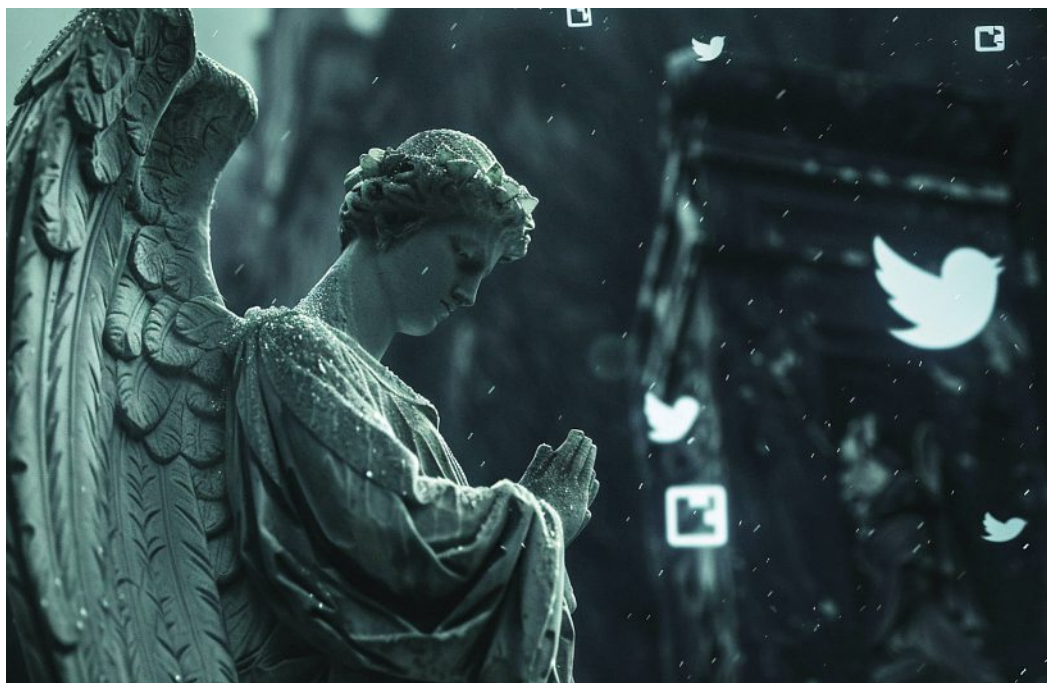

MICHAL SNIEHOTTA

partner v advokátní kanceláři Sniehotta & Vajda Legal

Umřel vám někdo blízký? Nechte si ho digitálně reprodukovat

– TEXT – Vojtěch Wolf – FOTO – Midjourney AI

Do konce století bude Facebook disponovat daty téměř pěti miliard mrtvých uživatelů.

Rituálů a zvyků, jak naložit s fyzickými pozůstatky zemřelých a rozloučit se s nimi, je spousta. Víme, co s jejich hmotným i duševním dědictvím. Stále však neexistují zavedené postupy, jak zacházet s digitální stopou, kterou po sobě mrtví zanechali. Ukazuje se, že velké technologické společnosti – jako jsou Meta, která stojí za sociální sítí Facebook, Google a další – nemají žádnou motivaci být zodpovědnými správci posmrtného obsahu.

Iniciativa tedy musí přijít odjinud. „Normalizovali jsme diskusi o bezpečnosti a zabezpečení našich dat a soukromí, ale měli bychom

začít mluvit také o tom, jak s daty nakládat poté,“ vytáhl na světlo problematiku, kterou se dlouhodobě zabývá, Faheem Hussain, docent z Arizonské státní univerzity. „Je to trochu ošemetné, protože se to týká smrti a nikdo o tom nechce mluvit,“ dodal pro web Big Think.

Agentura Bloomberg připomněla příklad patnáctileté dívky, kterou v roce 2012 v Berlíně srazil vlak metra. Rodiče požádali Facebook o předání jejích soukromých zpráv v naději, že se jim podaří zjistit, zda její smrt byla sebevražda, nebo nehoda.

Americká firma to odmítla s odůvodněním, že smrt již byla sociální

síť nahlášena a z profilu se stal „vzpomínkový účet“. Podle tehdejších zásad společnosti neměl k memorializovaným účtům nikdo přístup, a to ani když znal heslo. Po letech soudních sporů a odvolání nejvyšší německý soud v roce 2018 nařídil Facebooku, aby profil předal.

Digitální pozůstalost je možné zpeněžit

Podle Carla Öhmana, autora letos vydané knihy *The Afterlife of Data* a odborného asistenta politických věd na Univerzitě v Uppsale, je jednou z klíčových otázek dneška, jestli mají mít Meta, Alphabet (matěská společnost Googlu) Apple či

kdokoli, kdo bude vlastnit platformu s daty a citlivým obsahem po zesnulých, pravomoc rozhodovat, co se s nimi stane.

S ohledem na konečnost lidského života získává tato problematika denně na síle a objemu. Podle studie, kterou Öhman společně s dalším akademikem Davidem Watsonem publikovali v roce 2019, bude mít například Facebook na konci století data téměř pěti miliard mrtvých „uživatelů“.

Pokud se člověk připraví a zanechá blízkým přístupové kódy, pozůstalí se po jeho úmrtí mohou dostat do jeho telefonu či k účtům na sociálních sítích a rozhodnout co dál.

Facebook nebo Instagram mají postup poměrně jasně definovaný a uživatel si může předem zvolit, co se má s jeho účtem po smrti stát, včetně požadavku jeho smazání. Uživatel Google účtu a s ním propojených aplikací může nastavit vlastní plán digitálního dědictví a v něm určit, po jak dlouhé době nevyužívání služeb se má účet smazat, popřípadě koho má společnost kontaktovat a co z obsahu mu zpřístupnit.

Jenže kdo by myslel při vstupu do digitálního světa na smrt a pozůstalost? Masa účtů zůstává bez dědické péče. Jako důvod, proč je vlastnictví údajů o zemřelých problém, kterému se je třeba věnovat, udává Öhman, že velké technologické společnosti vlastní „skutečně globální archiv lidského chování“. Na jejich serverech se nacházejí a budou se nacházet datové vzorce celých populací a dokumentace současných událostí a hnutí. Odborník dává za příklad Black Lives Matter, #MeToo nebo arabské jaro.

Tyto společnosti mohou mimo jiné hledat i způsoby, jak profily zesnulých zpeněžit.

Ukazuje to případ Microsoftu a jeho patentu na vytvoření konverzačního chatbota konkrétní osoby pomocí jejich „sociálních dat“. Už v roce 2021 Tim O'Brien, generální manažer programů umělé inteligence jmenované společnosti, prohlásil, že Microsoft nemá v plánu tento patent využít. Připustil, že možnost proměnit „obrázky, hlasová data, příspěvky na sociálních sítích, elektronické zprávy“ v chatbota, si ponechá.

Komerční potenciál truchlení online

Případ naznačuje, že velké technologické společnosti nejsou zatím v této oblasti příliš aktivní, i když si tu nechávají prostor. Ten v takzvaném odvětví digitálního posmrtného života tedy obsazují především menší hráči.

Microsoft tvrdí, že patent na vytvoření chatbota z digitální pozůstalosti v praxi nepoužije. Menší hráči se ale do tohoto byznysu už pouštějí.

Podle časopisu IEEE Spectrum, vydávaného Institutem elektrických a elektronických inženýrů, mezi ně patří například společnost HereAfter. Nabízí pozůstalým interaktivní vzpomínky doprovázené hlasem blízké osoby. Další společnost s názvem MyWishes posílá předem formulované zprávy blízkým osobám krátce po smrti uživatele. Její zakladatel James Norris v roce 2014 začínal takto podnikat ještě pod názvem Dead-Social. „Díky normalizaci vzpomínkových účtů a truchlení online se vyhlídka na plánování digitálního posmrtného života stala mnohem

méně absurdní,“ cituje Norrise web Business Insider.

Jinak na to šli ve společnosti Hanson Robotics. Tam vyrobili robotickou bustu zesnulé ženy na základě jejich „vzpomínek, pocitů a přesvědčení“, tak jak o nich konverzovala s lidmi.

Kdo chce či nechce žít jako chatbot

Nedávné pokroky v oblasti umělé inteligence posunuly digitální uchování všeho, co přežilo mrtvé, na novou úroveň. Odvětví takzvaných ghostbotů je na vzestupu například v Číně. „V Číně je mnoho lidí a spousta z nich své emocionální potřeby sdílí. To nám dává výhodu, pokud jde o poptávku na trhu,“ uvedl Čang Ce-wej, zakladatel společnosti Super Brain. Za takovou interakci se zesnulým si účtuje asi 10 až 20 tisíc jüanů (33 až 66 tisíc korun).

Podle časopisu IEEE Spectrum má možnost vytvářet roboty či chatboty na základě konkrétních osob obrovské důsledky pro lidské soukromí. „Pokud nevytvoříme standardy, jež by daly lidem, kteří jsou zdrojem původních dat, právo říci ano nebo ne, vzali jsme jim možnost volby,“ tvrdí Wendy Wongová, profesorka politických věd z Univerzity v Britské Kolumbii.

To ona je autorkou článku s příslušnou tematikou pro IEEE Spectrum. „Pokud bude technologie jako patent chatbota společnosti Microsoft realizován, má to důsledky i pro lidskou důstojnost. Myšlenka, že nás někdo přivede zpět, se může zdát přijatelná, pokud budeme o datech uvažovat jako o pouhých vedlejších produktech lidí. Pokud jsou však data něčím víc než tím, co po sobě zanecháváme, pokud jsou naší identitou, pak bychom se měli pozastavit, než dovolíme digitální reprodukci lidí,“ uzavírá Wongová. ■

Josef Sousedík: Geniální technik a zapálený vlastenec

– TEXT – Josef Pravec – FOTO – Profimedia, repro z knihy Josef Sousedík (Jiří Kohutka, Josef Košťál)

Moravský Edison, takovou přezdívku si ve dvacátých letech minulého století vysloužil vsetínský podnikatel a zdatný konstruktér elektromotorů Josef Sousedík. Z chudých poměrů se vypracoval díky nevšednímu technickému talentu a nezměrné pílì a se svými výrobky a desítkami patentů prorazil do světa. Později, jako zaměstnanec společnosti Ringhoffer-Tatra, se podílel na vývoji rychlovlaku Slovenská strela. Byl rovněž úspěšným regionálním politikem a jako přesvědčený vlastenec se za okupace zapojil do domácího boje s nacismem, což ho v roce 1944 stálo život. Jeho barvitou kariéru přiblíží další díl seriálu týdeníku Ekonom o výrazných postavách českého byznysu.

Génius praxe

Josef Sousedík se narodil v roce 1894 ve Vsetíně v rodině dělníka továrny na nábytek. Už jako školák se zajímal o elektrotechniku a lokomotivy, z finančních důvodů však nemohl studovat a musel nastoupit do učení, do nábytkářské firmy Thonet. Přes den tvrdě pracoval, po večerech studoval fyziku, elektrotechniku a strojírenství a konstruoval různé mechanismy.

Proto nakonec mohl nastoupit jako elektromontér do elektrotechnické brněnské firmy Bartelmus, Donát a spol. Pak ale jeho profesní vzestup zastavila první světová válka, stal se spojařem a bojoval v Rusku a Itálii. Po vzniku

Josef Sousedík (1894–1944)
byl konstruktér elektromotorů, jehož podnik ve Vsetíně ale nevydržel obchodní střet s Tomášem Baťou. Zemřel za okupace při výslechu na gestapu.

samostatné republiky odešel na výzvu Sokola na Slovensko a v jednotkách vznikající armády pomáhal vytlačit maďarská vojska.

Po návratu domů se v létě roku 1919 dal na podnikání. Vsadil na elektrotechniku,

protože století páry podle něj již končilo a nastupovala éra elektřiny. Nejprve složil tovaryšské zkoušky a vzá-

pětí si vypůjčil 200 korun na živnostenské poplatky a otevřel ve Vsetíně dílnu na opravu elektromotorů, vaříčů a žehliček.

Seriál ekonom
České podnikání

O půl roku později již měl výrobní závod na elektromotory a alternátory, jejichž konstrukci sám navrhoval. Nejprve měl společníka, od roku 1926 podnik patřil jen jemu. Ještě před tím přešel z tradičního stejnosměrného na střídavý proud, který si právě v Evropě i Československu razil cestu.

Výrobu propojoval s vlastními vynálezy. Teorii podobně jako americký Thomas Edison nahrazoval pokusy a ohromným nasazením – pracoval až 16 hodin denně. Sám za pomoci logaritmického pravítka prováděl nezbytné výpočty a nikoho jiného ke konstrukci zprvu nepouštěl. Zastupoval tak vlastně kancelář s několika techniky. Zákazníci oceňovali schopnost firmy vyrábět na zakázku atypická zařízení. Třeba i elektrické kormidlo pro říční loď.

Výsledkem Sousedíkova konstruktérského a zlepšovatelského úsilí bylo rovněž 222 patentních přihlášek a patentů v Československu i zahraničí. První podal v roce 1920, poslední o dvacet let později a do příslušných poplatků jen ve dvacátých letech vložil 1,5 milionu korun. Hlavní patenty se podle monografie Jiřího Kohutky a Josefa Košťála „Josef Sousedík“ týkaly elektrických točivých strojů, v zásadě motorů, elektrických pohonů včetně patentů při konstrukci elektromobilů a automatické regulace strojů.

Jeden z patentů chtěli koupit Britové za 12 milionů korun, podnikatel nicméně obchod po poradách se spolupracovníky zrušil. Stejně tak odmítl nastoupit na místo ředitele patentového úřadu v Londýně. Vysvětlením bylo v obou případech vlastenectví. Na nabídku přesídlit do Velké Británie odpověděl: „Pánové, já jsem Čechoslovák a budu pracovat pro československý průmysl.“

Sázka na elektromotory

V byznyse mu v té chvíli nahrávala hospodářská konjunktura a velkorysá elektrifikace republiky. Díky tomu vybudoval prosperující podnik, jehož hlavní výrobní náplní byly asynchronní elektromotory na střídavý proud. Firma si získala dobré jméno jak technickou úrovní výrobků, tak jejich spolehlivostí a k tomu úzkostlivým dodržováním sjednaných termínů dodávek. Navíc byly motory konstruované většinou tak, aby jejich obsluha byla co nejsnadnější a mohl ji zastat i laik.

Ze Vsetína šla elektrická zařízení do stovek firem po celém Československu. Do hutí, strojírenských závodů, zbrojovek a automobilek, do cementáren a skláren, ale i cukrovarů nebo velkostatků. Mnoho jich bylo instalováno rovněž ve válcovnách, přádelnách a papírnách. Speciální elektromotory se hodily také pro pohon vysoce výkonných obráběcích strojů, jeřábů, výtahů nebo čerpadel. Část výroby byla sériová, význam ale měla také montáž ojedinělých zařízení, například zdymadlových vrat na Labi nebo obřího elektromotoru pro severomoravský důl Karolina.

V roce 1927 se firma rozrostla o zkušebnu a slévárnu, rozšířila se konstrukce a obchodní oddělení. Sousedík sjednával zakázky, navrhoval výrobní program a staral se o obchodní záležitosti. Přitom byl často vidět v montérkách, protože dál v dílnách řešil i konstrukční problémy.

Ve firmě se snažil udržovat týmového ducha. Velkou pozornost věnoval vlastní výchově učňů, na které ale při vzpomínce na vlastní mládí kladl vysoké nároky a nutil je k sebevzdělávání. Dělníky větší znal jménem a jako vlastenec a Sokol dával při přijímání nových

Moravský Edison

1894

V rodině dělníka se ve Vsetíně narodil Josef Sousedík. Učil se v nábytkářské továrně, po večerech se však zajímal hlavně o elektřinu a její praktické využití. Nakonec nastoupil do brněnské elektrotechnické továrny.

1919

Po návratu z války založil elektroopravářskou dílnu, která se přeměnila v malý podnik na výrobu elektromotorů, známý jako Elektrotechnická továrna – Josef Sousedík. Zpočátku měl společníka, od roku 1926 už byl jediným majitelem.

1927

Továrna se rozšířila a zmodernizovala a o tři roky později zaměstnávala 350 lidí. Dodávala motory do stovek firem po celém Československu. Často šlo o speciální zakázky na míru s vysokým podílem ruční práce. Sousedík se stal i starostou Vsetína.

1929

Odmítl návrh Tomáše Bati na fúzi s jeho obuvnickým koncernem, v němž by vsetínský podnik převzal výrobu motorů a především obuvnických strojů.

1934

Hrozba konkurzu ho donutila k souhlasu se začleněním firmy do společnosti Ringhoffer-Tatra.

1936

Podílel se na vývoji rychlovlaku Slovenská Strela, který jezdil mezi Prahou a Bratislavou.

1944

Sousedíka, který se zapojil do protinacistického odboje, zastřelili vyšetřovatelé gestapa.

pracovníků přednost lidem z národně orientovaných stran.

Stoupal i vývoz, především do Velké Británie, Německa, Rumunska a Jugoslávie, ale také do zámoří: do Kanady a jižní Afriky. V Československu dokázal čelit konkurenci domácích gigantů, plzeňské Škodovky i pražské strojírně ČKD. Takže není divu, že koncem dvacátých let odmítl svůj podnik prodat – nabídka zněla 16 milionů korun.

Válka s Baťou

Na počátku Sousedíkova pádu jako podnikatele stála srážka s Tomášem Baťou, do té doby důležitým odběratelem nemalé části výroby elektromotorů. Jejich vztahy přitom po léta zůstávaly korektní, baťovský vliv byl dokonce vidět na vnitřním uspořádání zmodernizovaného vsetínského závodu. Nové prostory pro vývoj a konstrukci byly totiž po vzoru ve Zlíně navrženy tak, aby jednotliví referenti k sobě měli blízko

Tomáš Baťa přišel s nabídkou fúze, kdy by se vsetínská firma přeorientovala na výrobu obuvnických strojů. Sousedík to odmítl.

a aby agendu bylo možné vyřizovat co nejrychleji a neefektivněji.

Jenomže v roce 1929 přišel Baťa nečekaně s nabídkou fúze, přičemž by se daleko menší vsetínský závod přeorientoval především na výrobu obuvnických strojů. Dokonce už začal stavět mezi Zlínem a Vsetínem železnici. Sousedík se však nemínil dát pohlit a takový plán rezolutně odmítl. To podle názoru jeho životopisců Jiřího Kohutky a Josefa Košťála byla jeho největší podnikatelská chyba.

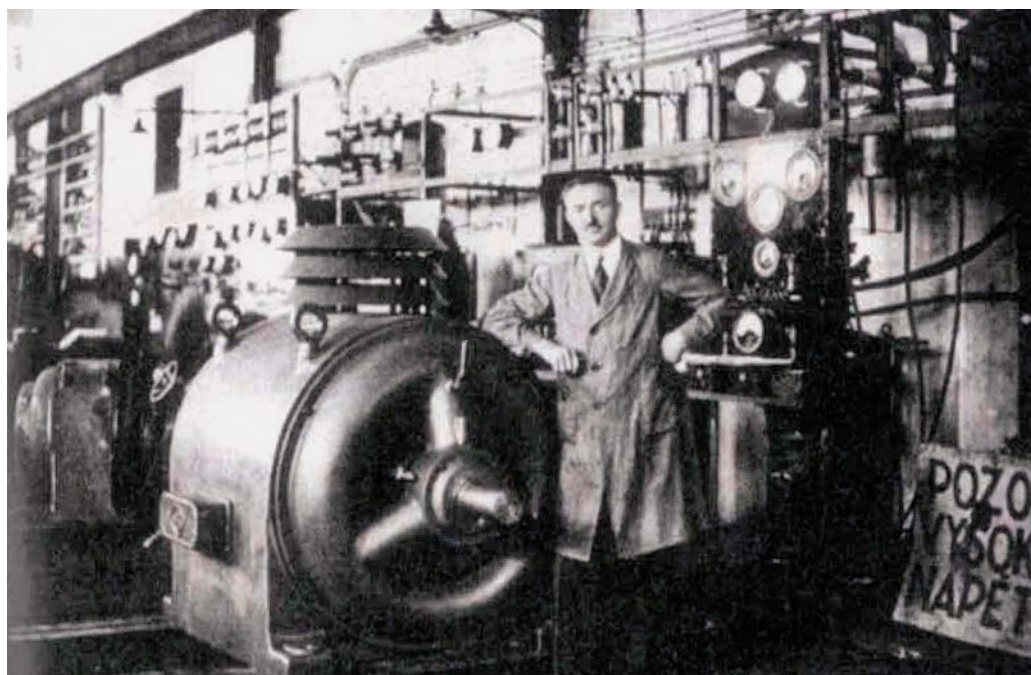
Uražený Baťa okamžitě vypověděl veškeré zakázky a na obuvnické stroje i motory nechal vybudovat vlastní továrnu. Proto také od soupeře přetáhl

desítky odborníků. Tento výpadek obchodu byl citelným zářezem do ekonomiky firmy, tím spíše, že právě začínala světová hospodářská krize. Ta navíc prohloubila problém, který se za prosperity ještě dal přehlížet: Sousedíkova výroba založená na vlastních nápadech a prosazování neobvyklých řešení technických problémů byla dražší než jinde. Což se v době, kdy každý chtěl uspořit, co se dá, stávalo citelnou nevýhodou odrazující zbývající zákazníky. Ti se začali obracet na levnější dodavatele – například i na malé moravské firmy založené Sousedíkovými někdejšími zaměstnanci.

K tomu podnikatele dohnal fakt, že seděl na dvou židlích. Už v roce 1927 se stal starostou Vsetína, což mu ubíralo mnoho času. V podniku se stále víc nechával zastupovat bratrem Jaroslavem, jehož styl vedení přispíval ke konfliktům se zaměstnanci a odbory. Navíc ve firmě chyběl stabilizovaný

Josef Sousedík si potrpěl na netradiční řešení. Ta jeho zákazníci dlouho obdivovali a žádali, nakonec ale vedla k ekonomickým potížím jeho firmy.

Na snímku je podnikatel s jedním z elektromotorů vyrobených ve Vsetíně na míru.

tým konstruktérů, který by převáděl do výroby Sousedíkovy originální nápady. Jako velký problém se ukázalo rovněž zanedbání investic do moderního technického vybavení a spoléhání na ruční práci.

Podnik nejednou neměl zakázky, a tím ani hotovost. Bylo nutné krátit mzdy, rostly dluhy a spolu s tím závislost na Moravské zemské bance. V kritické situaci se Sousedík snažil získat pomoc od politiků, agrárníků i národních socialistů, avšak s žádostí o záruky za nové úvěry neuspěl. Nevyšel ani jeho plán na získání peněz od britských průmyslníků, s nimiž do té chvíle obchodoval.

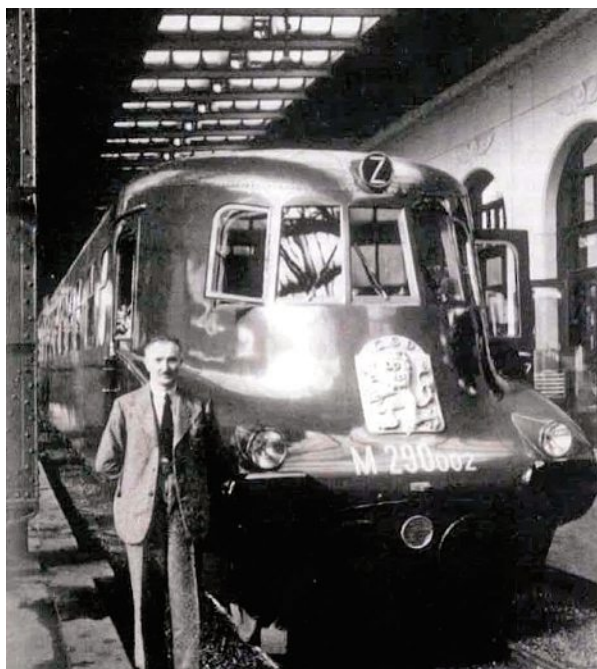
222

Tolik patentů a patentových přihlášek doma i ve světě podal vsetínský prvorepublikový podnikatel a vynálezce Josef Sousedík. Prakticky všechny se týkaly elektrotechniky.

Pod Ringhofferova křídla

Když v roce 1934 Sousedíkově firmě hrozil kvůli nedoplatkům na pojistném u Penzijního ústavu konkurz, souhlasil Sousedík se začleněním do strojírenského koncernu Ringhoffer–Tatra, v té době předního světového výrobce železničních vagonů. To mu nabídl jeho spoludávatel a generální ředitel Hanuš Ringhoffer.

Ze dne na den se zbavil existenčních problémů, které mu přerůstaly přes hlavu, a otevřela se před ním cesta k dalším vynálezům. Navíc se už delší dobu zajímal o dopravní strojírenství a využití svých zlepšení na železnici. Zprvu zůstal ředitelem a firma si zachovala samostatný název. Zachránila ji pak výroba motorů a součástek pro drážní pohon

Josef Sousedík se podílel na konstrukci rychlovlaku Slovenská strela společnosti Ringhoffer–Tatra. Jezdil mezi Prahou a Bratislavou rychlostí až 130 kilometrů za hodinu.

a zařízení na svařování. Zanedlouho se ale přeměnila na akciovou společnost, což ve skutečnosti znamenalo, že se stala jen jedním z mnoha provozů.

Teď už bývalý šéf dostával pevný plat 60 tisíc korun ročně, tolik, kolik brali vysokoškolští profesori, továrnu už ale řídil Ringhofferův zmocněnec. Sousedík pro obří společnost vyvíjel nový typ stejnosměrných motorů pro pražské trolejbusy. Počátkem roku 1936 představil také hybridní elektromechanický pohon pro rychlovlak Slovenská strela. Ten pak jezdil mezi Prahou a Bratislavou rychlostí až 130 kilometrů za hodinu. Cesta trvala necelých pět hodin.

Po Hitlerově okupaci Československa se nad Sousedíkem začaly stahovat mraky. Ve Vsetíně přibývalo německých manažerů a jako přesvědčený masarykovec se s nimi dostával do konfliktů. Hanuš Ringhoffer, který přijal německé občanství a vstoupil do NSDAP, raději svého chráněnce

přesunul do centrály v Praze. Dvakrát jej také dostal z vězení.

S Ringhofferovým koncernem pracujícím pro nacistickou válečnou mašinerii se Sousedík v roce 1943 rozešel a stáhl se do vlastní laboratoře. Současně se zapojil do protinacistického odboje, orientovaného na londýnskou exilovou vládu prezidenta Edvarda Beneše. Dodával zpravodajské informace, shromažďoval zbraně a sestavoval odbojovou síť, která by se koncem války zapojila do protiněmeckého povstání. V prosinci 1944 ho na udání konfidentů znovu zatklo gestapo. Při brutálním výslechu, snad při pokusu o útěk, jej vyšetřovatelé zastřelili. ■

Seriál České podnikání

Jednotlivé díly vycházejí uprostřed měsíce.

duben: Josef Sousedík, Edison ze Vsetína

květen: Josef Walter, průkopník motorismu

červen: Hana Podolská, nejslavnější švadlena

červenec: Hanuš Karlík, muž, který vařil cukr

srpen: Emil Pick, margarín Kosmos z Čáslavi

Jak si za pár tisíc koupit podíl v zahraniční nemovitosti

–TEXT– Petr Kain –FOTO– Honza Mudra

InvestBay je platformou, která investorům umožňuje koupit si třeba jen malý kousek nemovitosti v zahraničí, doslova za pár tisíc korun a získávat pak z jejího pronájmu pravidelný příjem. Jako první na českém trhu zároveň nabízí investice do nemovitostí prostřednictvím takzvaných tokenů, s kterými lze pak obchodovat na sekundárním trhu. Investoři zároveň mají s nemovitostí spojena hlasovací práva a mohou se podílet na rozhodování o hlavních otázkách jejího fungování. V zahraničí podobné platformy úspěšně fungují, v Česku je ale InvestBay první svého druhu. Zatím si investoři jejím prostřednictvím koupili tři apartmány, spoluzakladatel InvestBay Daniel Rajnoch má ale mnohem ambicióznější plány. Do pěti let chce mít v Evropě přes tisíc rekreačních apartmánů a kolem dvou milionů klientů.

Co všechno společnost InvestBay investorům nabízí?

Naše platforma umožňuje malým investorům již od částky 100 eur investovat do rekreačních nemovitostí po Evropě, které by jinak pro individuálního investora byly obtížně dosažitelné. I pro investory s velkým objemem peněz totiž není snadné vycestovat třeba do Španělska a koupit si tam nemovitost. Je s tím spojena například spousta právních a daňových problémů, které za ně vyřešíme. Naší největší cílovkou budou lidé disponující volnou hotovostí ve výši 100 tisíc až milion korun. To už je relativně hodně peněz, které v inflaci ztrácejí hodnotu a zároveň je to příliš málo na to, aby si za ně lidé mohli koupit celou nemovitost. O každou nemovitost se stará lokální operátor, který ji opečovává a vybírá

Za pět let bychom chtěli být evropskou platformou, která má přes tisíc apartmánů rozesetých po Evropě.

nájem. My od něj měsíčně získáváme výnosy z nájmu a ty podle jejich podílu na nemovitosti rozdělujeme mezi naše klienty. Po pěti letech pak chceme nemovitost prodat a získanou sumu opět rozdělit mezi investory.

Kdyby cena po pěti letech byla nižší než pořizovací, tak předpokládám prodávat nebudete.

V takovém případě navrhneme investorům, aby hlasovali o odložení prodeje. Záleží to na nich. Stejně tak dojde k hlasování, kdyby příští rok přišel kupec a nabízel nám za nemovitost dvojnásobek.

Investice nabízíte prostřednictvím tokenů, co si pod tím představíte?

Když nemovitost stojí, a to včetně všech s ní spojených nákladů 300 tisíc eur, rozdělíme ji na 300 tisíc tokenů, které si investoři mohou nakoupit. Přičemž platí že minimálně musí nakoupit 100 tokenů. S tokeny mohou investoři obchodovat na sekundárním trhu. Jejich odprodej naší firmě zatím není možný, ale připravujeme to. Potřebujeme na to jen mít kapitálovou sílu.

Nemovitosti pořizujete s využitím úvěru?

Ne, kupujeme je teprve tehdy, kdy na ně od investorů vybereme peníze. Na začátku, kdy jsme nebyli úplně známí, to samozřejmě nějakou dobu trvalo. Když jsme vybírali asi 400 tisíc eur na koupi nemovitosti ve španělské Marbelle, trvalo to od září do prosince loňského roku. Ten čas se ale postupně zkracuje. Jen o něco málo menší investici na koupi nemovitosti na Lipně vybereme za dva měsíce. Jinak výhodou pro investory je, že mohou využívat slevy na ubytování ve všech našich nemovitostech, bez ohledu na to, do které vložili peníze.

Jak vysoká je ta sleva?

V případě Marbelly je to deset procent. A i když tam máme koupený jen jeden apartmán, využívat mohou naši investoři zlevněné ubytování ve všech 120, které v resortu jsou.

Daniel Rajnoch

Počátky podnikání Daniela Rajnocha jsou spojeny s pražským hudebním klubem Solidní nejistota, jehož byl šéfem a spolujednatel. Z gastrobyznysu ale před pár lety odešel a vrhl se do světa start-upů. Spoluzaložil společnost YourPass, jejímž cílem bylo přesunout věrnostní plastové karty z peněženky do mobilu. Nedávno rozjel další byznys – spoluzaložil firmu InvestBay, která dává lidem možnost investovat do nemovitostí po tisícikorunách.

Co si od investorů účtujete vy?

Účtujeme si poplatek ve výši pěti procent z hodnoty nemovitosti na začátku investičního období, každoročně jedno procento z hodnoty majetku, který spravujeme a na konci při prodeji nemovitostí deset procent z rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou nemovitosti.

Kde všude máte apartmány?

Momentálně máme jeden ve Španělsku, jeden v Chorvatsku a jeden na Lipně. Budeme přidávat možnost investovat do apartmánu v Jeseníkách a později i ve Vysokých Tatrách. Další apartmán budeme přidávat i v Marbelle ve Španělsku. Připravujeme i možnost investice v Gruzii, Francii a do budoucna chceme i horský apartmán v Rakousku. Rádi bychom vybírali peníze na jeden apartmán denně. V takové fázi už samozřejmě budeme potřebovat partnery, kteří nám budou pomáhat nemovitosti vybírat.

Proč jste si vybrali investice právě do rekreačních nemovitostí?

Čísla ukazují, že lidé stále víc cestují, zároveň dochází ke změně v pracovním světě. Stále více lidí už pracuje spíše čtyři než pět dní v týdnu, pátek už je takový malý víkend a s tím souvisí i to, že lidé více jezdí na tyhle prodloužené víkendy na dovolenou.

Kolik máte nyní investorů a jak takový typický investor vypadá?

Momentálně máme okolo 220 investorů, když to očistím od těch, kteří s námi investují mimořádně vysoké sumy, tak průměrná investice je okolo 30 tisíc korun. Většina investuje do všech nemovitostí, které nabízíme.

Jsou investoři jen z Česka, nebo i ze zahraničí?

Naprostá většina je z Česka. Mimo Česko se teď chceme soustředit především na britský trh.

Proč je pro vás zajímavý britský trh?

Británie je jednoznačnou fintechovou velmocí Evropy. I proto tam chystáme první kolo investic do naší firmy. Chceme vybrat okolo tří milionů eur. První diskuse s investory už máme za sebou.

Jaké máte plány do budoucna? Kde byste chtěli být za pět, deset let?

Za pět let bychom chtěli být evropskou platformou, která má přes tisíc apartmánů rozestých po Evropě, ideálně mít přes dva miliony klientů. Zní to možná velkášsky, ale není to zase tak nereálné. Jestli se odhaduje, že v Česku žije na 200 tisíc potenciálních investorů, v Británii jich mohou být klidně dva miliony i víc. ■

Mimořádně vstřícné k podnikatelům je Valašské Meziříčí a Olomouc

–TEXT– red

Ve Zlínském kraji je nejlepším místem pro podnikání Valašské Meziříčí, v Olomouckém zase krajské město Olomouc.

Vyplývá to z výsledků srovnávacího výzkumu Město pro byznys, který již sedmnáctým rokem hodnotí podnikatelský potenciál měst a obcí v Česku.

Detailnímu zkoumání jsou podrobena všechna města a obce s rozšířenou působností. Analytici agentury Datank, která za výzkumem stojí po datové stránce, dělí své hodnocení do dvou hlavních kategorií: podnikatelské prostředí a přístup veřejné správy. Ve výzkumu jsou shrnuty všechny důležité informace a statistická data, která dále rozvíjejí diskusi o vývoji zdejšího podnikatelského prostředí.

Vyhlašovatelem výzkumu je týdeník Ekonom, partnerem Stavební skupina Vinci Construction CS, Svaz měst a obcí ČR a Centrum udržitelné budoucnosti.

Valašské Meziříčí zdobí webovky

Více než dvacetitisícové město na soutoku Vsetínské a Rožnovské Bečvy se může v rámci všech měst ve Zlínském kraji pochlubit nejlepšími

Město pro byznys
jako zdroj informací
pro rozvoj měst.

mestoprobyznys.cz

webovými stránkami z pohledu podnikatele. Ve městě rovněž myslí na elektromobilitu, alespoň o tom svědčí v regionu nejvyšší počet dobíjecích stanic v přepočtu na 100 firem. Radnice také vynakládá dostatek finančních prostředků zejména do oblasti bydlení, veřejné dopravy a sportu. Podnikatele jistě potěší v rámci Zlínského kraje relativní dostatek volných pracovních sil. Počet obyvatel ve Valašském Meziříčí nadto při srovnání s ostatními městy nadprůměrně stoupá.

„Starostou Valašského Meziříčí jsem desátým rokem a je to poprvé, co jsme získali toto prestižní ocenění, takže si ho moc vážím. Je to výsledek dlouhodobé práce nejenom radnice, ale určitě i podnikatelů a občanů našeho města, kteří často chodí s podněty, které zapracováváme. Zmínil bych nárůst počtu obyvatel. Naše město se velmi dobře vypořádalo s přílivem ukrajinských uprchlíků. Našli jsme pro ně ubytování, a co je důležité, naši podnikatelé pro ně našli práci,“ říká starosta Valašského Meziříčí Robert Stržínek.

Stříbrný Rožnov pod Radhoštěm zaznamenává nadprůměrný

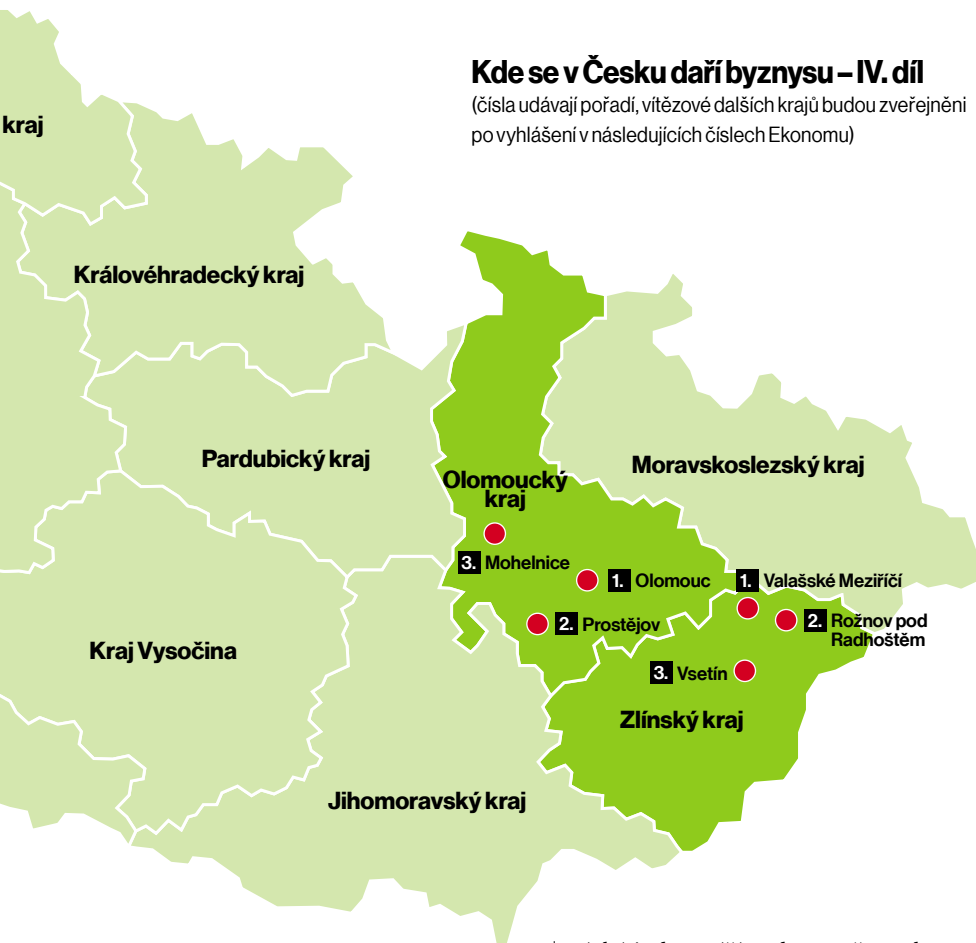
meziroční nárůst počtu ekonomických subjektů. V rámci Zlínského kraje je zde nadprůměrný rovněž počet dokončených bytů v přepočtu na 1000 obyvatel. Radnice se může pochlubit vysokou likviditou a také v rámci regionu nadprůměrnými výdaji věnovanými do oblasti kultury a vzdělávání.

Třetí Vsetín se blýskl v testu elektronické komunikace. Ten prostřednictvím fiktivních podnikatelských dotazů ověřuje, jak kvalitně a jak rychle odpovídají živnostenské úřady na dotazy podnikatelů. Ve Vsetíně se rovněž nachází velké množství firem

Kde se v Česku daří byznysu – IV. díl

(čísla udávají pořadí, vítězové dalších krajů budou zveřejněni po vyhlášení v následujících číslech Ekonomu)

s více než 250 zaměstnanci, měřeno k celkovému počtu ekonomických subjektů. Radnice se může pochlubit v rámci kraje vůbec nejnižšími náklady na dluhovou službu.

V Olomouci umí čerpat dotace

Statutární město Olomouc zaznamenává v rámci kraje vůbec nejvyšší počet ekonomických subjektů v přepočtu na 1000 obyvatel, velmi vysoký je zde také podíl firem s více než 250 zaměstnanci na celkovém počtu ekonomických subjektů. Rozvoji podnikání přispívá dobrá dopravní dostupnost a do budoucna rovněž

nízký index stáří, tedy poměr osob starších 65 let ku mladším 15 let. Vůbec nejlepšího výsledku dosáhla radnice v podílu čerpaných dotací na celkových příjmech. Nadprůměrné finanční prostředky směřuje radnice zejména do oblasti kultury a veřejné dopravy.

„Pro nás je důležité, že po složitých covidových a krizových letech se podnikatelská aktivita ve městě nezastavila. Nakonec i kritéria, kde jsme byli úspěšní, která se netýkají jen podnikatelského prostředí, ale města jako celku, zejména pokud jde o čerpání evropských dotací, za něž jako město také odpovídáme v rámci celé olomoucké aglomerace, beru jako úspěch celého týmu na radnici.“

Podnikání vstřícná města plná firem a živnostníků

Ze srovnávacího výzkumu Město pro byznys, který ukazuje, kde se v Česku nejsnáze podniká, prezentujeme výsledky Zlínského a Olomouckého kraje.

Valašské Meziříčí uspělo díky kvalitním webovým stránkám, podpoře elektromobility či úspěšné integraci ukrajinských uprchlíků.

Olomouc zaznamenala v kraji nejvyšší počet firem a živnostníků v přepočtu na obyvatele, body jí přidala i dobrá dopravní dostupnost či schopnost čerpat dotace.

říká primátor Olomouce Miroslav Žbánek.

Na druhém místě se v kraji umístil Prostějov, který se může pochlubit nadprůměrným počtem dokončených bytů, a to i v přepočtu ku změně počtu obyvatel. Radnice také směřuje nadprůměrné finanční prostředky do oblasti bydlení, stejně jako do oblasti sportu. Zároveň však vynakládá v rámci kraje nejnižší finance na dluhovou službu. Zejména se ale Prostějov blýskl v testu elektronické komunikace.

Bronzovou příčku pak obsadila Mohelnice, která v rámci regionu zaznamenává nadprůměrný meziroční nárůst počtu ekonomických subjektů. Zároveň je ve městě při porovnání s ostatními relativní dostatek volných pracovních sil a podnikatele jistě potěší i nízký koeficient daně z nemovitosti. ■

Akciová anketa: Středem pozornosti trhů jsou opět centrální banky

Podle expertů na kapitálové trhy investoři čekají na rozhodnutí o vývoji úrokových sazeb i čísla z americké výsledkové sezony.

– TEXT – Petr Kain – FOTO – Archiv

Kdy začnou nejdůležitější centrální banky světa Fed a ECB snižovat sazby? Jak si povedou americké firmy ve výsledkové sezoně? A jak se vyvinou rozličné geopolitické hrozby? Odpovědi na všechny tyto otázky určí, kudy se bude ubírat vývoj akcií.

Kryštof Míšek, hlavní ekonom Argos Capital:

Po dlouhém období poklesu inflace ve druhé polovině roku 2023 se letos situace trochu zamotala, a to zejména ve Spojených státech. V prvním čtvrtletí zatím došlo ke snížení dvanáctiměsíční jádrové inflace v USA pouze o 0,2 procentního bodu, zatímco v předchozích dvou čtvrtletích to bylo 0,7 procentního bodu.

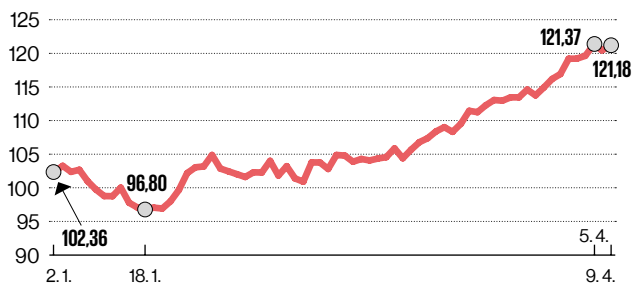
Také evropské snižování růstu cenové hladiny bylo letos zatím slabší. Za této situace se může snižovat tlak na pokles sazeb. Podobně může vyprchat růst spojený s nástupem umělé inteligence. Určitá korekce na trzích tak může konečně dorazit. Vzhledem k tomu, že se dále zostrňuje situace mezi Izraelem a Íránem, lze očekávat, že by mohla dále růst cena ropy na trzích. To bude podporovat těžaře ropy, jako je Exxon Mobil nebo Chevron. Růst cen zlata, které funguje tradičně jako takzvaný „bezpečný přístav“, pak bude tlačit na růst cen akcií těžařů typu Barrick Gold nebo Newmont Corporation.

Bohumil Trampota, analytik Komerční banky:

Očekávám vysoký růst hospodaření společnosti Colt CZ. To by mělo být odměněno odpovídajícím růstem ceny akcie. V posledním reportu byly známky oživení poptávky na hlavním trhu společnosti v USA. Dále by se měla projevit poptávka i Evropě, zejména kvůli odhadovanému

Vývoj akcií společnosti Exxon Mobil od počátku roku (v USD)

Zdroj: Yahoo Finance

přezbrojování ozbrojených složek. Takže očekávám organický růst doplněný růstem nedávno akvizovaných výrobců malorážové munice swissAA a Sellier & Bellot. Co se týká společnosti ČEZ, bohužel politická situace je velmi složitá. Určitě by pomohlo zrušení speciální daně z neočekávaných zisků. Původně se o tom mluvilo již pro rok 2024, ale to s největší pravděpodobností můžeme vyloučit. V našich projekcích s tím nepočítáme a předpokládáme trvání této daně i pro rok 2025. Pokud by skutečně k jejímu zrušení došlo, byl by to jednoznačně silný pozitivní signál. Jen připomínám, že ČEZ má stále velmi slušný dividendový potenciál. Dle platné dividendové politiky a loňských zisků by měl ČEZ nabídnout akcionářům ke schválení 39 až 52 korun na akcii. Nicméně vzhledem ke stavu státních financí odhadujeme ještě vyšší, maximální výplatu. To by znamenalo 69 korun na akcii. Pokud jde o celkový dubnový vývoj na trzích, středem pozornosti investorů jsou centrální banky. Zejména americký Fed a evropská ECB. Uvolňování měnových podmínek se v tomto měsíci nečeká. V dubnu se také naplno rozjede výsledková sezona. Již zveřejněná makrodata jsou silná a naznačují odpovídající vliv na hospodaření společností.

Tomáš Vlk, hlavní analytik Patria Finance:

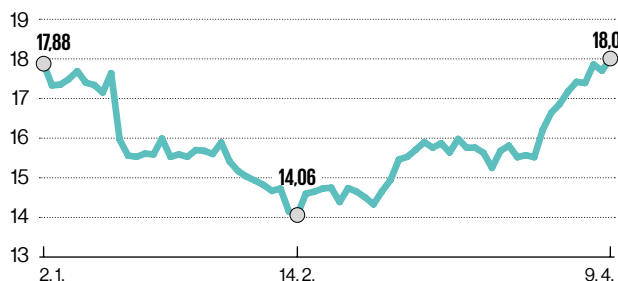
Akciový trh vystoupal hlavně na technologiích a hledá nové téma. Stále více to vypadá, že americká ekonomika na tom bude letos lépe, než se čekalo, a zároveň budou i vyšší úrokové sazby. To obecně nahrává bankovnímu sektoru, který je ale v případě největších hráčů už poměrně vysoko, a navíc těsně před výsledky.

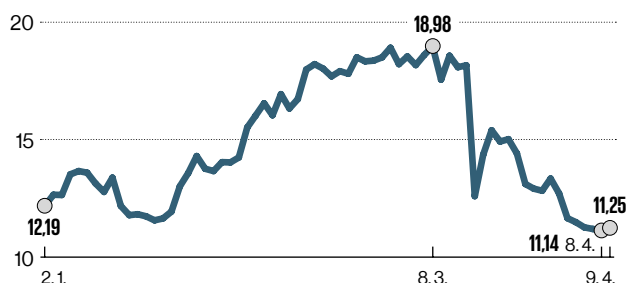
Soustředil bych se tedy spíše jen na cyklus a sektory jako materiály nebo průmysl. Případně bych volil ETF na menší americké firmy (například index Russell 2000), které jsou povahou více cyklické. Na začátku dubna startuje nová sezona firemních výsledků. Díky ekonomickému vývoji by pro řadu firem (třeba ve zmíněných sektorech) měl být první kvartál dobrý a čísla mají potenciál podporovat akcie. Na druhou stranu jsou tu vysoké dluhopisové výnosy jako produkt vyšších očekávání o úrokových sazbách, což je pro většinu akcií nepříznivé. Silný fundament by měl zvítězit, ale čísla o inflaci nebo silném trhu práce mohou trhy občas pozlobit.

Michal Semotan, portfolio manažer fondu**J&T Opportunity CZK:**

Nadále pokračujeme v doplňování našich portfolií o akciové investice, protože věříme v začátek období poklesu úrokových sazeb ve světě. Teoreticky není až tak důležité, jestli k tomu Fed přistoupí již v červnu, nebo o dva až tři měsíce později, jde o celkový proces poklesu sazeb v ekonomice a to by mělo nahrávat akciovým investicím, ostatně i dluhopisovým. Pokud bych byl retailový investor, koupil bych si nyní dluhopisový i akciový fond v poměru 40 : 60. Nově jsme do portfolií zařadili tyto akciové tituly: Nokian Tyres (producent především zimních pneumatik), producenta elektrické energie z obnovitelných zdrojů ve Velké Británii společnost Drax a poprvé se objevila v portfoliu, které mám na starosti, v Česku populární společnost Groupon. Zde oceňuji

Vývoj akcií společnosti**Gold od počátku roku (v USD)**

Zdroj: Yahoo Finance

Vývoj akcií společnosti
Groupon od počátku roku (v USD)

Zdroj: Yahoo Finance

veliký progres v rámci restrukturalizace společnosti pod novým managementem a na cenových úrovních pod 12 dolary za akcii mi přijde zajímavá možnost nástupu do firmy, která se nyní pokusí o nový růst hospodářských výsledků po velké přeměně, kterou prošla. V dubnu by měla kapitálové trhy ovlivňovat kombinace více faktorů. Jednak sledujeme jednání centrálních bank, které budou rozhodovat o snížení sazeb a jakékoliv komentáře od nich budou důležité (jde jak o Fed, tak ECB a rovněž ČNB). Z toho vyplývá, že investoři budou pozorně sledovat vývoj inflace v jednotlivých zemích, jak silný je trh práce a průmyslová výroba. K tomu začne na konci měsíce opět výsledková sezona ve Spojených státech, čísla od jednotlivých společností především v sektoru navázaném na umělou inteligenci budou extrémně sledovaná. A nepodceňujeme rizika rozšíření válečných konfliktů, především okolo Íránu a Izraele může být horko, a nepřejí si žádné vyhlášení, to by již finanční trhy jen tak lehce nepřešly.

Martin Tománek, portfolio manažer Partners**investiční společnost:**

V dohledné době hodlám navyšovat některé pozice, které držím již delší dobu. Jako velice atraktivní pro dlouhodobé investory se mi jeví vybrané farmaceutické firmy, například švýcarský gigant Roche Holding nebo biofarmaceutická společnost Pfizer.

Zmíněné firmy čelí některým faktorům, které aktuálně negativně ovlivňují jejich byznys. Například Roche se potýká s velice silným frankem. Na druhou straně, v obou případech se jedná o velice zdravé firmy, které mají konkurenční výhody. Příležitosti vidím i v energetickém sektoru. Akcie ropných firem, typu Exxon Mobil a Chevron Corporation, nabízí investorům i určité zajištění geopolitického rizika. Konkrétně mám na mysli zajištění pro případ, že probíhající válečné konflikty povedou k výraznému růstu cen ropy. ■

Anketní odpovědi nepředstavují investiční doporučení.

Ze silnice do vzduchu.
Slovenské létající auto AirCar se bude nakonec vyrábět v Číně.

Létající auta a další stroje obsadí nebe. Slovensko a Česko jsou u toho

Čína vycítila šanci. Před časem se stala lídrem v elektromobilitě, podobně by mohla brzy dominovat na trhu okřídlených vozidel.

– TEXT – Eva Hníková – FOTO – AirCar

Zdánlivě běžný automobil vyjede z klasické garáže, tak jako jiná auta se proplete centrem města a zamíří k malému letišti. Tam během dvou minut rozbali do té doby složená křídla. Rozjede se po ranveji, odlepí se od země a letí. Urazí třeba 200 kilometrů, přistane, sbalí křídla a pokračuje v jízdě jako předtím. To je nový směr, jak se vyhnout zácpám a dopravním nehodám na silnici. Nové stroje začínají to, co se může stát revolucí v dopravě.

Globální trh s létajícími auty v posledních letech výrazně roste. Z objemu 133 miliard dolarů v roce 2023

by se letos už měl dostat na 207 miliard dolarů a podobné tempo růstu se očekává v dalších letech. Nahrává mu velká koncentrace lidí ve městech a přeplněné silnice, pomáhá technologický pokrok, zejména vývoj lehkých materiálů a vylepšování baterií. Podle výzkumu agentury CMI stojí za větším rozšířením létajících aut také jejich zlepšující se bezpečnost. V poslední době se rychle rozvíjejí technologie pro autonomní lety a systémy zabraňující kolizím.

V Číně se začne vyrábět létající auto AirCar vyvinuté na Slovensku. Společnost Hebei Jianxin Flying Car Technology v březnu od firmy Klein Vision z Nitry koupila

exkluzivní práva na jeho výrobu a používání. U jeho zrodu stál průmyslový designér, vynálezce a konstruktér Štefan Klein. Potřebný kapitál poskytl miliardář Anton Zajac, spolujatel antivirové firmy Eset.

Už v minulosti byl Klein u vývoje prvního slovenského létajícího auta AeroMobil. Inspiroval se automobilem Citroën DS z francouzského filmu Fantomas se zlobí a od počátku 90. let pracoval na tom, aby nápad převedl do reality. Podařilo se připravit několik prototypů, Klein ale firmu opustil. Jako důvod uvádí rozdílné představy druhého společníka Juraje Vaculíka a dalších členů týmu o budoucnosti. V roce 2017 AeroMobil představil svůj model a začal přijímat předběžné objednávky. Jenže jednání s investory ztroskotala a firma podala návrh na konkurz.

Klein pak nějakou dobu odpočíval. Ale nakonec se vrátil ke své práci a pustil se do vývoje druhého létajícího auta. Know-how vytvořené v AeroMobilu nemohl využít a postavil zcela nový stroj. Tří- až čtyřmístné AirCar má jiný podvozek, uschovatelná křídla a delší ocasní nosník. S tradičním spalovacím motorem BMW může letět rychlostí 180 kilometrů za hodinu a vznést se do výšky 2,5 kilometru. Pro jeho řízení je potřeba mít pilotní licenci. Předloni autor získal od slovenského dopravního úřadu osvědčení o letové způsobilosti a Hebei Jianxin chce v roce 2025 rozjet výrobu dvoumístné verze. Konstruktéři se budou snažit prodloužit dobu, po kterou stroj vydrží ve vzduchu.

Prodat prototyp do Číny bylo logické. Země chce po vpádu do elektromobility brzy dominovat trhu s dopravními prostředky schopnými pohybu ve vzduchu. Podle leteckého konzultanta Steva Wrighta ze Západoaanglické univerzity lpí západní země na regulacích a snaží se vtěsnat nové stroje do starých kategorií. Asijská velmoc tady vidí hlavně příležitost, jak se dostat v určitém oboru na špici, a bariéry novému byznysu tolik nestaví.

Komerční výroba vozidla AirCar tam není ojedinělý projekt. Tento stroj zvládne jízdu i po silnici, ale neobejde se bez vzletových a přistávacích drah, tedy bez menšího letiště. Jsou i další cesty. V únoru čínská firma AutoFlight úspěšně zvládla zkušební let stroje z kategorie VTOL s kolmým startem a přistáním (podle anglického Vertical Take Off and Landing). Využila ho pro přepravu čtyř cestujících mezi městy Šen-čen a Ču-chaj. Cesta, která autem trvá tři hodiny, zabrala pouhých 20 minut. Letoun Prosperity, poháněný elektromotory, byl ještě prázdný, zkoušky s lidskou posádkou začnou po dalším prověření bezpečnosti. Výhodou je jeho schopnost vzlétnout

a přistát na malé ploše, podobně jako vrtulník. S doletem 250 kilometrů patří ve své kategorii ke špičce.

Na revoluci v dopravě se podílí i další čínská společnost eHang, která loni získala od tamních úřadů certifikát bezpečnosti pro svůj elektrický létající dron. Na jedno nabití vydrží ve vzduchu zhruba třicet minut. Počítá se s cestovní rychlostí až 130 kilometrů v hodině.

I ve Spojených státech se nyní rozjíždějí projekty tohoto typu. Firma Alef Aeronautics získala loni od Federálního úřadu pro letectví certifikaci na elektrické létající auto. První zákazníci by do něj měli usednout na konci roku 2025, stát by mělo v přepočtu necelých sedm milionů korun. Stroj je ve srovnání s konkurencí unikátní v tom, že nepotřebuje křídla ani vrtule, ve vzduchu se naklápí. Navíc zvládá vertikální start i přistání.

Daleko se dostala i další americká společnost Joby Aviation. Loni společně s partnerskou Toyotou vyrobila v kalifornské továrně finální verzi svého stroje z kategorie VTOL a plánuje získat zbylé certifikace. Má pojmut čtyři cestující s pilotem, počítá se s doletem 160 kilometrů.

Trh s létajícími auty poroste, velká koncentrace lidí ve městech a přeplněné silnice si vyžadají hledání nových dopravních spojení.

Ve hře nyní je, zda létající auta nebo další stroje ovládnou nejprve vzdušný prostor nad Čínou, či nad Spojenými státy, nebo Evropou. Česko je zapojeno také. Ve výrobní hale v pražských Košířích se postupně rodí letoun Zuri pro pilota a čtyři pasažéry. Bude mít dolet 700 kilometrů díky tomu, že využije spalovací motor i elektromotory. „Testy se zmenšenými modely se daří výborně,“ popisuje zakladatel projektu Michal Illich s tím, že právě balí vše do tří dodávek, aby mohl s kolegy předvést pokroky na německé výstavě Aero 2024.

Českému týmu se podařil také nácvik startu s jednoduchým demonstrátorem, který je jen o málo menší než chystaný stroj – má rozpětí křídel jedenáct metrů. Nyní se start-up, který v dubnu získal titul Inovátor roku Hospodářských novin, soustřeďuje na stavbu prototypu. V následujících pěti letech chce také připravit do výroby finální letadlo a zajistit jeho certifikaci. ■

Vločka, jetel a broskev u soudu. Dáte zdvižený palec a máte smlouvu

Smajlíky, emoji a další symboly mohou být v právu stejně relevantní jako slova. Interpretace jejich významu je náročným úkolem pro justici.

– TEXT – Jan Beránek – FOTO – Shutterstock

Zaměstnanec německé společnosti byl po šestnácti letech na hodinu propuštěn pro hrubou urážku nadřízeného. Stačilo, že pod fotografií na sociální síti využil k jeho označení emotikony prasečí a opičí hlavy. Dotčený platnost okamžitého zrušení pracovního poměru napadl, avšak s tím, že zvířecí „komentáře“ k tomu nedávají důvod, nepochodil. Pracovní soudy potvrdily, že užití symboly představují hrubou a intenzivní urážku. „Mimo jiné i proto, že zaměstnanec emotikony v komunikaci užil naprosto vědomě a cíleně, neboť jeho nadřízený byl opravdu velmi korpulentní a měl velmi výrazné rysy obličeje. Danou osobu tak bylo možné zcela jednoznačně identifikovat,“ přibližuje Zuzana Ďuríková, odbornice na pracovněprávní spory ve společnosti bnt attorneys in CEE, co německé soudce vedlo k takovému rozhodnutí.

Německé soudy nakonec zohlednily dřívější bezproblémové působení zaměstnance ve společnosti a zaměstnavatel spor o propuštění prohrál. „Nikoli však z toho důvodu, že by uvedený způsob použití emotikonů neměl žádný význam a nepředstavoval by urážku vedoucích zaměstnanců,“ přidává David Šupej, odborník na pracovní právo a partner v advokátní kanceláři Sedlakova Legal.

Sněží? To bude kokain!

Emotikony nehrají roli pouze v pracovním právu. Mohou sloužit k projevení vůle i k prokázání tvrzených skutečností. Posouzení jejich významu představuje svébytnou disciplínu, se kterou se musí justice vyrovnávat.

Jádrem sporu, který řešil soud v západokanadské provincii Saskatchewan, bylo posoudit, zda je symbol zdviženého palce v konverzaci mezi obchodními partnery

možné považovat za platné přijetí nabídky druhé strany. Rozhodl, že ano.

V tomto konkrétním případě měla význam především zavedená praxe v předchozí komunikaci. V ní si obě strany až do incidentu s emoji prvkem potvrzovaly smlouvy krátkými zprávami typu „O. K.“ nebo „souhlasím“. Soud dovodil, že vyobrazení zdviženého palce z této praxe nijak nevybočovalo. „Domnívám se, že v obdobných případech bude důležité zkoumat mimo jiné ustálenou praxi stran, a to nejen ve smyslu, zda běžné emotikony v komunikaci používaly, nýbrž také to, jaký význam jim přiznávaly a co si skutečně každá pod daným pojmem či emotikonem představovala,“ nastiňuje směr k budoucím takovým kauzám Ďuríková.

Zavedená praxe nebyla jediným argumentem, který soud při posuzování významu zdviženého palce zohlednil. „Soud vzal v úvahu i slovníkový význam a uzavřel, že rozumný pozorovatel by zdvižený palec v daném případě považoval za souhlas v elektronické formě, kterým může být v souladu s kanadskou legislativou přijata nabídka,“ vysvětluje Tereza Formanová, advokátka ve společnosti Sedlakova Legal. Domnívá se, že k podobnému

Bude nutné zkoumat i ustálenou praxi stran, a to nejen ve smyslu, zda v běžné komunikaci emotikony používaly, nýbrž i to, jaký význam jim přiznávaly a co si pod nimi představovaly.

Právně jednat lze nejen slovy a činy. K projevení vůle může stačit i smajlík či jiný emotikon. K interpretaci takového obrázku soudem mohou napomoci komunikační zvyklosti stran v obchodním i jiném kontaktu.

závěru by mohly dojít i soudy v jiných zemích, včetně České republiky.

V daném případě je smysl palce nahoru obecně jasný. Avšak i zdánlivě nesmyslný nebo nesrozumitelný emotikon použitý v konverzaci je možné úspěšně interpretovat, a to na základě předchozího chování a zvyklostí osob, které ho použily. „Příkladem může být třeba úvaha Zemského soudu v Trevíru, který v jednom rozhodnutí uzavřel, že emoji, jeden se sněhovou vločkou a druhý s jetelovým listem, v příslušném sociolektu odkazují na kokain a marihuanu,“ vysvětluje Ondřej Drachovský, advokát ve společnosti Zvolský Advokáti, který se otázkou emotikonů v právu dlouhodobě zabývá.

Není broskev jako koza

K posuzování významu, ať už široce vžitého, nebo známého jen určitě sociální skupině, se přidávají určité technické mantinely. Jeden symbol se v různých prohlížečích či operačních programech může zobrazovat rozdílně. „Příkladem je emoji broskve, která na zařízeních Apple může nápadně připomínat určitou část ženského těla, kdežto na jiných nemusí být podobnost zdaleka tak zřejmá,“ konstatuje Drachovský.

Advokát doplňuje, že při interpretaci je rovněž nutné zohledňovat různá jazyková a kulturní specifika.

„Například emotikon kozy má u nás spíše negativní konotace, kdežto ve Spojených státech může symbolizovat, že je někdo naprostou legendou, jelikož anglický výraz goat představuje i slangovou zkratku spojení Greatest of All Time.“

Pozor na smutné smajlíky

České právo na svůj první velký emotikonový případ čeká. Jako podpůrný důkaz tvrzené skutečnosti už ale smajlíky posloužily. Například v kauze vydírání obžalovaný reagoval na fotku, kterou mu zaslala žena po fyzickém napadení své osoby, třemi smutnými obličejíky. „Krajský soud zde interpretoval zprávu obviněného jako jeden z důkazů, že na újmu poškozené reagoval bez emocí a bez zájmu,“ shrnuje Formanová.

V souvislosti s civilním řízením zmiňuje Drachovský případ muže, který se domáhal vrácení peněz, jimiž zaplatil za svou expřítelkyni v době trvání vztahu. V popisu jedné platby na ženin účet byl uveden pouze usměvavý smajlík. „Mimo jiné skrze emotikony bylo nakonec podle soudu prokázáno, že v době posílání peněz na účet ženy byl jejich vztah velice blízký a že muž posílal své tehdejší drahé polovičce peníze s úmyslem ji obdarovat, a nikoli jako půjčku či úvěr,“ objasňuje advokát interpretaci mužova jednání. ■

Koncepci, jak přivádět kvalifikované zaměstnance z ciziny, stát nemá

– TEXT – Jan Beránek – FOTO – Tomáš Nosil

Návrh takzvané flexibilní novely zákoníku práce si klade za cíl stabilizovat situaci na českém pracovním trhu, a to i za cenu snížení ochrany zaměstnanců. Široce se diskutuje zejména o zavedení institutu výpovědi bez udání důvodu. Podle Ladislava Smejkal, vedoucího partnera pražské pobočky mezinárodní advokátní kanceláře Dentons, však problémy v dané sféře leží jinde než v nastavení zákoníku práce. „Máme extrémně vysokou cenu práce a často nám chybí kvalifikovaná pracovní síla, což určitě nemotivuje potenciální zahraniční investory. Naše odvody za zaměstnance jsou velmi vysoké, a to i na poměry zbytku Evropy. Je zde i určitá hospodářská stagnace,“ tvrdí advokát.

Je míra ochrany zaměstnance v Česku příliš vysoká?

Úplně nesouhlasím s tím, že jsme tak moc ochranářští. Často řeším přeshraniční případy s kolegy ze západní Evropy a mám určité srovnání. Když se podíváte do Francie, Španělska, Itálie či Belgie, zjistíte, že v tomto typu západních zemích míra ochrany není řádově nižší, naopak.

A co české pracovní právo ve srovnání se světem?

Jednou se mě ptal kolega z Belgie, jaké oblasti pracovního práva se věnujeme nejvíc, co nás živí. Když jsem mu to popisoval, jen kroutil hlavou a ptal se: Z čeho žijete? My když u nás zavíráme továrnu, tak to rok dva vyjednáваме s odbory, a když se s nimi nedohodneme, neuzavřeme ji. Když jsem mu vysvětloval, jak flexibilně můžeme dát výpověď zaměstnanci například pro nadbytečnost, soustrastně se na mě díval a zase říkal, že takhle se přece jako pracovněprávní právníci nemůžeme uživit.

Kde se ochranářská pověst vzala?

Myslím, že jsou tady nějaké historické mantry, na které se zkrátka ani politicky sahat nedá. Příkladem je extrémně dlouhá rodičovská a mateřská dovolená, kromě nás a Slováků ji takovou nikdo nemá. Sám mám tři děti, určitě jsem příznivcem toho, aby rodiče mohli být déle doma,

nicméně v Evropě to skutečně není standard. Když jsem žil v Belgii, viděl jsem, že všechny ženy se po několika měsících vracely zpět do práce, protože jim stát prostě nic dál neplatil.

Naznačujete ale, že jinde je míra ochrany naopak malá.

Kde?

Procento zaměstnavatelů, kteří mají odborovou organizaci, není vysoké. Na západě Evropy hrají odbory výrazně větší roli, u nás nemá organizovanost takovou tradici.

Stát na příští rok chystá takzvanou flexibilní novelu zákoníku práce. Vyřeší problémy pracovního trhu?

Z pohledu budoucnosti jsou problémy jinde než v zákoníku. Máme extrémně vysokou cenu práce, a to i v regionech, což určitě odrazuje potenciální zahraniční investory. Naše odvody za zaměstnance jsou velmi vysoké, a to i na poměry zbytku Evropy. Je zde i určitá hospodářská stagnace a často nedostatek kvalitní pracovní síly.

Co by situaci prospělo?

Nevidím žádnou koncepci vlády, jak zajistit, aby sem přicházeli kvalifikovaní zaměstnanci i z jiných, klidně i neevropských zemí. Je třeba vytvořit podmínky, aby se sem mohli jednoduše dostat a legálně tady studovat, pracovat, mít zde rodiny, usazovat se a platit daně. Ne fungovat jako námezdní dělníci na pár měsíců nebo dělat práci načerno. Myslím si, že Česká republika nebyla nikdy v imigrační

Z Polska bychom si v mnoha ohledech mohli vzít příklad. Stále hledáme nějakou vlastní cestu a výmluvy, proč něco nejde.

Ladislav Smejkal

Absolvent Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Od roku 2014 působí v pražské pobočce globální advokátní kanceláře Dentons, v prosinci 2023 byl spolu s Jiřím Stržínkem jmenován vedoucím partnerem pražské kanceláře zodpovědným za strategii pro český trh. Ve své praxi se věnuje zejména pracovnímu právu, soudním sporům, kriminalitě bílých límečků, trestněprávní compliance a interním šetřením. Klienty zastupuje před soudy i v rámci rozhodčího řízení.

politice příliš chytrá. Souvisí to i s tím, že se rozpadá mezi tři resorty, ministerstva práce a sociálních věcí, zahraničí a vnitra. Sám jsem nyní pro klienta řešil příchod kvalifikovaných zaměstnanců z Kanady a Nového Zélandu a dostat sem takové osoby je práce velmi časově náročná a papírování s úřady vyčerpávající.

Prohráváme tedy se zahraničím?

Některé sousední země, třeba Polsko, jsou daleko šikovnější. Obecně jsme v minulosti byli v regionu dlouho šampionem, v posledních letech tomu už tak není. Právo samotné je mrtvé, když ho společnost nedotváří. Můžeme stavět na kvalitních soudech, na tom, že máme demokracii a demokratické instituce. Na rozdíl od některých jiných států nejsou v ohrožení základní pilíře naší společnosti. Ale to nestačí.

Co konkrétně vám v přístupu českého státu chybí?

Budu se opakovat, ale chybí jasná a dlouhodobá koncepce. Často se lepí jen to, co se zrovna pokazí a co politika unese. Chybí koncepční vládní podpora podnikání a zahraničních investic. Každý solidní zahraniční investor se nejprve ptá, proč by měl přijít zrovna k nám. Z Polska bychom si v mnoha ohledech mohli vzít příklad. Stále hledáme nějakou vlastní cestu a výmluvy, proč něco nejde. Často zcela nekonceptně upravujeme právní předpisy podle sezonní potřeby. Příkladem je aktuální pracovněprávní téma – výpověď bez udání důvodů. Nevidím pro to

důvod. Nejsme v Anglii. U nás to nemá tradici a nemyslím si, že by způsoby rozvazování pracovního poměru byly jakkoliv zastaralé nebo příliš ochranářské.

Je tedy diskutovaná novela zákoníku práce nekonceptní?

Celá flexibilní novela zákoníku práce je podle mě plácnutím do vody. Nemyslím si, že je průchozí na straně odborů, a akorát ohrozí sociální smír. Je otázka, jestli výpověď bez udání důvodů a prodloužení zkušební doby jsou skutečně ty problémy, jejichž vyřešení zachrání pracovní trh. Soustředil bych se na cenu práce. Sám vidím, že klienti některé provozy zavírají, protože se již nerenutují. Řada zdejších dodavatelů automobilek se stěhuje do Srbska, Makedonie či Albánie. Čekal bych, že toto bude vláda řešit.

Diskutovaná novela tedy nemůže ztraktivnit Česko pro zahraniční investory?

Jako země nemůžeme chtít, aby zahraniční investor mohl ze dne na den zavítat a všechny lidi vyhodit bez důvodu. Je třeba zohledňovat i zájmy českých lidí. Nemůžeme se tvářit, že kvůli investorům uděláme úplně vše, co budou chtít. Když půjde česká společnost postavit továrnu do Francie, bude mít všechno stejně přísné jako domácí podnikatelé, žádnou výjimku nedostane a všechny náležitosti pro ochranu tamních zaměstnanců budou zcela nekompromisní. Měli bychom být i v tomto ohledu racionální a netvářit se, že jediný problém je náš zákoník práce. ■

Proč noční sovy umírají dříve a vydělávají méně než ranní ptáčata

Hlavními faktory, které u sov zvyšují riziko smrti, je méně zdravé stravování, více stresu, vyšší požívání alkoholu, častější kouření či méně pohybu.

–TEXT– David Busta –FOTO– Shutterstock

Ranní ptáče dál doskáče. Kdo ráno vstává, Pán Bůh mu dává. Význam alespoň jednoho ze zmíněných rčení i při doslovném překladu by zcela bez potíží pochopili také lidé v Polsku, Německu, Rusku, Francii, Británii, Španělsku a jistě i v dalších zemích. Zkrátka je od nepaměti známo, že brzké vstávání se vyplácí. A vědecké výzkumy dávají pořekadlům do jisté míry za pravdu. Ranní ptáčata jsou šťastnější, zdravější, méně se stresují nebo mají vyšší příjmy než noční sovy. Příčina je přitom závažná jak pro noční sovy, tak pro společnost jako celek.

Ve Finsku byly v minulém roce zveřejněny výsledky rozsáhlé studie, která analyzovala 22 976 dvojčat v dospělém věku. Vědci v ní podrobili výzkumu data za celých

37 let jejich života. Do roku 2018, kdy sledované období končilo, zemřelo 8728 pozorovaných osob. Na takto vybraném vzorku tamní populace se pak rozhodli vyhodnotit, zda existuje vztah mezi délkou dožití a faktem, že se daný jedinec identifikoval jako ranní ptáče, nebo naopak spíše jako noční sova – těch bylo ve vzorku 42,9 procenta.

Výsledek? Finové preferují bdění dlouho do noci čelí o devět procent vyššímu riziku úmrtí bez ohledu na příčinu než lidé vstávající brzy ráno. Potvrdil se výsledek, k němuž došly už některé dřívější studie. Hlavními faktory, které u sov zvyšují riziko smrti, je například méně zdravé stravování, více stresu, vyšší požívání alkoholu, častější kouření nebo méně fyzického pohybu. Do noci

Noční sovy jsou zvyklé bdít dlouho do noci, moderní společnost ale jejich životnímu rytmu moc nepřeje.

bdělí lidé tak mají vyšší šanci na rozvoj řady onemocnění či v průměru nižších výdělků než časné vstávající.

Rozdíl je jistě pro noční sovy frustrující, protože si svůj životní styl vlastně nevybraly. Řečeno opět s pomocí rčení – zda člověk vstává se zakokrháním a uléhá se s lepícími, nebo naopak vyje s vlky do noci, je značně podmíněno geneticky. Každý člověk má v mozku hlavní hodiny, které regulují takzvaný cirkadiánní rytmus, jenž zase synchronizuje vzorce aktivity jednotlivce s 24hodinovým dnem. Některým lidem tak hodiny říkají, že mají jít spát, v osm večer, jiným ve dvě ráno.

V roce 2019 vědci z Exeterské univerzity a Massachusettské hlavní nemocnice při Harvardově univerzitě identifikovali ve svém výzkumu u 700 tisíc účastníků více než 350 genů, které do značné míry určují, jak komu v hlavě odsypá čas a jaký má cirkadiánní rytmus. Zdali je člověk ranní ptáče, nebo noční sova, je podle výsledků studie podmíněno geny z 20 až 50 procent. Zároveň platí, že se rytmus může v čase měnit, a lze říci, že čím je člověk starší, tím spíše patří k lidem, kteří vstávají brzy a též chodí spát časně.

Proč nejsou všichni od přírody ranní ptáčata, když se zdá, že je to výhodnější? Odpověď nabízí studium lidu Hadza žijícího v Tanzanii, jejichž životní styl lze charakterizovat jako život lovců a sběračů. Když jim vědci umístili na zápěstí zařízení monitorující jejich denní režim, zjistili, že nikdy se nestalo, aby spala celá skupina. V jakýkoliv okamžik bylo vzhůru minimálně osm lidí. Evolučně se totiž ukázalo, že je výhodné pro přežití mít v tlupě jedince s různými cirkadiánními rytmy, aby byl neustále někdo na stráži.

Moderní společnost už ale šavlozubí tygři, medvědi nebo další nebezpečné šelmy neohrožují. Navíc je výrazně vychýlená svým fungováním ve prospěch ranních ptáčat, neboť se začíná pracovat zpravidla v dobu, kdy se noční sovy teprve dostávají do stadia probouzení. Obzvlášť neblahé důsledky pak má brzké vstávání na děti a pubescenty, mezi nimiž je více nočních sov než mezi dospělými. Podle odhadů tak přes 70 procent středoškoláků nemá dostatek spánku a brzký začátek školy jim rozbíjí rytmus.

Ve Velké Británii se jedna střední škola rozhodla provést experiment a po dobu čtyř let různě měnila začátky vyučování. Sledování, jaký to bude mít vliv na studenty, ukázalo, že pozdější začátek (tedy například v 10:00 místo v 8:50) přinesl lepší studijní výsledky a menší nemocnost. V Česku ve školách začíná vyučování zpravidla v osm hodin, někde ale ženou studenty do lavic už v sedm, což znamená, že ti dojíždějící musí vstávat ještě výrazně dříve, a to je pro režim sov přirozeně devastující.

Samotné ponocování, pakliže je v souladu s cirkadiánním rytmem, není příčinou vyšší úmrtnosti, stresu nebo zdravotních obtíží. Být noční sovou tedy není problém sám o sobě. Potíží je, když se člověk s tímto režimem snaží nebo je nucen žít v rytmu, ve kterém funguje společenství. Žáci a studenti těžko ovlivní, v kolik musí vstávat do školy, ale dospělí lidé už mají přece jen větší možnosti najít si zaměstnání, která budou v souladu s jejich přirozenými vnitřními hodinami.

Finové preferující bdění dlouho do noci čelí o devět procent vyššímu riziku úmrtí bez ohledu na příčinu než ti, kteří vstávají brzy ráno.

Teoreticky má takovou možnost každý, prakticky už je to vzhledem ke schopnostem, nákladům nebo nedostatku času na změnu povolání či rekvalifikaci podstatně těžší. Nicméně jestliže je cirkadiánní rytmus genetikou podmíněn jen částečně, existuje prostor pokusit se jej v zájmu vlastního zdraví poupravit. „Je to možné, ale nelze nikdy člověka přeprogramovat úplně,“ uvedla pro americký web CNN ředitelka centra pro cirkadiánní a spánkové lékařství ve Feinbergově lékařské škole Phyllis Zeeová.

Následně nabídla i několik tipů, které by měly člověku být jen s mírným posunem režimu pomoci. Probouzet by se měl ideálně se slunečním světlem nebo v případě umělého osvětlení se vystavit modrému světlu, na které organismus reaguje probouzením. Ideální jsou třeba lampičky, které s blížící se chvílí probouzení zvyšují intenzitu modrého světla. Při usínání platí pravý opak, to by měl člověk delší dobu před spaním vypnout televizi a na počítači nebo smartphonu minimálně odfiltrovat právě modré světlo.

Noční sovy snažící se posunout si režim by pak měly ráno cvičit a naopak večer se cvičení vyhnout, podobně by neměly jít před spánkem alespoň tři hodiny. Zeeová důrazně varuje před prášky na spaní a jako možnou alternativu navrhuje malou dávku melatoninu, což je hormon, který tělo produkuje přirozeně, když se chystá ke spánku. Nikdy by jej ale člověk neměl požívat v okamžiku, kdy je vystaven světlu. Tělo by tak čelilo zmatení. Samotný posun spacího režimu by pak měl postupovat jen po malých krůčcích. ■

Ineos Grenadier: Bláznivý nápad, který se vyplatil

– TEXT – Eva Srpová – FOTO – Eva Srpová

Sir Jim Ratcliffe má odvahu. Utratil stovky milionů eur s dost nejistým příslibem návratu. Založit v Evropě novou automobilku, jejíž úspěch sází na dost specifické auto pro poměrně úzkou skupinu zákazníků, to chce nejen mít peníze, ale hlavně nemít strach.

Ratcliffův oblíbený, ale už přestárlý Defender v původním provedení značka přestala vyrábět a úspěšný průmyslník, který vlastní chemický gigantický koncern Ineos, se s tím nedokázal smířit. I proto, že za něj nenašel pro sebe adekvátní náhradu. Problémů ale musel Ratcliffe řešit

víc než dost. Britský výrobce legendárního terénního vozu totiž Ineos zažaloval za plagiátorství, Ratcliffe ale spor vyhrál. Jistě, Defenderu se jeho Grenadier, mimochodem pojmenovaný po londýnské hospodě, podobá, ovšem paralely najdeme v třídě ultimativních off-roadů napříč mnoha značkami. Někteří spíš tipují, že jde o nějaký nový Jeep.

Ratcliffe dospěl k tomu, že vyvíjet si všechno vlastními silami skutečně nedává smysl, a tak je „granátník“ složený z komponentů několika výrobců. Například dva šestiválcové motory v nabídce – ať už jde

o třílitrový benzín, nebo diesel o stejném objemu – pochází z dílen BMW, osmistupňová převodovka je od ZF. Podvozek má od rakouského specialisty Magna Steyr, tuhé nápravy od firmy Carraro. Ta jinak vyrábí nápravy pro zemědělskou techniku.

Ostatně Grenadier je auto na rámovém podvozku koncipované s ohledem na maximální jednoduchost, odolnost a robustnost, což od něj klientela přesně očekává.

A kdo že si to Grenadier kupuje? Lidé, kteří skutečně využijí auto s radikálními terénními schopnostmi. Jsou to třeba různé lesní správy či horské služby, geodeti, zemědělci, velmi často myslivci či hobby lovci. V Česku se od poloviny loňského roku, kdy auto začal do Česka dovážet prodejce Dajbych 4x4, prodalo 80 aut, což je na poměry této kategorie slušné číslo.

V terénu je Grenadier skutečně bezkonkurenční a jen těžko byste ho

Dva klaksony

Decentnější, vhodný na upozornění. Druhý, na středu volantu, má zvuk daleko důraznější.

Masivní středový panel

s klasickými tlačítky a ovladači připomíná ovládací pult v malém letadle.

Dva šestiválce

od BMW – benzinový s jedním turbem, diesel se dvěma.

Technické parametry

Ineos Grenadier SW 3.0 Twin-Turbo

Motor: naftový šestiválec

Výkon: 183 kW / 249 k

Toč. moment: 550 Nm

Zrychlení 0–100 km/h: 9,8 s

Max. rychlost: 160 km/h

Komb. spotřeba: 10,5 l / 100 km

Cena: od 2 178 752 Kč

nachytali na švestkách. Díky dvojité přeplňovanému dieselu s dostatečným výkonem má dost síly vždy a všude, řidič se spíš bude muset naučit být na pedál plynu šetrnější. Vůz má permanentní pohon všech kol, v těžším terénu lze uzavřít mezinápravový diferenciál, a když jde do úzkých, samozřejmě zařadit redukční převod. Ocenění si zaslouží i rozměrný panel se všemi tlačítkovými ovladači jak na středu palubní desky, tak na stropě. Vše je díky tomu přehledné.

Na silnici není zdaleka tak nekomfortní, jak by se s ohledem na koncepci mohlo čekat. V porovnání s původním Defenderem je to auto s nečekaně civilními způsoby. Slabinou je jen vůle v řízení, které se necentruje, to se dá ale snadno vyřešit příplatkovým tlumičem za 12 tisíc korun.

Grenadier je extrémně schopný a tomu odpovídá cena. Pětimístný Station Wagon vyjde na necelé 2,2 milionu korun bez ohledu na motor. Konkurenty mu jsou snad už jen Land Cruiser, případně Ford Bronco nebo Jeep Wrangler, ten se ale dá pořídit jen s benzinovým dvoulitrem. A samozřejmě Mercedes-Benz Třída G, který stojí ještě víc. Grenadier má navíc ohromné možnosti konfigurace. Může být i expedičním autem, ve kterém zapomenete, že svět se nadobro změnil. ■

Za kolik lze bydlet

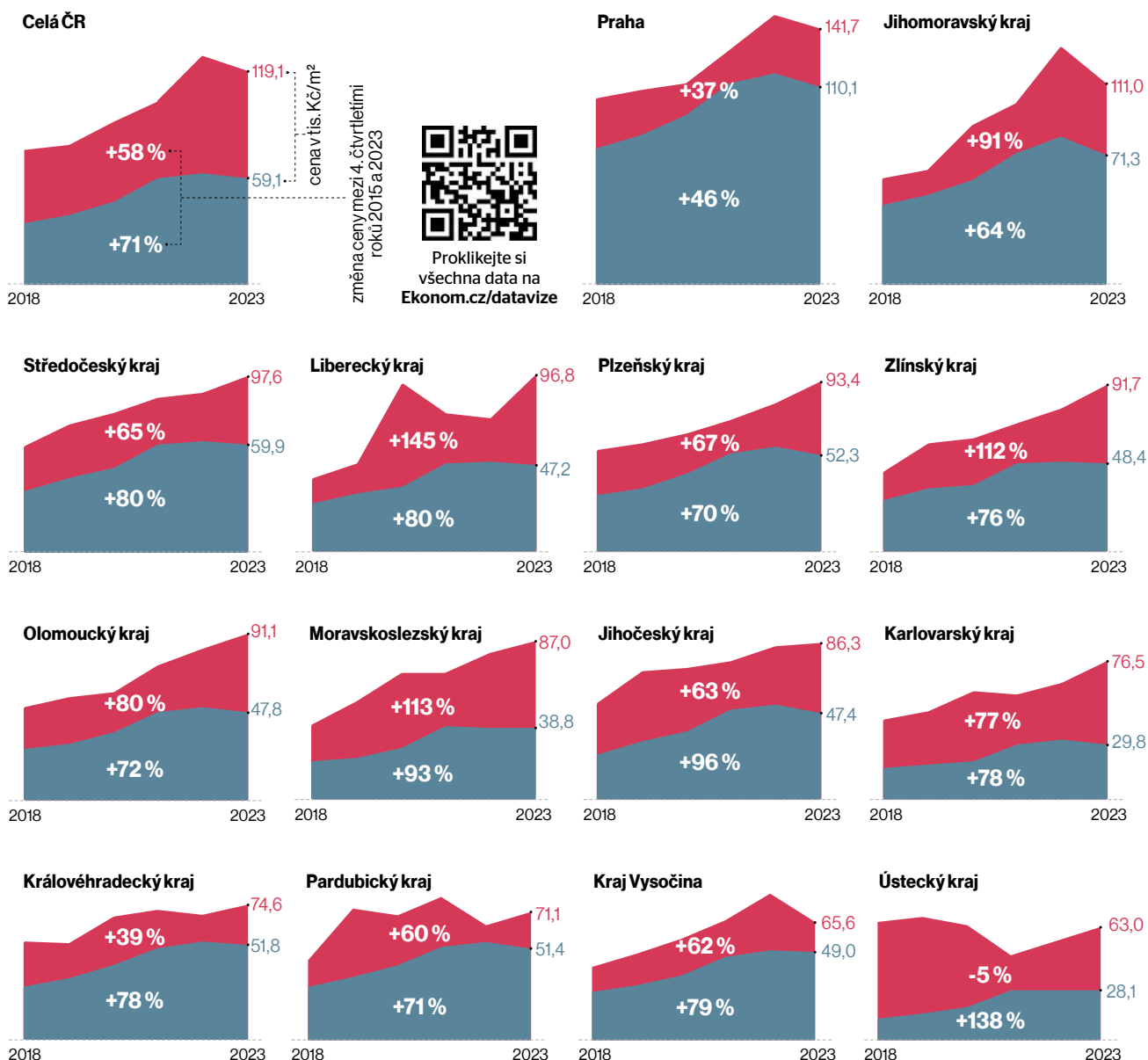
Ceny nových i starších bytů se v loňském roce zklidnily a v mnoha částech Česka meziročně mírně klesly, vyplývá z údajů společnosti Dataligence. Přesto ale za posledních pět let nemovitosti podražily o vysoké desítky procent. Kolik nyní činí skutečné prodejní ceny bytů dle údajů v katastru nemovitostí?

– INFOGRAFIKA – Aleš Vojří, Johana Kofroňová, Jaroslava Bělovská – ILLUSTRACE – Shutterstock

Ceny nových a starších bytů

(průměrné transakční ceny v tis. Kč/m², ve 4. čtvrtletí 2018–2023)

Pozn.: Jedná se o data ročního Hypox semaforu, což je index společnosti Dataligence, která dlouhodobě sbírá a zpracovává údaje o všech nemovitostech pro bydlení v Česku, novostavbách i skutečných prodejních cenách bytů, bytových i rodinných domů a jejich vývoji v čase.

Zdroj: Dataligence

ekonom

týdeník produktivního Česka

rozhovory
s podnikateli
do hloubky

za **59 Kč** měsíčně

FTSHP

FOOTSHOP

ekonom.cz/vyzkouset

ŠKODA

Nová Škoda Scala Váš životní objev

již za
5 199 Kč měsíčně

Předplacený servis
na 5 let, nebo
100 000 km
zdarma*

Prodloužená záruka
na 5 let, nebo
100 000 km
zdarma*

Poznejte bezpečně její **modernizovaný design**, který prozradí nové **Matrix-LED přední světlomety** včetně **LED mlhových světel**. V interiéru je vám k dispozici **10" virtuální kokpit** a **9" infotainment s navigací**. Více informací najdete u svého autorizovaného prodejce nebo na skoda-auto.cz.

Vzorový příklad úvěru na vůz Škoda Scala hatchback 1,0 TSI Selection 70 kW v ceně 459 900 Kč, při financování se Škoda Financial Services v ceně 459 900 Kč, splátka předem 137 970 Kč (30 %), výše úvěru 321 930 Kč, poplatky za uzavření a vedení smlouvy 0 Kč, celkové platby za úvěr 382 602 Kč, celkové platby za úvěr vč. pojištění 432 426 Kč, RPSN vč. pojištění 11,187 %, délka úvěru 48 měsíců, poslední nerovnoměrná splátka 183 960 Kč, měsíční splátka úvěru 4 138 Kč, měsíční splátka úvěru vč. pojištění 5 199 Kč, úroková sazba p. a. 5,90 %. Součástí finanční služby je pojištění od Generali České pojišťovny, které je kalkulováno ve variantě „pojištění bez garance pojistného“, tzn. že se cena pojištění bude vždy k výročí smlouvy měnit podle aktuálních sazeb pojistného. Zahrnuté pojištění obsahuje havarijní pojištění, povinné ručení (10% spoluúcast) s uznáním bonusů za bezeškodní průběh dosavadních pojištění (60 měsíců) a pojištění skla (limit plnění 15 000 Kč). Další parametry jsou: věk klienta max. 50 let a běžné použití vozu. Tato indikativní nabídka není nabídkou ve smyslu § 1732 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a jejím přijetím nevzniká mezi společnostmi ŠkoFIN s.r.o. a druhou stranou závazkový vztah.

ilustrativní fotografie

*Při financování se Škoda Financial Services

ŠKODA Financial Services

skoda-auto.cz

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ vozu Škoda Scala: 5,1–5,9 l/100 km, 116–133 g/km

/skodacz

/skodacr

/skodacz

/skodacz

STAVBA

Stavět jako na Západě

Od příštího roku snad budou už i v Česku k vidění dřevostavby vysoké osm pater.

Architektonická ikona

Světově známý urbanista Jan Gehl přijel do Prahy. „Všude, kde se bydlí, nemusíte parkovat,“ říká.

Novinky na střechách

Zevnitř průhledné, zvenku klasické, nebo radši „se skrytou energií“? S krytinami jde kouzlit.

KOMA

Modulární výstavba je budoucnost

o **31%**
méně emisí CO₂

o **83%**
méně odpadu

o **55%**
nižší uhlíková stopa na m²

oproti tradiční výstavbě.

Myslíme modulárně, myslíme udržitelně.

Co jsme postavili modulárně:

115 školských zařízení

238 administrativních budov

19 zdravotnických budov

25 sociálních bytových domů

11 kulturních objektů

63 prodejen

31 restaurací, kaváren

Konference

Modularita v našem životě II

5. září 2024 — Zlín — 6 řečníků

Přijďte se inspirovat, zveme vás.

www.modular-hub.cz

www.koma-modular.cz

SATJAM®

Lehká střecha s tradicí

LEHKÉ STŘECHY SATJAM
výhodné řešení pro rekonstrukce i novostavby

Vyberte si provedení z norského hliníku nebo švédské oceli

www.satjam.cz

OBSAH

Dřevo – beton budoucnosti

8-14

Brzy se i v Česku začnou stavět vysoké dřevostavby. Příští rok se očekává změna, jež umožní stavět do výšky osmi pater.

Infografika

16-17

Ceny domů a bytů se zklidnily, letos přichází správná doba pro jejich nákup. Přinášíme vývoj cen, za něž se byty a domy prodávají.

Vynucená vlna renovací

20-24

V březnu byla schválena směrnice EU, podle níž by do roku 2050 měly být všechny stavby v unii bezemisní. Některé budovy ale budou mít výjimky. Co tedy čeká majitele domů?

Rozhovor s ikonou

26-32

Světový urbanista přijel do Prahy. „Je nutné ve městech snížit počet aut a upravit veřejný prostor, aby lidé chtěli chodit pěšky,“ říká Jan Gehl.

Příběh úspěšné firmy

34-38

Vražda se promlčí, ale chyba statika ne. I proto jim po celém světě pomáhá software z dílny moravské firmy Idea StatiCa. Ten počítá nosnost konstrukčních detailů.

Pionýr se prospal na chvost

40-45

Když se v roce 2016 vláda začala chystat na digitalizaci staveb, patřila mezi průkopníky. O 8 let později na velký progres stále čekáme.

Poradíme se s Estonskem

46-49

Stavební povolení tam vyřídíte z domova za 30 dnů. Digitalizace pomáhá i dál. Třeba lidé kupující byt vidí, zda jim za pár let nebude nějaký zatím nepostavený objekt kazit výhled.

vodovodní baterie SOLARIS

GENIÁLNÍ
V KAŽDÉM DETAILU

 SAPHO
jedinečný styl pro Vás

Řadovka chytila nový dech

52-62

Ze samoty rodina odešla do Kutné Hory. Do tuctové řadovky s úpravami ze 70. let dostali nečekané architektonické prvky.

Nebe rovnou nad hlavou

64-67

Zevnitř průhledné, z venku klasické, či radši „se skrytou energií“? Se střechami jde kouzlit.

Sázení od dubna do srpna

68-70

Jak pečovat o zahradu v květnu a co vysadit v srpnu? Se specifiky každého měsíce vám poradí zahradnický kalendář.

Chyby v zahradách

72-73

Zahradní architekt, známý z pořadu České televize, vidí jako nejčastější chyby sezení na terase nebo automatickou závlahu.

Inzerce

EK015590-1

**Dlažba,
to je BEST.**

Vyberte si z naší
kompletní nabídky
ve vzorkovnách BEST
nebo na best.cz

HORIZON

INZERCE

Rezidence
Blížká

Bydlete klidně v centru dění

135 nových
bytů v Karlíně.
1. etapa nyní
v prodeji.

rezidenceblizka.cz

602 206 999

prodej@rezidenceblizka.cz

Dřevo jako beton budoucnosti

foto: Skanska, Studio Horak, UBM Development Czechia, Adam Rujbr, studio Waugh Thistleton

Ve výstavbě vícepodlažních dřevostaveb Česko zatím značně pokulhává. Jejich požární výška je normově omezena stropem 12 metrů (čtyři patra). To by se mělo brzy změnit. V roce 2025 se očekává změna legislativy, jež má snad umožnit stavět dřevostavby i osmipatrové.

DŘEVÁK: Letos dá developer Skanska Residential do prodeje projekt Dřevák, jenž by se měl stát s celkem 80 byty největším bytovým domem z masivního dřeva v Česku.

Společnost Hörmann úspěšná v dodávkách pro průmyslovou i privátní sféru

Již po dlouhá desetiletí se řadí německá rodinná společnost Hörmann mezi přední evropské producenty širokého sortimentu interiérových a vchodových dveří, garážových vrat i systémů pro logistiku. Její zákazníci tvoří nejen privátní sféru, ale s výrobky této uznávané značky se můžeme potkat v moderních a architektonicky zajímavých rezidenčních areálech či logistických a průmyslových centrech. Sortiment firmy je vyráběn v moderních závodech za přísných pravidel splňujících nejnáročnější ekologické požadavky.

Interiérové dveře stále žádané

V České republice otevřel Hörmann svou pobočku v roce 1997 a od té doby se vypracoval mezi předního tuzemského hráče ve svém segmentu, jehož obrat přesáhl v roce 2023 částku 900 mil. Kč. Domácí zákazníci oceňují na výrobcích a službách firmy nejen ověřenou německou kvalitu, ale také ekologický přístup a moderní design, který odráží všechny současné trendy a zákaznické požadavky.

Na českém trhu se staly velmi rychle nejžádanějším produktem především interiérové dveře, které společnost Hörmann nabízí v několika řadách pokrývajících širokou zákaznickou poptávku po nejrůznějších typech a variantách. V posledních letech se těší velkému zájmu například interiérové dveře s povrchem Duradecor, které zcela odpovídají nárokům na moderní bydlení, jsou odolné a dobře se udržují.

Vysoce specializované zakázky

Společnost Hörmann se může pyšnit i mnoha zajímavými zakázkami pro průmyslový sektor, z nichž některé vyžadovaly vysoce specializované dodávky na klíč a zákazník požadoval skutečně špičkovou kvalitu a nejvyšší nároky na bezpečnost.

Z této skupiny zakázek stojí za zmínku například zakázka pro halu Ball v neustále se rozrůstajícím průmyslovém parku Panattoni Pilsen Digital Park v Plzni. Tato budova získala několik cen za technologické a architektonické zpracování a společnost Hörmann zákazníkovi dodala mimo jiné nakládací můstky, plachtové těsnící límce nebo bezpečnostní systém DAP využívaný pro přistavení kamionů v logistických objektech.

Velmi prestižní je i zakázka pro administrativní centrum ŠKODA Kampus Laurin a Klement v Mladé Boleslavi. Hörmann je v tomto případě dodavatelem především ocelových a dřevěných dveří, včetně těch požárních, a rovněž skrytých zárubní Zeroline. Důkazem, že i menší průmyslové zakázky vyžadují moderní a ekologický přístup, jsou pak dodávky komponentů pro rekonstrukci zemědělských hal ZD Petřín na jižní Moravě, která byla spolufinancována Evropskou unií.

0 nabídky veškerého sortimentu společnosti Hörmann Česká republika s.r.o. naleznete podrobné informace na www.hormann.cz.

Hörmann je jedním z dodavatelů stavby administrativního centra ŠKODA Kampus Laurin a Klement v Mladé Boleslavi

HÖRMANN
Dveřní a vratové systémy

Titul první „výškové“ dřevostavby na světě patří 30 metrů vysokému bytovému domu Murray Grove neboli Stadthaus dokončenému v roce 2009 v Londýně. Od té doby vzniklo po celém světě několik desítek dřevěných staveb o více než osmi podlažích, přičemž ty nejvyšší mají přes 80 metrů. Dvě třetiny z nich stojí v Evropě, zejména ve Skandinávii a Nizozemsku.

Na západ od nás roste v posledních letech oblibenost dřeva jako stavebního materiálu především díky jeho udržitelnosti. Masivnějšímu rozvoji vícepodlažních dřevostaveb v Česku doposud bránila norma připouštějící požární výšku do 12 metrů. Zástupci hasičů, České agentury pro standardizaci a Univerzitního centra energeticky efektivních budov ČVUT vydali koncem loňského roku odborné stanovisko zveřejněné ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, které potvrdilo využití požární inženýrského přístupu i u dřevostaveb a umožní je stavět výše než 12 metrů.

Vydání návrhu na změnu požární normy z hlediska dřevostaveb je v plánu v první polovině roku 2025. Jak vysoko by se normový limit měl posunout, je aktuálně předmětem odborné diskuse. Často je zmiňovaná výška 22,5 m, odpovídá osmi patřům, a představovala by výškovou hladinu krajských měst.

Konečně srovnáváme krok se Západem

„Tento krok znamená významný posun směrem k udržitelnému stavebnictví v Česku a dostává nás na úroveň vyspělých států západní Evropy, kde se takto staví už několik let,“ komentuje novinku Josef Wiedermann, jednatel společnosti UBM Development Czechia. Tento developer je jedním ze zakládajících členů Platformy pro udržitelné stavebnictví ze dřeva, jež se o prosazení změny zasadila. Vedle developerských společností jsou členy loni založené skupiny také architektonické ateliéry či banky.

Momentálně se pracuje na dalších zjednodušeních, která by se měla propsat do požární normy v roce 2025. „Pak bude možné řešit běžné vícepodlažní dřevěné nebo hybridní stavby do šesti pater pouze tabulkovým způsobem, jako je tomu například v Rakousku,“ vysvětluje Tomáš Krejčí, ředitel projektčního oddělení UBM, který se podílí na velkých projektech dřevostaveb pro bydlení i administrativu ve Vídni a v německé Mohuči.

V Praze UBM staví vůbec první čtyřpatrovou dřevostavbu – bytový dům s názvem Timber Praha. Vnitřní nosné mezibytové stěny a stropy nadzemních podlaží v dvanáctimetrové budově jsou z masivních dřevěných CLT panelů (z angličtiny cross laminated timber). Tyto křížem lepené desky patří mezi nejrozšířenější systém masivního stavebního materiálu ze dřeva.

A z CLT panelů byl postaven i již zmíněný třicetimetrový bytový projekt v Londýně od britské architektonické kanceláře Waugh Thistleton

V NOVÉM. Komplexně zrekonstruované sídlo stavební společnosti OHLA ŽS v Olomouci. Součástí byla i přístavba z CLT panelů. Nová a původní část budovy jsou propojeny krčkem.

Architects. Její zakládající ředitel Andrew Waugh v březnu na odborné konferenci v Praze mluvil o svých zkušenostech s navrhováním vícepodlažních dřevostaveb. Podle ateliéra budova Murray Grove váží pětinu toho, než kdyby byla z betonu, a díky dřevu ušetřila 125 tun emisí skleníkových plynů. Podle návrhu londýnského ateliéra vznikly v Evropě ze dřeva nejen bytové domy, kancelářské budovy či výrobní haly, ale třeba i modlitebny významného židovského hřbitova na okraji Londýna.

Nejvyšší dřevěný bytový dům v Česku

Se dřevostavbami, jakož i udržitelným stavebnictvím, má zkušenosti švédská stavební skupina Skanska. Její tuzemská developerská část Skanska Residential by možná už letos mohla

CLT Panely

Jejich výhodou je především minimální materiálová ztráta, vysoká konstrukční pevnost, dřevo umí stabilizovat klima a vlhkost v místnosti a lépe tepelně izoluje. Díky tomu je zdravější pro astmatiky a alergiky. Efektivní využití CLT panelů ve stavebnictví zároveň zrychlí proces výstavby až o čtvrtinu standardní doby. Vedle toho má ale také estetický, psychologický i zdravotní přínos. Vytváří totiž pocit útulného a teplého interiéru a tím přispívá k vnitřnímu pohodlí.

Inzerce

EK015621

JEJICH JEDINÝ ROŠŤÁK UCPAL JEJICH JEDINÝ ZÁCHOD

Proto vyšleme instalatéra do 2 hodin.

Kooperativa
 VIENNA INSURANCE GROUP

Pro život, jaký je

v Praze zahájit výstavbu projektu Dřevák. Ten má ambici stát se největším bytovým domem ze dřeva v Česku.

V čtyřpodlažní budově s nosnou konstrukcí z CLT desek se počítá s 80 byty a dřevo bude dominovat i v interiérech na vybraných příčkách, ale i ve vybavení veřejného prostranství před domem. Oproti konvenční výstavbě by měl mít Dřevák o 28 procent nižší uhlíkovou stopu. Po dobu své životnosti uchová dalších 1400 tun CO₂ ve dřevě, což přibližně odpovídá emisím, které vyprodukuje 345 benzinových osobních aut za rok.

Developer si tímto projektem chce ověřit potenciál pro využití dřeva při stavbě bytových domů v tuzemsku. Skupina Skanska vlastní ve stejné lokalitě v pražských Radlicích také pozemek pro kancelářskou budovu a i na její stavbu zvažuje využití dřeva.

Švédská firma chce do roku 2045 dosáhnout uhlíkové neutrality a dřevo společně s inovacemi v materiálech a technologiích společnosti pomůže tohoto cíle dosáhnout.

Budov je dost, jen pro ně často nemáme využití

Stavební materiály jsou spojené s velkými energetickými nároky, ať už jde o pálení cihel, nebo výrobu cementu. To dřevo je schopné uhlík po dobu svého života pohlcovat. Architekt Adam Rujbr přirovnává dřevo díky jeho nízké uhlíkové stopě k betonu budoucnosti. „Když to hodně zjednoduším, tak jestliže se dříve stavěly panelové domy z betonových částí, dnes se dají stavět z dřevěných panelů,“ říká Rujbr.

Jeho studio je autorem nedávno dokončené celodřevěné přístavby olomouckého sídla společnosti OHLA ŽS. Tato stavební firma současně kompletně zrekonstruovala stávající třípodlažní administrativní budovu, jež je s novou částí na místě bývalého dvorku propojena krčkem. Výhodou CLT panelů je mimo jiné i to, že jsou velmi tenké, a jejich využití se podle Rujbra v tomto projektu kvůli omezenému prostoru pro novou budovu přímo nabízely.

Chloubou přístavby je zasedací místnost, která díky pohledovému dřevu působí moderně a útulně a přírodní pocit podtrhují obrazy a další prvky z živého mechu. Plusem CLT panelů je i to, že stěny v interiéru není potřeba omítat ani obkládat, panely jsou pouze ošetřené UV lazurou na bázi přírodního oleje.

Rujbr považuje za přínosné, že olomoucká OHLA ŽS, která potřebovala větší prostory, se vydala cestou kompletní renovace namísto zcela nové výstavby. Ta stále slouží svému účelu a zároveň splňuje veškeré požadavky moderní administrativní budovy.

„Budoucnost stavebnictví a navrhování patří renovacím, protože budov máme dost a jen pro ně často nemáme vhodné využití,“ říká Rujbr. „Každá renovace je vlastně příspěvkem k dekarbonizaci, protože pokud se budova pouze opravuje a nemusí se stavět celá nově, má podstatně nižší nároky na emise.“

TIMBER PRAHA. V pražských Řeporyjích vyrůstá doposud nejvyšší bytová dřevostavba v Česku. Nabídne celkem 62 bytů k nastěhování koncem letošního roku. Je součástí projektu Arcus City.

Oproti tradiční stavbě se v projektu Timber Praha sníží emise CO₂ zhruba o 60 procent.

Ocel povolí při požáru dřív než tlustý trám

U některých typů staveb, například pro zdravotnictví, je u nás dřevo jako stavební materiál vyloučeno, protože nespadá do kategorie nehořlavých materiálů. Rujbrův ateliér navrhuje hodně budov pro zdravotnictví, a proto je pro něj toto omezení celkem zásadní. Přitom v zahraničí včetně Rakouska se nemocnice ze dřeva staví.

Kvůli požární bezpečnosti je důležité, aby konstrukce stavby vydržela, dokud z budovy neutečou všichni lidé. „A z tohoto hlediska dřevo vykazuje lepší vlastnosti než třeba ocel, protože ta vlivem tepla dokáže změknout a ke kolapsu budovy může dojít dřív, než shoří třeba tlustý dřevěný trám,“ podotýká Rujbr.

O tom, že dřevostavby zvládnou požár lépe než kovové konstrukce, ví i projektant Zdeněk Kaňa, jenž se podílel na vytváření prvních platných protipožárních certifikátů ve sdružení Dřevostavby CZ. Odolnost nosných prvků z masivu proti požáru ještě navíc zvyšuje sádrokarton.

„Z pohledu požární bezpečnosti jsou stavby z CLT panelů stejně spolehlivé jako objekty realizované tradičním způsobem výstavby,“ uvádí Pavel Tomek, projektový manažer ve společnosti Skanska.

„Využívání prefabrikovaných deskových prvků z lepeného lamelového a křížem vrstveného dřeva má podle mě velkou budoucnost,“ říká Robert Špalek, předseda České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. Vícepodlažní dřevostavby nebudou podle Špalka ve většině případů pouze ze dřeva, ale budou vy-

užívat i železobetonové a ocelové prvky či tuhé stropní konstrukce.

Podobně to vidí i Kaňa. Mírnější požární norma podle něj povede k většímu rozšíření vyšších dřevostaveb u nás. „Půjde hlavně o prestiž, kdy investor bude domem demonstrovat, že má kladný vztah k ekologii,“ myslí si.

Zvýhodněte zelené úvěry

Dalšímu rozmachu vícepodlažních dřevostaveb či staveb z jiných udržitelných materiálů by pomohly zvýhodněné úvěry či daňové pobídky, ať už pro stavebníky nebo koncové uživatele. „K nižšímu úročení zelených úvěrů by mohl přispět například i souhlas ČNB se snížením povinných rezerv k zeleným úvěrům,“ uvedla v prohlášení Platforma pro udržitelné stavebnictví ze dřeva.

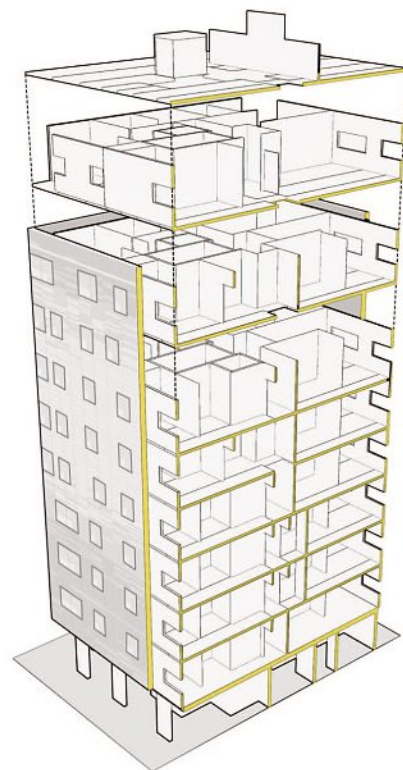
Investoři by podle architekta Rujbra měli vnímat i nefinanční aspekty, a pokud se rozhodnou

MURRAY GROVE.
V době dokončení v roce 2009 se projekt Murray Grove nebo také Stadthaus v Londýně stal se svými 30 metry nejvyšším bytovým domem ze dřeva na světě.

stavět šetrně, investice bude na počátku vždycky vyšší. „Nicméně v celých životních nákladech stavby se to srovná, pokud je budova správně navržena. A i když je na počátku dražší, investice se velmi brzy vrátí v úsporách za energie a provoz.“

Jako dřevostavba se v Česku postaví zhruba každý sedmý rodinný dům. Kaňova firma staví převážně rodinné domy z lepených sušených smrkových hranolů (takzvaných KVH hranolů), které jsou levnější než CLT panely. Cenový rozdíl v případě rodinného domu odhaduje na pět až 10 procent.

V podstatně menší míře u nás vznikají ze dřeva, konkrétně z CLT panelů, i mateřské a základní školy a další veřejné stavby. Podle údajů Světového dřevařského svazu tvoří školy z tohoto přírodního materiálu čtvrtinu všech nově postavených školských zařízení v Evropě. V Česku jich podle Asociace montovaných domů doposud vzniklo kolem 20.

OKNA, DVEŘE A STÍNĚNÍ V NEJVYŠŠÍM STANDARDU

Spojení perfektního **designu** a mimořádné **životnosti** s důrazem na **kvalitu**.

PŘEDSEVZETÍ 2024
Ušetřit až 40 % na energiích

S okny VEKRA ušetřím

- + NEJMODERNĚJŠÍ VÝROBNÍ TECHNOLOGIE V ČR
- + DODÁVKA KOMPLETNÍHO DÍLA NA KLÍČ
- + PĚTILETÁ ZÁRUKA

800 777 666

www.vekra.cz

Ceny bytů a domů se zklidnily

Český realitní trh čeká letos oživení. „Rok 2024 vnímáme jako dobu vhodnou pro nákup – podobně výhodnou, jako byly roky 2011 a 2012, tedy období s relativně sníženou cenou ve všech segmentech a významně větší nabídkou a lepšími možnostmi výběru,“ říká Milan Roček, provozovatel aplikace www.hypox.cz.

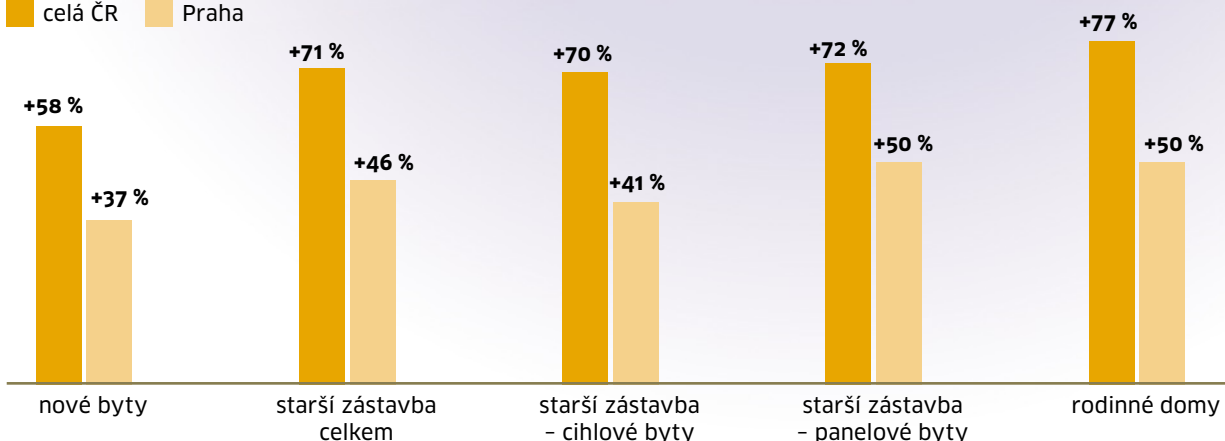
Ta sleduje na základě katastru nemovitostí skutečné ceny, za které se byty a domy prodávají. Jejich vývoj přinášíme na této dvoustraně.

Nárůsty cen bytů a domů mezi lety 2018 a 2023

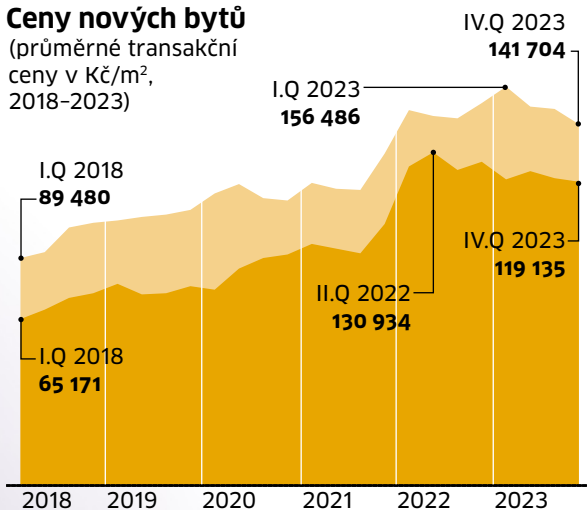
(srovnání 4. kvartálů za dané roky)

■ celá ČR ■ Praha

Ceny nových bytů

(průměrné transakční ceny v Kč/m², 2018–2023)

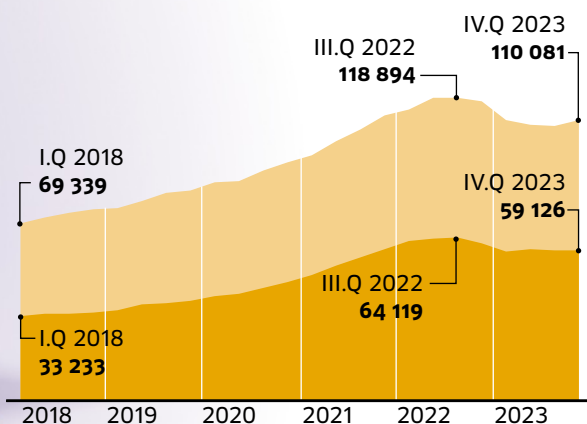

cena ve IV. Q 2023 a nárůst ceny za pět let ve IV.Q

celá ČR	119 135 (+58 %)
Praha	141 704 (+37 %)
Jihomoravský	111 035 (+91 %)
Středočeský	97 556 (+65 %)
Liberecký	96 793 (+145 %)
Plzeňský	93 444 (+67 %)
Zlínský	91 653 (+112 %)
Olomoucký	91 141 (+80 %)
Moravskoslezský	87 011 (+113 %)
Jihočeský	86 343 (+63 %)
Karlovarský	76 506 (+77 %)
Královéhradecký	74 632 (+39 %)
Pardubický	71 067 (+60 %)
Vysočina	65 647 (+62 %)
Ústecký	63 033 (-5 %)

Ceny starších bytů

(průměrné transakční ceny v Kč/m², 2018–2023)

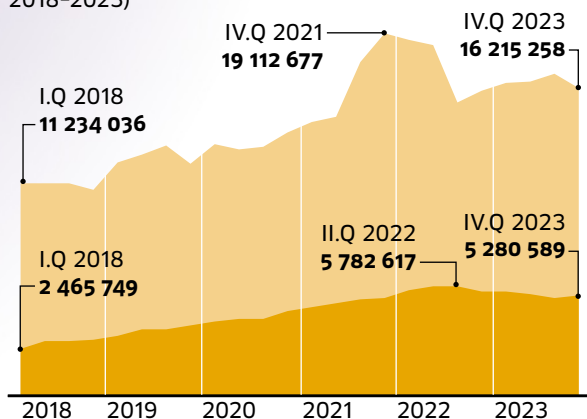

cena ve IV. Q 2023 a nárůst ceny za pět let ve IV.Q

celá ČR	59 126 (+71 %)
Praha	110 081 (+46 %)
Jihomoravský	71 262 (+64 %)
Středočeský	59 879 (+80 %)
Plzeňský	52 312 (+70 %)
Královéhradecký	51 785 (+78 %)
Pardubický	51 356 (+71 %)
Vysočina	48 956 (+79 %)
Zlínský	48 358 (+76 %)
Olomoucký	47 805 (+72 %)
Jihočeský	47 443 (+96 %)
Liberecký	47 203 (+80 %)
Moravskoslezský	38 750 (+93 %)
Karlovarský	29 838 (+78 %)
Ústecký	28 128 (+138 %)

Ceny rodinných domů

(průměrné transakční ceny v Kč za nemovitost, 2018–2023)

cena ve IV. Q 2023 a nárůst ceny za pět let ve IV.Q

celá ČR	5 280 589 (+77 %)
Praha	16 215 258 (+50 %)
Plzeň	10 037 353 (+105 %)
Brno	9 992 131 (+73 %)
Liberec	9 104 377 (+102 %)
Pardubice	8 988 607 (+124 %)
Hradec Králové	8 653 566 (+90 %)
Olomouc	7 833 844 (+70 %)
Jihlava	7 276 667 (+83 %)
České Budějovice	6 752 695 (+52 %)
Středočeský kraj*	6 719 432 (+80 %)
Karlovy Vary	6 215 556 (+54 %)
Ostrava	6 200 812 (+110 %)
Zlín	5 577 697 (+21 %)
Ústí nad Labem	4 727 500 (+23 %)

* průměr za kraj

Pozn.: Jedná se o data ročního Hypox semaforu, což je index společnosti Dataligence, která dlouhodobě sbírá a zpracovává údaje o všech nemovitostech pro bydlení v Česku, novostavbách i skutečných prodejních cenách bytů, bytových i rodinných domů a jejich vývoji v čase. Data poskytují komplexní pohled na český rezidenční trh, jeho uspořádání a trendy. Nad daty lze pomocí aplikace www.hypox.cz sledovat vývoj cen bytů. Dataligence data poskytuje i bankám a pojišťovnám pro oceňování nemovitostí pro hypotéky nebo pro pojištění nemovitostí.

Zdroj: Hypox semafor

FARO | Authorized
Distributor

ORBIS

3D SKENER

Jděte a vyrábějte přesnou
3D kopii reálného světa

RYCHLOST

Celý hrad jen za pár hodin

PŘESNOST

Přesný 3D model na milimetry

3gon Positioning s.r.o.
Prvomájová 1262/33, 15300 Praha
+420 776 484 255
cz.obchod@3gon.eu
cz.3gon.eu

3GON

DŘEVO plus[®] PROFÍ

DŘEVOPLASTOVÝ MATERIÁL NOVÉ GENERACE

Technologií koextruze má po celém svém obvodu nanesenou ochrannou vrstvu z vysoko-hustotního tvrzeného polymeru. Má veškeré výhody jako běžný dřevoplastový materiál. Vedle luxusního vzhledu je navíc ještě zdokonalený o vysokou tvrdost, odolnost proti znečištění a především stálobarevnost. Materiál je bezpečný i za mokra - neklouže a nevyžaduje impregnace.

TERASOVÉ DESKY

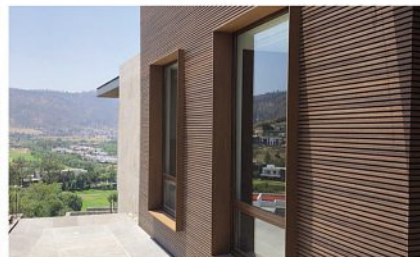
PLOTOVKY

FASÁDNÍ OBKLADY

TERASY | PLOTY | FASÁDNÍ OBKLADY | OKOLÍ BAZÉNU | SCHODY | BALKONY A LODŽIE | ZIMNÍ ZAHRADY

Pro svoji extrémní odolnost a bezúdržbovost je vedle menších realizací vhodný také pro terasy restaurací, nákupní centra, veřejné prostory a všude tam, kde je podlaha vystavena intenzivnímu zatěžování.

Detail složení materiálu DŘEVOplus[®] PROFÍ UltraShield[®]

JÁDRO
(60% DŘEVO, 40% HDPE)

ODOLNÁ VRSTVA
(HDPE)

- + STÁLOBAREVNOST
- + EXTRÉMNÍ ŽIVOTNOST
- + BEZ ÚDRŽBY
- + ODOLNOST PROTI VODĚ
- + ODOLNOST PROTI ZNEČIŠTĚNÍ
- + BEZ TRÍSEK
- + NEPRASKÁ
- + DOKONALÁ IMITACE DŘEVIN

60% DŘEVO

40% HDPE

www.drevo-plus.cz info@drevo-plus.cz

Unie chce nové i už stojící budovy bezemisní. Evropu tak čeká vlna renovací

Evropská politika má v příštích letech změnit standardy nejen novostaveb, ale také stávajících budov. Do roku 2050 by měly být bezemisní.

S

Stavebnictví v příštích desetiletích značně ovlivní politika Evropské unie. Minulý měsíc poslanci tamního parlamentu schválili bouřlivě diskutovanou směrnici o energetické náročnosti budov. Ta by měla přinést konec kotlů na fosilní paliva, ještě větší rozšíření fotovoltaiky či masivní zateplování. Podle ní by od roku 2030 měly být nově postavené budovy v bezemisním standardu a do roku 2050 by měly být bez emisí všechny budovy v EU, s tím, že výjimku mohou dostat například kulturní památky či zemědělská stavení.

Ozelenění odvětví je součástí dlouhodobé snahy unie o snížení skleníkových plynů. Podle Evropské komise budovy ve státech společenství spotřebují zhruba čtyřicet procent energie a vytvoří 36 procent emisí skleníkových plynů souvisejících se spotřebou energie.

To vše podtrhuje fakt, že je v současné době na území EU přibližně 35 procent budov starších padesáti let.

Aby stavby snížily spotřebu energií, musí projít modernizací. Zrychlení renovací ukládá členským státům sama směrnice. Obytné budovy v zemích EU by do roku 2030 měly snížit průměrnou spotřebu energie o 16 procent, a o pět let později dokonce o 20 až 22 procent. Co se týče nerezidenčních staveb, je trajektorie ještě rychlejší. Do roku 2030 by renovací mělo projít 16 procent těch nejnáročnějších, aby splňovaly alespoň minimální požadavky energetické náročnosti, a dalších 26 procent do roku 2033. „Věřím, že tato dohoda umožní urychlit vlnu renovací v celé unii a zároveň respektovat rozmanitost fondu budov v EU,“ míní Kadri Simsonová, komisařka pro energetiku.

“

Stavby se nově chápou jako součást celé energetické sítě. Energií mohou i vyrábět.

Dům nebude energii jen spotřebovávat, může ji i vyrábět

Stavby s nulovou spotřebou energie si lze představit dnes už relativně snadno, avšak bezemisní budova není ještě tak široce užívaný pojem. „Jde o princip, kdy budou muset svou nízkou spotřebu energie z emisních zdrojů kompenzovat výrobou z obnovitelných, bezemisních zdrojů buď samovýrobou na úrovni budovy, nebo na úrovni komunity,“ vysvětluje Marta Gellová, ředitelka profesního svazu Šance pro budovy, a dodává, že stavby se nově chápou jako integrální součást celé energetické sítě. „Nebudou jen energeticky náročný spotřebič, ale energii mohou i vyrábět,“ říká.

Směrnice způsobila v minulosti značný rozruch. Budila obavy, zda požadavky na renovace nedopadnou tvrdě na majitele nemovitostí.

Podle expertů je jisté, že postavit či renovovat dům bude dražší. „Nově navrhované stavby budou technologicky náročnější. A i technická zařízení pro zvýšení kvality interiéru jsou nákladná nejen při pořízení, ale i při jejich údržbě či provozu. Navíc vyžadují vysoce kvalifikovanou obsluhu,“ říká Jindra Novotná, energetická specialista z ČKAIT.

V tuto chvíli je třeba počkat, jak se promítne směrnice do české legislativy. Konkrétní dopady jsou ještě nejasné. Snížení emisí z budov a urychlení renovací je však povinností členských států, nikoliv přímo majitelů domů, a požadavky podle směrnice mají nejdříve ovlivnit veřejné stavby.

Naši zákonodárci mají na přenesení směrnice dva roky. „V průběhu roku 2024 budou pokračovat technická jednání s experty, akademickou sférou a zástupci ministerstev k transpozici obou směrnic a vhodnému uchopení povinností v národním kontextu, tak aby transpozice nejlépe odražela národní specifika,“ říká mluvčí ministerstva průmyslu a obchodu David Hlušík.

Na ozelenění stavebnictví jdou obrovské peníze z dotačních programů. „Výše alokovaných

prostředků do této oblasti do roku 2030 je historicky nejvyšší a dosahuje v součtu více než dvě stě miliard korun,“ doplňuje Hlušík. Finance putují z Národního plánu obnovy, operačních programů či programu Nová zelená úsporám.

Podle expertů je však jisté, že postavit či renovovat dům bude dražší. „Nově navrhované stavby budou technologicky náročnější. Technická zařízení pro zvýšení kvality vnitřního prostředí a pro zpětné využití tepla z odpadní vody jsou nákladná nejen při pořízení, ale musí se počítat i s náklady na jejich údržbu či provoz. Navíc vyžadují vysoce kvalifikovanou obsluhu,“ uvádí jako jeden z příkladů Jindra Novotná, energetická specialistka z České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. Novotná poukazuje na vícero příkladech, že nedostatek

Dodatečné „zelené“ zásahy do starších budov se musí dobře naplánovat. Je dobré třeba ve sklepe nahradit izolaci z obyčejného polystyrenu dražším, ale výrazně účinnějším šedým. Díky tomu podlaha v přízemí nebude tak studená. Také izolace střechy nebývá dostatečná. Naznačuje to tloušťka zdi u okna, na střeše by měla být až 35 cm silná izolace.

kvalifikovaných pracovníků může být překážkou při zavádění nejmodernějších technologií na snižování energie a také jejich obsluhy.

Podle Gellové se opravy ale ve výsledku vyplatí. Nezateplenou budovou uniká až sedmdesát procent tepla, což se majitelům na energiích značně prodraží, a renovace lidí před vysokými cenami energií chrání. „K financování je možné využít celé řady dotačních programů, například Novou zelenou úsporám, kde lze získat dotaci na zateplení a výměnu oken až 50 procent z celkových způsobilých výdajů, případně Oprav dům po babičce, což je zálohová dotace na komplexní zateplení domu,“ podotýká Gellová.

V dohledné době by stát měl například zavést vnitrostátní systémy pasů pro renovaci budov, které budou návodem pro majitele, jak při opravě postupovat, aby se stavba dostala do lepší kategorie v rámci energetické náročnosti budov.

Mezi další novinky, které směrnice přináší, patří rozšíření zařízení na solární energii. Tam, kde to bude technicky a ekonomicky možné, by měly členské státy na veřejné budovy a domy s nebytovými prostory postupně podle jejich velikosti instalovat zařízení na výrobu solární energie. Na nově stavěné rezidenční domy by se měly solární panely začít instalovat nejpozději od roku 2030.

Do roku 2040 by měly v unii také vymizet kotle na fosilní paliva. Směrnice ale neobsahuje plošný zákaz plynových kotlů, počítá s využitím obnovitelných plynů.

Aktivismus by měl nahradit zdravý rozum

Řada odborníků výsledek vyjednávání chválí. Vyzdvihují zejména posun k větší energetické nezávislosti. „Vnímám to jako správnou reakci na současnou energetickou situaci, která povede k vyšší nezávislosti vlastníků budov i státu na strategických energetických surovinách. Trh se již vydal tímto směrem a legislativa mu vymezí náležitě podmínky,“ říká Gellová.

Mnozí nicméně upozorňují na složitou proveditelnost celého ambiciózního plánu. „Přílišný aktivismus by se měl nahradit zdravým rozumem. Stále platí zákon o zachování energie, kterou nelze zničit, pouze převést na jiný druh. Nulová emise je pouze libivá formulace, kterou ve skutečnosti nelze naplnit. I při využití obnovitelných zdrojů energie vznikají emise na výrobu solárních panelů nebo lopatek větrných elektráren, bude to platit i pro jejich likvidaci,“ upozornil již dříve v tiskové zprávě Robert Špalek, předseda České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, a dodal, že je vždy důležité nejprve snižovat spotřebu energie například vhodným řešením obálky budovy nebo snižováním energetické spotřeby v využívaných zařízeních a teprve poté hledat alternativní zdroje energie.

Špalek také odhadl, jaký vliv bude mít toto rozhodnutí na budoucnost stavebnictví. „Požadavek na nulové emise uhlíku budov v rámci

AJAM

NOVÝ TADANO AC 7.450-1 JEŘÁB S NOSNOSTÍ 450 TUN A MAXIMÁLNÍ VÝŠKOU 132M

ROZŠÍŘTE MOŽNOSTI VAŠICH PROJEKTŮ S
NOVÝM TADANO AC 7.450-1. NOSNOST AŽ
450 TUN A DOSAH AŽ 132 METRŮ. NOVĚ K
DISPOZICI V **ČR A SK** - OSTRAVA, ŽILINA,
BRATISLAVA.

KONTAKTUJTE NÁS A ZÍSKEJTE
ŠPIČKOVOU TECHNIKU PŘÍMO U NÁS.

PRO VÍCE INFORMACÍ NAVŠTIVTE NÁŠ WEB WWW.AUTOJERABYMALINA.CZ

celého jejich životního cyklu povede asi k většímu rozšíření dřeva jako stavebního materiálu,“ zamyslel se a doplnil, že beton, ocel a pálené cihly v sobě mají zabudovanou velkou spotřebu energie, zanechávají tedy velkou uhlíkovou stopu.

Dřevo ve výsledku ale nemusí být to nejvýhodnější. Podle Novotné mají v našich podmínkách postavené stavby ve většině případů dlouhou životnost. „Vložená energie do výroby cihel, panelů a dalších materiálů je proto dobře využita. Směrování na dřevostavby vzhledem ke stavu našich lesů by vyžadovalo dovoz dřeva, a tedy opět zatížení ovzduší,“ upozorňuje.

Požadovaného energetického standardu lze dosáhnout také samotným architektonickým návrhem. „U klasického dvoupodlažního domu orientovaného na jih stačí dům zateplit nebo využít další z účinných technologií, případně vyměnit zdroj tepla nebo instalovat fotovoltaiku, abyste požadovaných hodnot energetické náročnosti dosáhli,“ uvádí příklad Marta Gellová, ředitelka profesního svazu Šance pro budovy. V případě členitého bungalovu orientovaného na sever je nutné zkombinovat více opatření. „Tedy

Směrnice přináší i rozšíření fotovoltaických panelů. Tam, kde to bude technicky a ekonomicky možné, by je měly členské státy EU na veřejné budovy a domy s nebytovými prostory postupně podle jejich velikosti instalovat. Na nově stavěné rezidenční domy by se měly solární panely začít instalovat nejpozději od roku 2030.

například dům zateplit, instalovat fotovoltaiku a zároveň tepelné čerpadlo,“ dodává.

Směrnice ovlivní i veřejné zakázky

Zásadní pro české stavebnictví je rovněž směrnice o energetické účinnosti, tu schválily evropské instituce loni v létě. Podle ní by měly členské státy snížit spotřebu energie o 11,7 procenta do roku 2030.

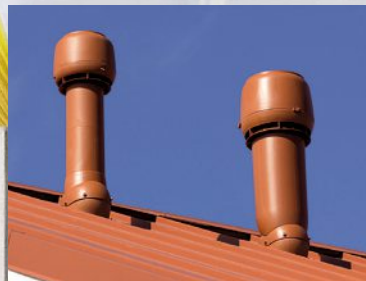
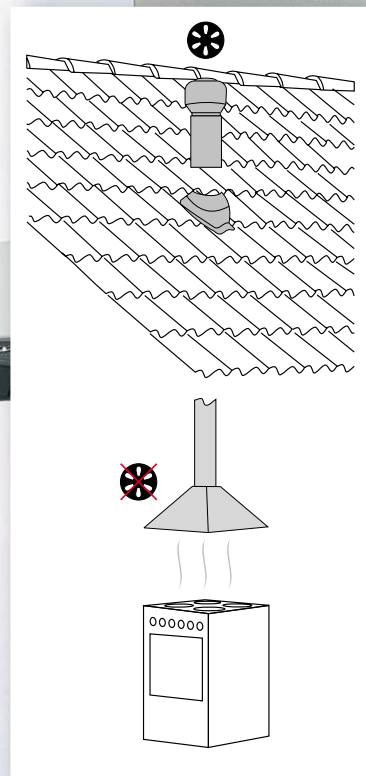
Úspory v budovách mají v tomto snižování hrát důležitou roli. Země by měly zajistit každoročně renovaci alespoň tří procent veřejných budov na domy s téměř nulovou spotřebou energie. Směrnice rovněž požaduje snížení spotřeby energie ve stavbách veřejného sektoru o 1,9 procenta ročně ve srovnání s rokem 2021.

V Česku tak směrnice ovlivní třeba zadávání veřejných zakázek. „Energetická účinnost by měla být prioritou při rozhodování o investicích napříč spektrem veřejných politik. To se promítne do veřejného zadávání tak, že energeticky účinná řešení budou mít přednost před nejnižší nabídkovou cenou,“ přibližuje Veronika Hešíková z tiskového oddělení ministerstva pro místní rozvoj.

VILPE®

Innovative and Easy

KUCHYNĚ S VENTILACÍ VILPE® JE OÁZOU KLIDU

Systém VILPE® TICHÁ KUCHYNĚ je založen na bezmotorovém kuchyňském odsavači par v kombinaci se střešním ventilátorem VILPE®

VILPE®

Innovative and Easy

PRAHA
T: +420 736 659 943
praha@kotevniotechnika.cz

ÚSTÍ NAD LABEM
T: +420 603 172 692
usti@kotevniotechnika.cz

PŘEŠOV
T: +421 910 614 014
presov@kotviacatechnika.sk

BRNO
T: +420 739 311 932
brno@kotevniotechnika.cz

ČESKÉ BUDĚJOVICE
T: +420 734 445 971
cb@kotevniotechnika.cz

BRATISLAVA
T: +421 911 614 014
bratislava@kotviacatechnika.sk

OSTRAVA
T: +420 739 028 666
ostrava@kotevniotechnika.cz

Všechny kontakty na
kotevniotechnika.cz/kontakt.

tichakuchyne.cz

**Máme zvyk
poskytovat parkování
všude, kde se bydlí,
a to je špatně**

Sice platí za světovou ikonu architektury a urbanismu, ale hvězdnými manýry **Jan Gehl** neoplývá. Tento vitální osmdesátník mluví klidně, ale zároveň poutavě a občas s chutí zavtipkuje. Dlouhodobě se věnuje udržitelnému rozvoji měst a i jeho přednáška, s níž na podzim vystoupil v prostorách pražského Centra architektury a městského plánování, nesla název O budoucnosti měst.

M

Města musí být přívětivá pro život už proto, že v nich dnes žije více než polovina světové populace a do roku 2050 se tento podíl zvýší na tři čtvrtiny. Podle věhlasného urbanisty Jana Gehla je nutné snížit počet aut ve městech a upravit veřejný prostor tak, aby se v něm lidé cítili bezpečně, měli motivaci chodit pěšky nebo jezdit na kole, a trávili venku více času. Pak budou zdravější, čímž se ušetří výdaje na zdravotní péči.

Krom toho vozidla zabírají příliš mnoho veřejného prostoru a ve vyspělé Evropě ještě k tomu většinu času stojí. Když Gehlova rodná Kodaň rozšířila oblast bez automobilového provozu, pobyt lidí ve veřejném prostoru se čtyřnásobně zvýšil.

Dánská metropole léta podporuje cyklistický provoz, na kole jezdí denně více než polovina obyvatel města. Renomovaný časopis Monocle ji už pětkrát vyhlásil nejlepším městem pro život.

Kodaň začala už v 60. letech minulého století pravidelně zkoumat veřejný prostor a život v něm, což se ukázalo jako užitečný nástroj na plánování městského prostoru. A výzkum pohltil i Gehla, jehož po dokončení studia architektury v roce 1960 nastup do praxe vůbec

nelákal. „Uvědomil jsem si, že to nebyl dobrý čas stát se městským plánovačem. Vznikala řada knih o dopravním plánování, ale ne o lidech,“ řekl Gehl zaplněnému sálu pražského Centra architektury a městského plánování. Narážel tím na Athénskou chartu z roku 1933 deklarující segregaci funkcí ve městě a důraz na dopravu.

Na popud své manželky psychologky se tedy pustil do výzkumu lidského chování ve vztahu k městskému plánování. Chodil do ulic a pozoroval, kde se lidé cítí dobře, kde se naopak dlouho nezdržují, nebo jak si vyšlapávají zkratky na trávníku v městském prostoru.

Od 70. let Gehl postupně vydal šest knih, které byly přeložené do desítek jazyků včetně jeho zřejmě nejznámějšího titulu Města pro lidi. Respektovaný architekt rozesmál sál, když ironicky konstatoval, že všechny jeho knihy byly přeloženy do čínštiny, ale evidentně je nečtou, jinak by se to projevilo v městském plánování.

V rozhovoru světoznámý architekt upozorňuje na narůstající počet seniorů ve městech a nutnost zajistit jim vhodné podmínky pro život. „Musíme tedy nyní myslet nejen na děti a mladé, ale i na staré lidi, kteří jsou zvláštní skupinou.“

Jan Gehl (87)

světově proslulý dánský architekt a urbanista

Do roku 2006 působil jako profesor na Dánské královské akademii výtvarných umění, kde v roce 1960 ukončil studium architektury. V roce 2000 založil spolu s Helle Søholtovou ateliér Gehl Architects, jenž pomohl zlepšit městské prostředí vedle Gehlovy rodné Kodaně i v řadě dalších metropolí včetně Stockholmu, Londýna, Ammánu, New Yorku, San Franciska nebo Melbourne.

Gehl Architects Praze pomohl zpracovat návrh, jehož cílem bylo polidštit Severojižní magistrálu.

Své poznatky z výzkumů i praxe publikoval v několika knihách, jež byly přeloženy do desítek jazyků včetně češtiny.

Jeho dílo *Public Spaces, Public Life* popisuje, jak se Kodaň v průběhu 40 let přeměnila z města s nadvládou automobilů na město přátelské k pěším a cyklistům.

Náměstí Gammeltorv v Kodani bylo kdysi parkoviště. Teď je oblíbeným shromažďovacím místem. Další náměstí Amagertorv (uprostřed) je částí nákupní třídy Støget, jež je pěší zónou od roku 1962.

Při přednášce v CAMP jste říkal, že už tolik do zahraničí necestujete. Co vás do Prahy přiválo tentokrát?

Společnost Gehl Architects, kterou jsem založil v roce 2000, ale z ní jsem odešel v roce 2016, když mi bylo 80 let, se v Praze podílí na projektu developera Corwin. To oni mě sem pozvali, abych viděl, že mladí lidé dělají pořádné věci. S touto společností jsem měl jednání už dříve (v roce 2022 – pozn. red.) také v Bratislavě. A samozřejmě když se setkám s kolegy z pražského Institutu plánování a rozvoje, kteří přednášku organizovali, tak pro mě jako architekta znamená hodně, že se vidím s kolegy v jiných zemích. Do Prahy mě tedy přivedla tato kombinace.

Zmínil jste se také o setkání s pražským primátorem. Říkal jste mu, že v San Francisku mají stejně jako v Praze kopce a lidé tam jsou nadšení cyklisté. Co vám odpověděl?

Řekl, že tady to kvůli kopcům není velké téma. A já jsem na to odpověděl, že znám mnoho měst s více kopci, kde se hodně jezdí na kole. Takže jsou zřejmě jiné důvody, proč tu cyklistická infrastruktura není tak rozvinutá. Tam, odkud pocházím, jsem zvyklý na cyklostezky, které jsou od silnice oddělené obrubníky. Tady, co jsem viděl, jsou většinou namalované pruhy. V Kodani se přepravuje na kolech spousta dětí a jejich matky s nimi nikdy nepojedou na místo, které je příliš nebezpečné. U nás navíc auta parkují na vnější straně cyklostezek, takže chrání kola, místo aby kola chránila auta.

Kodaň je známá svým přátelským přístupem k cyklistům, výhodou města je v tomto směru i rovinatý terén. S nástupem elektrokol se jezdí snadno i do kopců. Myslíte si, že díky nim bude ve městech jezdit na kole víc lidí?

Elektrická kola jsou drahá, ale zároveň se s nimi dá dojet dál, takže by to mohl být levný dopravní prostředek. Někteří cyklisté už přešli na elektrokola. Jejich pořizovací cena i náklady na údržbu jsou levnější než v případě automobilů. A nemusíte řešit parkování.

Váš ateliér pracoval pro Prahu na vylepšení Severojižní magistrály. Jak jste spokojen s dosavadními změnami této dopravní tepny?

Zúčastnil jsem se jen první schůzky, protože jsem tou dobou zrovna odcházel do důchodu. Stanovil jsem si zásadu, že se nebudu zdržovat v kanceláři a koukat lidem pod ruce. Je to teď jejich zodpovědnost. Za sebe mohu říct, že je hodně složité, když velmi frekventovaná silnice vede přímo skrz město. A zlidštit ji je téměř stejně obtížné jako zlidštit Broadway v New Yorku. Tady je to možná ještě těžší.

Pracoval jste v mnoha městech nejen v Evropě, ale všude po světě. Jaké jsou silné a slabé stránky pro rozvoj Prahy?

Na to bych asi nedokázal odpovědět. Praha je samozřejmě jedno z nejslavnějších kulturních měst Evropy a její předností je také to, že nebyla příliš poškozena válkou. Mnoho jiných měst

Inzerce

xella

**NEJDŘÍV STAVBU POD STŘECHU
POTOM RADOST Z ÚSPĚCHU**

**Stavební systém YTONG pro hrubou
stavbu od základů až po střechu.**

www.xella.cz

Domov
na prvním
místě

YTONG

Times Square v New Yorku se zavřelo autům na radu architektonického studia Gehl Architects.

Na New Road v anglickém Brightonu mohou auta, ale přednost mají pěší a cyklisté.

Gehl Architects se v rámci projektu Palma deloopera Corwin podílí na přeměně zanedbaného brownfieldu v Bratislavě.

bylo, ale Praha a do jisté míry i Vídeň a Bratislava velké destrukci unikly. Myslím si, že mít staré kulturní město, které má středověké kořeny a mnoho krásných starých budov, je fantastický výchozí bod pro každé město. A kvůli historii, krásným památkám a stavbám do Prahy proudí tolik lidí.

Proto nemáme v centru města výškové budovy...

A to je obrovská výhoda.

Na přednášce jste také říkal, že architekti se ptají měst, co chtějí změnit, místo toho, aby jim nabídli návrhy konkrétních řešení rozvoje lokality a nasměrovali je. Protože oni jsou odborníci, a ne politici. Přirovnal jste to k návštěvě zubaře, který se také pacientů neptá, co by si přáli. Mohl byste to rozvést?

Měl jsem na mysli participaci, kde odborníci nejsou profesionální. Takže když přijdete na veřejné setkání o čtvrti a nejste připraveni, nedostanete dobré odpovědi na své otázky. Čili odborník by měl ukázat, co udělali jiní lidé na podobných místech a zeptat se, co by si tam představovali oni. Kde byste chtěli být, až budete staří, nebo kde byste chtěli, aby vyrůstaly vaše děti. Participace je o hodně informacích a vzdělávání. Musíte lidem říct, jaké jsou možnosti, a ne se jen ptát, co by chtěli.

Hodte svoje starosti s hadicemi a těsněním na naši hlavu.

Mohlo by se zdát, že při přípravě výrobků jsou nejdůležitější použité technologie. Ale my víme, že to nestačí. Cítíme se být na jedné lodi s našimi zákazníky, proto se jim snažíme maximálně vyjít vstříc. Přemýšlíme i o skrytých detailech, které jsou však pro perfektní funkčnost výsledného výrobku často rozhodující.

Možná, že i vás obtěžuje nedokonalé zpracování nebo pomalé vyřízení vašich zakázek u současného dodavatele. Není na čase jej změnit?

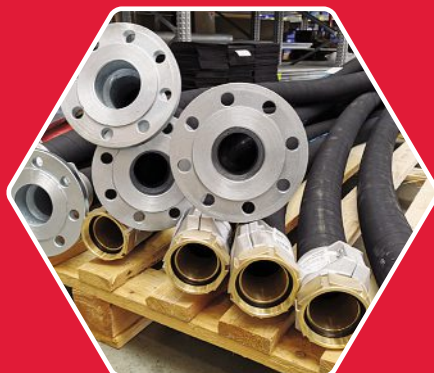
My vám nabízíme rychlé a spolehlivé vyřízení vaší objednávky.

Hadicím a těsnění perfektně rozumíme a máme ověřenou know-how. Můžeme se zaručit i za naše zkušené pracovníky.

Naším cílem je, aby celý systém bezvadně fungoval – počínaje rychlým zpracováním poptávky až po realizaci finálního produktu.

Kontaktujte nás, vždy se o vás postaráme – využijte k tomu jednotné číslo na zákaznickou linku pro celou ČR: **☎ 518 399 588**

 86 % zákazníků nás v průzkumu spokojenosti označuje za nápomocné a pečující

GUMEX

2024
30
1994
GUMEX

Shlédněte náš příběh:
z garáže mezi špičku oboru

Mluvíte o tom, že by se ve městech mělo dobře žít i seniorům. Jsme na tuto rostoucí skupinu obyvatel připraveni?

Nikdy v minulosti jsme neměli ve společnosti tolik starých lidí. Teprve posledních 10, 20 let vidíme, že 10, 20 procent lidí ve městě tvoří senioři. To znamená, že máme více handicapovaných, více starých lidí bude potřebovat invalidní vozíky nebo chodítka. Musíme tedy nyní myslet nejen na děti a mladé, ale i na staré lidi, kteří jsou zvláštní skupinou, protože jich je mnoho a mají spoustu času. A to jsme se ještě v odborných kruzích nezačali bavit o tom, co bude důsledkem velkého počtu starých lidí ve společnosti.

Mluvíte o invazi aut, že je potřeba omezit jejich počet. Je patrné, že například mladí lidé v Dánsku nebo jinde nechťejí vlastnit auta tolik jako jejich rodiče. Mění se v tomto směru mentalita?

Myslím, že je potřeba rozlišovat, kde lidé žijí. Pokud je to v centru města s mnoha službami a široce dostupnou veřejnou dopravou, upřímně věřím, že bychom neměli poskytovat parkovací místa. Lidé v centru by mohli mít přístup k systému sdílených aut, tím pádem by méně vozidel mohlo sloužit více rodinám.

Přívětivější pro pěší a cyklisty se díky Gehlovi stalo i San Francisco.

A pokud chtějí mít rodiny dvě nebo tři auta, můžou bydlet na předměstí, kde je spousta místa. Myslím, že máme zvyk poskytovat parkovací místa všude, kde se bydlí, a to je podle mě špatné. Pokud chcete auta, měli byste jít na předměstí. Když chcete motorový člun, jdete do přístavu, a pokud chcete bydlet v centru města se všemi službami a veřejnou dopravou, pak byste mohli mít přístup k autu, ale možná byste ho neměli vlastnit. V centrálních čtvrtích bychom neměli mít tolik aut. Ulice jsou jich kolikrát plné, lidé mají problém večer zaparkovat a jezdí třeba půl hodiny kolem a hledají volné místo. Co je to za kvalitu života? To není udržitelné.

Inzerce

Luxusní nadzemní a polozapuštěné bazény

PISCINE
LAGHETTO®

DOLCE VITA

DIVINA

PLAYA

AUTORIZOVANÝ DODAVATEL V ČR:

BASPA

tel.: +420 777 099 687
www.baspa.cz

Jamesi!

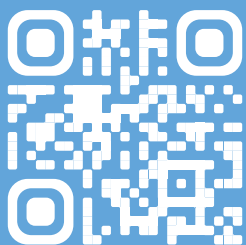

Ano, pane?

Ta nová by měla být hezká.

A dlouho vydržet.

Tady.

Pokud hledáte bezúdržbový, odolný a designový fasádní panel za přijatelnou cenu – Hardie® Panel je tou správnou volbou. Nehořlavý vláknocementový obklad je dostupný v libovolné barvě.

Nebo vyzkoušejte Hardie® Architectural Panel, jeden z nejnovativnějších výrobků mezi fasádními panely. Různé textury a barvy vytvoří neopakovatelný design fasády.

Vražda se promlčí, ale chyba statika ne. Český výpočet jim ulehčí a zlevní stavbu

Moravský software, který spočítá nosnost konstrukčních detailů, dnes používají statici po celém světě. Brněnská firma stojící za jeho vývojem za něj získala několik prestižních ocenění, do příštího roku chce zdvojnásobit počet aktivních uživatelů a stát se klíčovým partnerem čtyř největších globálních hráčů v oboru.

U

Unese ocelový styčník všechna zatížení v navrhované stavbě? Kde se dá šetřit materiálem, aniž by to ohrozilo statiku konstrukce? A odpovídá návrh příslušným legislativním normám? Výpočty, které by jinak zabraly statikům dlouhé hodiny, dny a týdny práce, provede chytrá aplikace za minutu. Program zpracuje vstupní údaje, porovná je s platnými normami a během několika desítek vteřin má hotové výsledky složitých propočtů včetně vypracovaných posudků.

Zní to jednoduše a logicky, zakladatel společnosti Idea StatiCa Lubomír Šabatka ale na vývoji softwaru pracoval několik desetiletí a investoval do něj především to, co teď aplikace šetří ostatním: hodně času.

První program pro analýzu 2D rámců vytvořil Šabatka v roce 1978. „Byl jsem ve třetím ročníku na vysoké a náhodou jsem se tam dostal k počítači, na kterém jsem začal programovat,“ vzpomíná zakladatel úspěšné softwarové firmy na své první zkušenosti. Uplatnil je pak v řešení prosto-

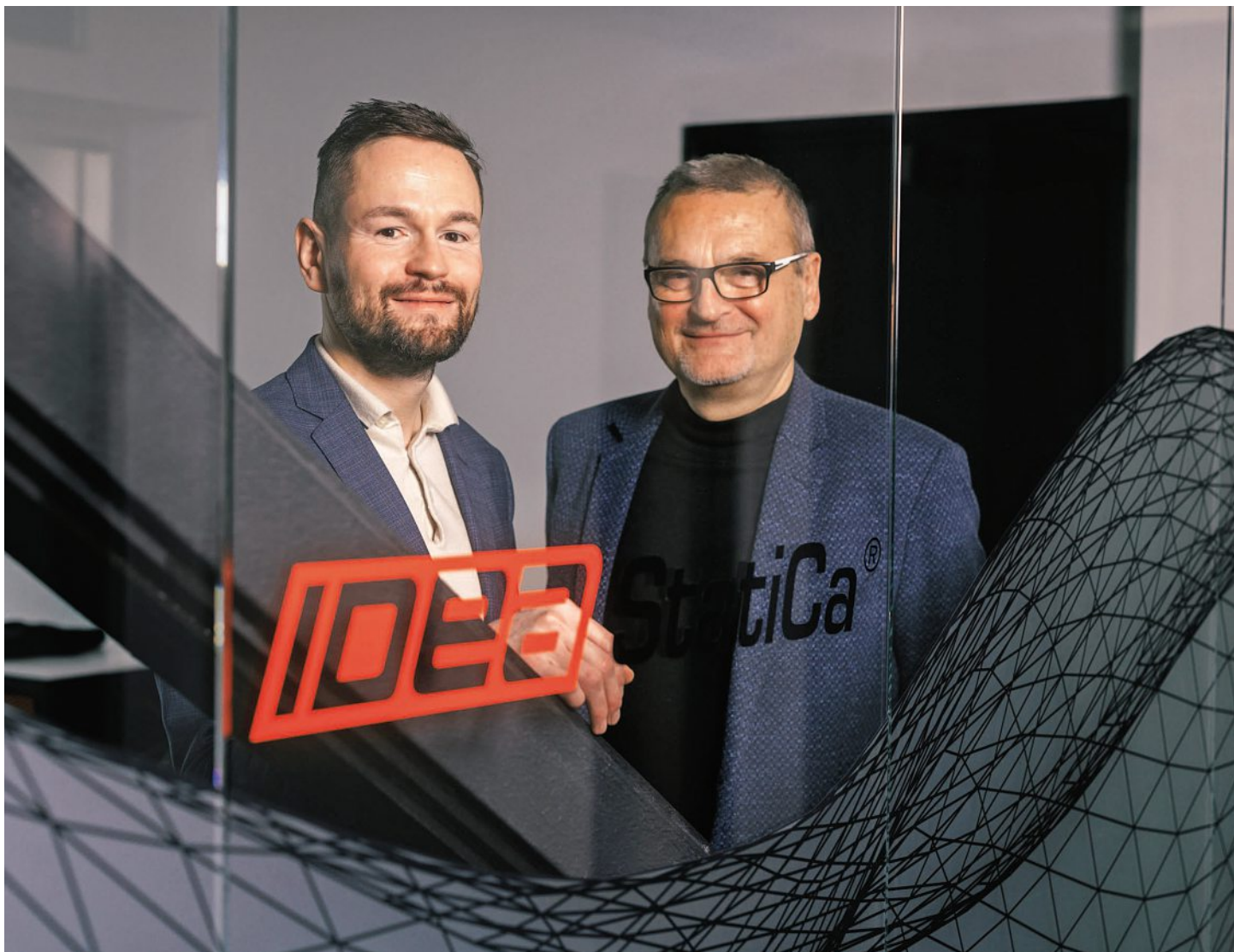
rových stavebních konstrukcí ve Vítkovických železárnách a hned po revoluci založil firmu, se kterou v programování pokračoval dalších deset let. Na přelomu tisíciletí ji prodal velké belgické společnosti a další dekádu v ní strávil jako vedoucí vývoje.

Práci v nadnárodní společnosti však Šabatka později opustil a v roce 2009 založil společně se svými spolupracovníky novou firmu Idea StatiCa. Zkušeností si odnesl dost, ale o cenné postupy přišel. „Když jsme odešli z korporátu, všechno, co jsme do té doby vymysleli, zůstalo tam. Nesměli jsme nic použít. Takže jsme začínali úplně od nuly,“ popisuje počáteční období nového podnikání, o kterém mluví jako o krutých letech. „Pracovalo se za minimum peněz, my vlastně za nic a zaměstnanci za málo.“ Bylo jasné, že jestli chce firma uspět, musí najít jedinečný produkt, se kterým by na trhu prorazila.

Dobrou volbou se nakonec ukázala být sázka na konstrukční detaily. Takzvanou metodu

“

Náš byznys stojí na zpracovaných výpočtech detailů. Můžeme tak uspět po boku velkých softwarů.

konečných prvků, jež se používá pro výpočty statiky celých budov, začala Šabatkova firma aplikovat na jednotlivé přípoje stavebních prvků. „Rozhodli jsme se, že nebudeme dělat celkovou statiku staveb, protože v tom sektoru už je na trhu moc velká konkurence. Každá země má nějakého lokálního hráče, který se tomu věnuje. Když ale postavíme svůj byznys na pečlivě zpracovaných výpočtech jednotlivých detailů, je to obrovská příležitost, protože v každé zemi můžeme uspět po boku velkých softwarů, které naše výpočty využijí,“ doplňuje vyprávění zakladatelův syn Juraj Šabatka, který se k otcově firmě připojil v roce 2013 a od loňska převzal její vedení.

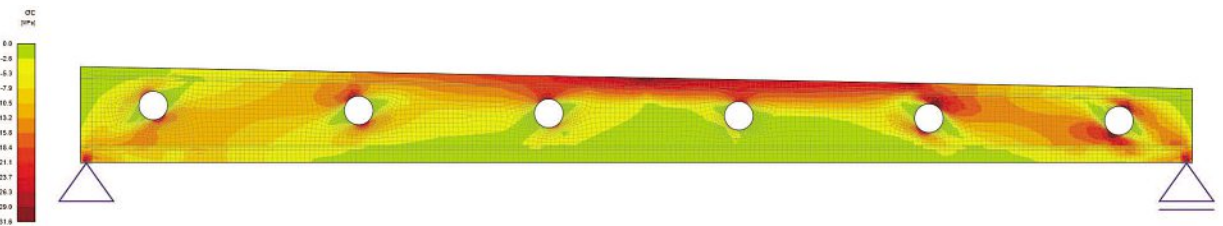
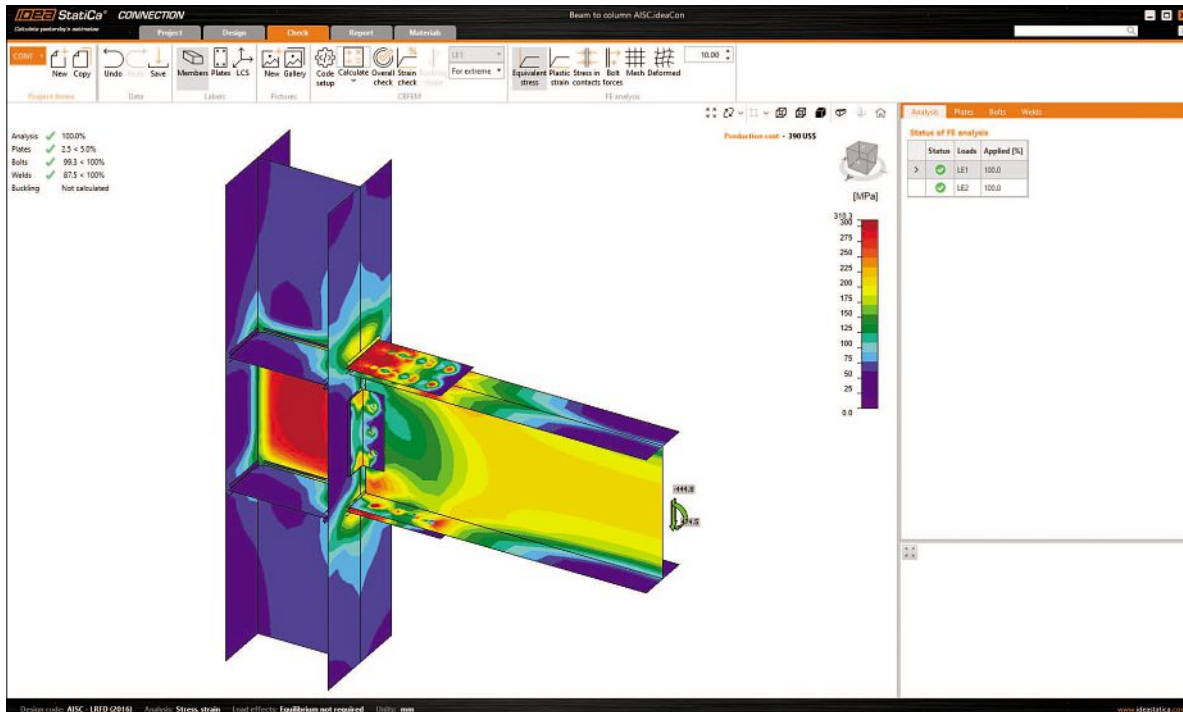
Zaměření na detail se pro brněnskou společnost stalo vstupenkou na globální trh. Aplikace, jež precizně zpracuje dílčí výpočty, najednou nebyla pro hlavní hráče na poli software pro projektování konkurencí, ale užitečným nástrojem, který se jim vyplatí integrovat do svých systé-

Společnost Idea StatiCa založil v roce 2009 Lubomír Šabatka (vpravo), dnes firmu řídí jeho syn Juraj (vlevo). Vyvíjí inženýrský software pro návrh a posouzení styčnic, průřezů a dalších konstrukčních detailů. V roce 2018 získala vědeckou cenu Česká hlava a o dva roky později titul EY Technologický podnikatel roku.

mů. „V tomhle jsme přerostli většinu ostatních programů, které se statice věnují,“ raduje se současný ředitel firmy, kde nyní pracuje více než sto zaměstnanců a pobočky má v Dortmundu, Londýně, Eindhovenu, Singapuru a ve Filadelfii. Přes ocelové styčníky a betonové prvky si Idea StatiCa našla svou pozici na trhu a dnes její produkt využívají tisíce firem po celém světě.

O pár kubíků betonu míň

Software statickům výrazně usnadňuje práci, protože za ně provede velké množství matematických úkonů, které dodnes někteří počítají v excelových tabulkách. Umožní jim vyzkoušet jednoduché nebo komplexní zatížení přípoje, zobrazí jeho chování a vygeneruje podrobné reporty. To kromě času a úsilí může ušetřit i hodně peněz, protože pomocí přesných dat není těžké zjistit, jak se dá u daného řešení zacházet úsporně s materiálem. „Primárně jde o bezpečnost. Stavby musíte navrhnut stabilní, nesmí se prohýbat,

nikde nic nesmí praskat nebo nedejbože padat,“ shrnuje základní předpoklad Šabatka mladší. „Pokud nemáte přesné metody, přidáváte materiál, aby to bylo spolehlivější. Našimi modely jsme ale schopni zjistit naprosto přesně, kde je problém, na kterém místě je potřeba materiál přidat a kde se může ubrat,“ vysvětluje s tím, že jeho ambicí je posunout celý obor k tomu, aby se stavělo rychleji, konstrukce byly bezpečnější a levnější.

Pro jeden výpočet zpracuje aplikace i desetitisíce rovnic. „V tom je právě její unikátnost – pojme celou tu komplexitu výpočtů, včetně vrstvy vzorečků, která pracuje s národními normami, podle nichž se v dané zemi staví. A ve výsledku odpoví statikovi na jednoduchou otázku, jestli daný ocelový styčník nebo betonový nosník vydrží. Ano, nebo ne?“ pokračuje Šabatka starší a přirovnává nástroj k řízení auta, kde také řidič nemusí přesně rozumět všemu, co pracuje v motoru. Naučí se vůz ovládat a používá ho jednoduše k tomu, co potřebuje.

Program nyní používá zhruba 34 tisíc aktivních uživatelů. Do příštího roku by firma chtěla jejich počet zvýšit na 80 tisíc. „Minulé roky jsme hodně investovali do toho, abychom podnik postavili regionálně na tři nohy: evropskou, americkou a asijskou. To se podařilo a nyní se

Aplikace Idea StatiCa Connection umožňuje statikům navrhovat jakýkoli svařovaný nebo šroubovaný spoj, případně importovat již dříve vytvořený návrh. V programu si mohou zobrazit chování spoje při jednoduchém nebo složitém zatížení, stáhnout si schémata a podrobné reporty z analýzy.

snažíme vybudovat lokální distributorské sítě, abychom upevnili svou pozici na světovém trhu,“ prozrazuje ředitel. Jeho ambicí je stát se respektovaným partnerem čtyř největších firem, které v sektoru projektování působí. U tří z nich už se to podle Šabatky daří.

Doživotní zodpovědnost za konstrukci stavby

Lubomír i Juraj Šabatkoví se shodují na tom, že práce statika se ve stavebním odvětví obecně dost podceňuje. „Statik je přinejmenším druhý nejdůležitější člověk celého procesu. Slávu však na sebe většinou strhne architekt,“ stěžuje si Šabatka starší. Statik má přitom doživotní odpovědnost za výpočty, které zaručují, že konstrukce spolehlivě vydrží všechny situace při provozu. Když udělá chybu, je za ni i po několika desetiletích odpovědný. „Vražda se promlčí, ale chyba statika ne,“ zdůrazňuje Šabatka s tím, že se statiky snaží mimo jiné motivovat k většímu sebevědomí, například je povzbuzuje, aby si říkali o větší peníze. Idea StatiCa pro ně pořádá pravidelné konference, usnadňuje jim práci a usiluje o zlepšení jejich postavení.

I v tomto oboru jsou totiž znát rostoucí nároky na výkon. „V posledních letech se rychle mění požadavky na to, jak by stavebnictví mělo fungo-

O firmě

Idea StatiCa vyvíjí inženýrský software pro návrh a posouzení styčníků, průřezů, nosníků a dalších konstrukčních detailů. V roce 2009 ji založil Lubomír Šabatka, dnes firmu řídí jeho syn Juraj. V roce 2018 získala vědeckou cenu Česká hlava a v roce 2020 titul EY Technologický podnikatel roku. Ve společnosti aktuálně pracuje 111 lidí, sídlí v Brně a pobočky má ve Filadelfii, Londýně, Dortmundu, Eindhovenu a Singapuru. Firma má více než osm tisíc zákazníků po celém světě, aplikace ročně provede asi 14 milionů konstrukčních výpočtů pro 34 tisíc uživatelů.

Inzerce

VÁPENOPÍSKOVÉ TVÁRNICE SILKA NA BYTOVÝCH DOMECH

Kromě rychlosti výstavby, štíhlosti a únosnosti zajistí nadprůměrnou akustiku

Vápenopískové tvárnice Silka jsou vedle stavebního systému Ytong a tepelněizolačních desek Multipor další značkou výrobku společnosti Xella. Tvárnice Silka vynikají jedinečnými zvukově izolačními schopnostmi a splňují vysoké akustické požadavky na mezibytové stěny nebo na konstrukce oddělující prostory s nadměrným hlukem.

Štíhlé akustické stěny ze Silky umí díky své velké únosnosti přenést i extrémní statická zatížení. Díky prakticky identickému surovinovému složení jsou tyto tvárnice dokonale kompatibilní s uceleným stavebním systémem Ytong.

tických stěn s vysokou vzduchovou neprůzvučností R_w , například na stěnách, oddělujících místnosti v rámci jednoho bytu a bytového nebo rodinného domu.

POKUD INVESTOR STAVBY ŘEŠÍ AKUSTIKU NEBO ÚNOSNOST STĚNY, SILKA JE SPRÁVNOU ODPOVĚDÍ

Silka je díky své pevnosti v tlaku a mimořádné únosnosti vhodná pro vnitřní nosné stěny, na které je kladen velký tlak. Tvárnice tak lze použít téměř v jakékoli zděné konstrukci pozemní stavby, od extrémně staticky namáhaných nosných stěn, přes výplňové zdivo, až po nenosné příčky.

Vysoká objemová hmotnost materiálu se příznivě projeví v možnosti použití zdiva Silka na akustické stěny a příčky. Tyto tvárnice se proto výborně uplatní u akus-

PRO BYTOVÉ DOMEY JSOU IDEÁLNÍ TVÁRNICE SILKA TEMPO

Tvárnice Silka Tempo mají podobné složení jako Ytong, ale svou únosností až 20 MPa se podobají betonu. Použití těchto velkoformátových tvárníc krátí čas zdění o šedesát procent a snižuje fyzickou náročnost pro pracovníky.

Štíhlé stěny přináší kromě výborné akustiky a únosnosti i vyšší užitnou plochu v budovaném objektu. Prvotřídní jsou také jejich požární vlastnosti – tvárnice Silka Tempo jsou nehořlavé a patří do nejvyšší třídy A1. Stěny z tvárnice Silka Tempo mají vysokou akumulaci schopnost a zajišťují zdravé mikroklima budovy.

EK015628

VEŠKERÉ PODROBNOSTI O VÁPENOPÍSKOVÝCH TVÁRNICÍCH SILKA A JEJICH MOŽNOSTECH VYUŽITÍ PŘI VÝSTAVBĚ NAJDETE NA WWW.XELLA.CZ.

vat. Je tu obrovský tlak, aby se stavělo víc, rychleji a ideálně za méně,“ shrnuje aktuální situaci Šabatka mladší. V oblasti výpočetní techniky se proto zvyšuje poptávka po nástrojích, které jednotlivé fáze stavebního procesu urychlí. „Chceme dát statistikům možnost, aby mohli navrhovat nejen bezpečně, ale také efektivně. Aby za stejný čas zvládli třeba dvakrát tolik konstrukcí. Nebo ze stejného množství oceli postavili jednu a půl haly,“ dodává.

Přes veškeré snahy je stavebnictví stále obořem, který se oproti ostatním modernizuje velmi pomalu. Podle některých srovnání je to dokonce odvětví s nejnižší produktivitou vůbec. „Procesy se postupně digitalizují, lidé už po stavbě neběhají s výkresy v rukou, ale třeba právě práce statistiků se od 90. let příliš nezměnila. Revolučních technologií pro jejich práci moc nevzniklo,“ hodnotí neutěšený stav sektoru Šabatka mladší. Přitom podle něj není důvod, aby právě stavebnictví bylo v efektivitě tak pozadu. Podobné problémy řeší třeba i strojírenství, které se přitom dokáže automatizovat výrazně rychleji.

„Do určité míry je to pro nás výhoda, protože to posiluje poptávku po našem softwaru,“ připouští ředitel a dodává, že na druhou stranu si rvou žíly, protože to zkrátka brzdí celé odvětví. „Takže se to statistikům snažíme co nejvíc ulehčit, aby se celý proces rozhybal.“

Za největší překážku považují Lubomír a Juraj Šabatkovi stále složitější administrativu. „Je to celosvětový trend, ale zejména v Evropské unii se pořád zvyšuje regulace a byrokracie. Máme čím dál víc předpisů a to není dobře,“ připomíná Šabatka starší. Tohoto problému si všímá u mnoha profesí, které by se měly věnovat své odbornosti a namísto toho se zabývají papírováním: „Učitel by rád učil, ale musí vyplňovat formuláře. Lékař by rád léčil, ale musí psát výkazy. Zemědělec by rád byl na poli, ale musí řešit žádosti o dotace. Stavebníci řeší to samé: rádi by stavěli, ale povolení trvá spoustu let.“

Skepticky se zakladatel softwarového podniku dívá i na budoucí požadavky spojené s ESG reporty, tedy povinnost firem vykazovat dopady své činnosti na životní prostředí. Obává se, že jejich zavedení prospěje především agenturám a poradcům, kteří je budou společně zajišťovat. Nová povinnost podle něj přinese podnikatelům další administrativní zátěž a donutí je najímat si na to externí služby. „Pokud chceme řešit ochranu životního prostředí, nepomůžou nám další reporty, ale větší efektivita,“ shrnuje Šabatka mladší. Klíčem je podle něj stavět efektivní konstrukce a využívat moderní technologie k tomu, aby se stavělo rychleji, úsporněji a bez zbytečného plýtvání materiálem.

“

Chceme dát statistikům možnost, aby mohli navrhovat nejen bezpečně, ale také efektivně. Aby ze stejného množství oceli postavili jednu a půl haly.

Inzerce

EK015608

HLINÍKOVÁ OKNA • DVEŘE
FASÁDY • OCELOVÉ KONSTRUKCE

NEJEZ stavebně zámečnické práce, spol. s r.o.
Branířkov 75, 66471 Veverská Bítýška

www.nejez.cz

SCHÜCO
Partner

Proconom digitalizuje stavebnictví. Připravte se na novou éru a digitalizujte své procesy.

Poskytujeme celé **portfolio služeb**. Jsme si totiž vědomi, že nástroj sám o sobě není samospásný. Pokud nebudete vědět, jak s ním pracovat a k čemu je BIM, úspěšný projekt nedokončíte. Jako správný partner poskytneme plnou podporu jak během implementace, tak i v ostrém provozu.

Ušetřete čas i peníze, získejte náskok před konkurencí. Využijte komplexní modulární software navržený pro řízení stavebních projektů, který se přizpůsobí potřebám vašeho firemního prostředí. Obsahuje širokou škálu funkcí, které zahrnují základní kameny pro implementaci BIM a nástroje pro řízení stavby a rozhodování na základě dat.

Služby

Služby našich specialistů pro úspěšné zvládnutí digitalizace ve stavebnictví.

- ||| BIM manažer
- ||| BIM koordinátor
- ||| CDE administrátor
- ||| Řízení změny díla
- ||| Tvorba nároků zhotovitele
- ||| Tvorba a řízení harmonogramu služby

Proconom není jen o softwaru.
Eliminujeme potíže stavebního průmyslu.

S příchodem něčeho nového vždy vyvstanou obavy, nebo dokonce odpor. Některým zaměstnancům a vedoucím pracovníkům se zaběhlá rutina špatně překračuje a přijetí digitalizace se tak může zpomalit. Proto vám rádi pomůžeme s nasazením přímo ve vaší firmě, vyškolíme vás i vaše kolegy, odřídíme pilotní projekty a zajistíme koordinaci kvalitního zpracování dat.

Software

Komplexní řešení stavebních zakázek v jednom nástroji.

- ||| CDE - společné datové prostředí
- ||| Snadný přístup k různorodým datům
- ||| ESD - elektronický stavební deník
- ||| Procesy BIM
- ||| Informační modely, rozšířená realita
- ||| Napojení prvků přes IoT

Komplexní řešení stavebních zakázek v jednom nástroji

Patříte mezi zástupce stavebních firem a investorů nebo mezi projektanty? A hledáte způsob, jak zefektivnit své workflow a snížit komunikační šum či nedorozumění? Pak je pro vás naše softwarové řešení, optimalizované pro desktop, mobil i web, správnou volbou.

+420 732 972 135

Liberec, Praha, Brno, Bratislava

proconom.cz

Člen skupiny **LIFTROCK**

více informací

Byli jsme průkopníky v digitálním stavění, ale jdeme na to složitě

Ideál stavebního procesu, kde jde vše rychle a efektivně, každý účastník má přístup k potřebným informacím a k aktuální verzi projektové dokumentace, je v mnoha případech ještě dost vzdálený realitě. České stavebnictví je ale na dobré cestě k tomu, aby takových případů přibývalo. A klíčovou roli v tom hraje digitalizace.

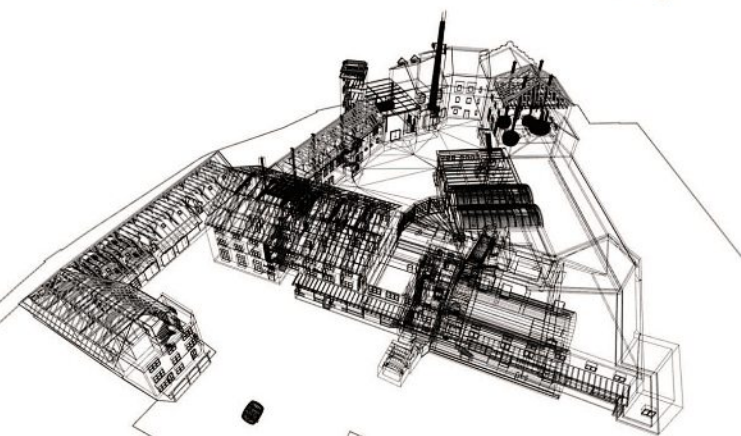
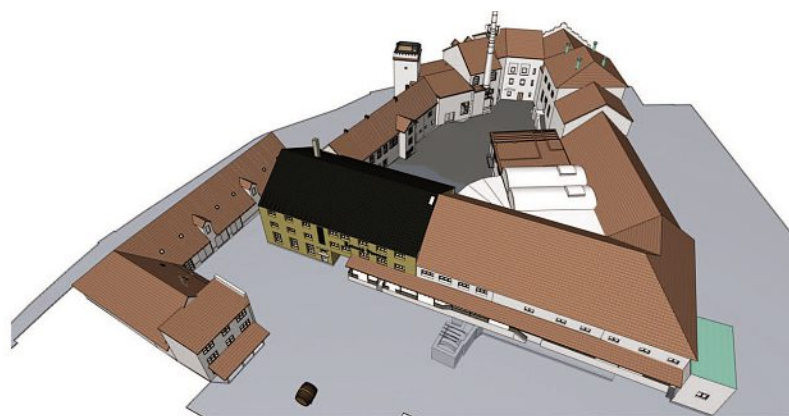
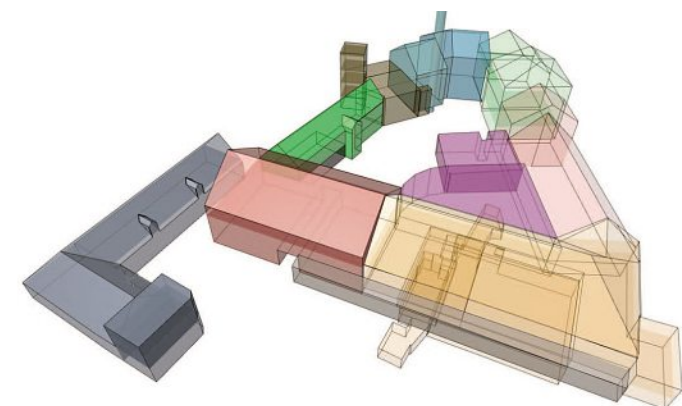
Když se v roce 2016 Česko pustilo do přípravy koncepce, která má zavést do stavební praxe informační modelování budov, takzvanou metodu BIM, patřilo v Evropě k průkopníkům. Málokterá země měla v té době vládní mandát k organizovanému přesunu stěžejních procesů ve stavebnictví do digitálního prostředí. Následujících pět let ale ukázalo, že to je obtížnější úkol, než se původně zdálo. „U nás je bohužel zvykem přistupovat k veškerým problémům zcela komplexně, zadávat je složitě a chtít něco tak dokonalého, že se to nakonec často nepodaří dotáhnout do konce,“ hodnotí počáteční fázi digitalizace českého stavebnictví předseda Odborné rady pro BIM Petr Matyáš.

Najít soulad mezi množstvím aktérů ve stavebnictví i státní správě a vytvořit pro ně jednotný propracovaný systém, ve kterém budou všichni najednou zvládat veškeré úkoly, byl podle něj příliš ambiciózní cíl. Jiné evropské země přistoupily k digitalizaci stavebnictví tak, že začaly nezávazně zkoušet různé nástroje a postupně je zdokonalovat. „Experimentální cestou se vydali například Britové nebo Finové. Pojali to jako sérii pokusů, začali BIM používat bez standardů a nařízení a hledali přitom výhody, které jim to přináší. My jsme to vzali za špatný konec,“ dodává Matyáš.

Po pandemii se ale přesto daly věci do pohybu a současný vývoj už podle Matyáše vypadá nadějně nejen v soukromém, ale i ve veřejném sektoru. Letošní rok má přinést digitalizaci stavebního řízení a snad i schválení zákona, který metodu BIM uvede do praxe u všech nadlimitních veřejných zakázek, tedy těch, které podle současných regulí začínají na hodnotě přes 135 milionů korun.

Nepřekreslujte, ale sdílejte

Stavební průmysl patří k odvětvím, kde digitalizace probíhá nejpomaleji. Tradičně je považován za velmi konzervativní technický obor s extrémním množstvím subjektů a roztržitých úkonů. O tom, že celý sektor potřebuje výrazně zefektivnit, není pochyb. „Komunikace mezi jednotlivými účastníky bývá zbytečně složitá. Mnohdy

s každou připomínkou zadavatele nebo investora projektant překresluje návrh a znovu ho posílá ke kontrole, což je hrozně nesystematické. Když chcete dohledat nějakou informaci, musíte projít spousty šanonů a e-mailů a ještě si nejste jistí, jestli si někdo z kolegů s někým nezavola a nedomluví se jinak,“ popisuje neefektivitu obvyklé praxe ve stavebnictví mluvčí České agentury pro standardizaci Jan Lodl.

K tomu se připojuje komplikovaná administrativa spojená se stavebním povolením a zdoluhavé schvalovací řízení. „Když se bavím s kolegy z Rakouska nebo ze Švýcarska, jak u nich vypadá stavební povolení na rodinný domek, ukážou mi několik stránek A3 a krátkou technickou zprávu. Je to schválené během několika týdnů, zatímco u nás je to v řádu měsíců,“ přidává příklad srovnání se zahraničím Antonín Lupíšek, ředitel pro vědu a výzkum Univerzitního centra energeticky efektivních budov ČVUT.

Dobře uchopená digitalizace by tyto problémy mohla vyřešit nebo výrazně zmírnit. Týká se přitom všech fází stavebního procesu a začíná už u výroby stavebních komponent. „Řízení výroby je dnes i s ohledem na úspory velkým tématem, zvláště když máme k ruce relativně snadno dostupné systémy snímačů a čidel. V plánování se proto stále častěji zavádějí algoritmy prediktivního řízení,“ popisuje Lupíšek. Zinovativních technologií, které se do budoucna mohou na stavbách více používat, zmiňuje i sta-

Na modelu je možné provádět celou řadu simulací a analýz, ověřit si například statické a dynamické chování objektu nebo jeho energetickou náročnost, a to nejen při výstavbě, ale během celého životního cyklu budovy.

vební roboty. „Zatím to ještě není moc běžné, ale v kombinaci s větší prefabrikací staveb mohou roboti časem ve větší míře pomáhat s dílčími stavebními úkony a ušetřit tak lidskou práci,“ odhaduje expert.

Především má však digitalizace zpřehlednit jednání s jednotlivými účastníky během přípravy a průběhu stavby, aby komunikace neprobíhala nad přeposílanými dokumenty, ale nad sdíleným 3D modelem stavby. Díky tomu odpadne řada mezikroků, nákladných přepracování dokumentace, nebo dokonce samotné stavby, zbytečných chyb a finančních ztrát.

Univerzální systém v řadě zemí podporují vlády

Stěžejní technologií, která se v souvislosti s touto transformací skloňuje, je metoda BIM, tedy informační modelování budov. Nejde přitom o jeden konkrétní nástroj, ale o systém řízení založený na propojení veškerých dat týkajících se stavby ve všech fázích jejího životního cyklu. Představuje tedy strukturovanou databázi informací, díky níž mají zadavatelé stavby, projektanti, zhotovitelé, úředníci a všechny další zapojené subjekty přístup k potřebným údajům a mohou si být jistí, že jsou aktuálně platné. Získají přehled o technologiích, ceně, návrhu, logistice i údržbě budovy.

Kromě předávání a sdílení dat přináší metoda i příležitost k zavádění nových technologií

Více než 70 %

stavebních společností v USA dnes využívá informačními modely budov.

a rozšiřuje možnosti mezinárodní spolupráce. „Mnohem snadněji se na dílčím úkolu v rámci stavby může podílet zahraniční firma, která v tom systému najde údaje, jež potřebuje,“ dodává Lodl. Využívání technologií BIM má ve světě jednoznačně rostoucí trend, skandinávské země začaly s informačními modely budov pracovat už v roce 2002, v USA je dnes využívá více než 70 procent stavebních společností, v řadě evropských zemí podporuje implementaci této metody vláda a vznikají pracovní skupiny, komise a agentury, které transformaci stavebnictví tímto směrem urychlují. Rozvoj a zavádění mezinárodních standardů digitalizovaného stavebnictví celosvětově zaštiťuje organizace buildingSMART.

V Česku přechod většiny stavebních procesů do prostředí BIM už ve velké míře probíhá. „V nějaké podobě se dnes už informační modelování budov objevuje prakticky na každé velké stavbě,“ odhaduje Matyáš. To ale neznamená, že by celkový proces byl zvládnutý všemi aktéry. Běžná praxe je podle něj spíš taková, že technologii informačního modelování využívá jen někdo z účastníků stavby. „Ideální samozřejmě je, když to stanoví zadavatel a veškerá dokumentace je v modelu od začátku. Mnohé stavební firmy už ale vědí, že jim systém ušetří obrovské peníze, a někdy ho tedy začnou používat na vlastní náklady i u projektů, které v něm založené nebyly,“ doplňuje Lodl.

Přínos informačního modelu budovy se projevuje i v pozdějších fázích provozu a správy objektu. „Někteří vlastníci nemovitostí postupně zjišťují, že o své nemovitosti nemají příliš mnoho informací, a rozhodnou se budovu pasportizovat (nechají zhotovit chybějící dokumentaci stavby – pozn. red.). Pak už záleží na tom, jak podrobná data o dané budově budou potřebovat. Ale ze zkušenosti mohou říct, že vytvořit pasport formou informačního modelu nebo klasického 2D výkresu s dalšími textovými dokumenty je z pohledu pracnosti podobné,“ říká Matyáš a upozorňuje také na to, že nový stavební zákon klade důraz právě na povinnost vlastníka udržovat dokumentaci

Informační model budovy (BIM)

Výhody:

- umožňuje tvořit a spravovat projekty rychleji a ekonomičtěji
- zlepšuje komunikaci mezi účastníky stavebního procesu
- umožňuje informovanější rozhodování v různých etapách životního cyklu budovy
- usnadňuje zpracování různých variant
- snižuje negativní dopad stavby na životní prostředí
- zvyšuje transparentnost a zlepšuje kontrolu stavebního procesu

Nevýhody (překážky):

- obnáší změnu dosavadních návyků
- vyžaduje přerozdělení financí mezi různými etapami stavebního procesu
- není kompatibilní se všemi současně používanými nástroji
- neobejde se bez množství nových pravidel
- naráží na nedostatek odborníků pro řízení projektu novou metodou
- vyžaduje investice do softwaru, nastavení procesů ve firmě a školení pracovníků

skutečného provedení v aktuální podobě: „Proto si myslím, že v blízké době bude celá řada vlastníků nějakou formu pasportizace potřebovat.“

“

Někteří tvrdí, že použitím BIM bude stavba stát o 30 procent víc. Reálně ale celkovou výslednou cenu sníží.

Virtuální budovy i města

Ještě sofistikovanější údaje o nemovitosti poskytuje takzvané digitální dvojče, což je dynamická virtuální replika skutečné budovy. Ta na rozdíl od technologií BIM sbírá a vyhodnocuje data v reálném čase, umožňuje rychlou detekci závad, efektivnější úspory energií nebo simulace nejrůznějších změn. Digitální dvojčata k tomu využívají data naměřená pomocí senzorů, pracují s internetem věcí i umělou inteligencí. V současné době je to nejdokonalejší forma monitorování budov i větších urbanistických celků. „V Evropě je teď používání digitálních dvojčat ve fázi experimentů. Ne že by realizace byla tak technologicky složitá, spíš je potřeba si ujasnit,

Inzerce

Zabouchnuté dveře vyřeší zámečník do hodiny a zadarmo

Nepříjemných situací, které vám život připraví, je mnoho a skoro na žádnou se nedá připravit dopředu. Vytopený byt, zabouchnuté klíče, prasklé topení nebo rozbité okno při bouři. To všechno jsou okamžiky, kdy stojíte bezradní nad pohromou a nevíte si rady. Telefon máte plný kontaktů, ale v deset večer vám váš skoro nikdo telefon nezvedne. Pojištění majetku s asistenčními službami zdarma vám pomůže rychle a bez zbytečných starostí.

S DOBRŮU POJISTKOU MÁTE ŘEMESLNÍKA DO HODINY DOMA

Pojištění nemovitosti patří dnes ke standardní výbavě domácnosti. **Život bez ní si nedokáže představit přibližně 70 000 klientů pojišťovny Kooperativa,** kteří ročně řeší nějakou škodu a mohou využít i užitečné asistenční služby. Ty nejčes-

těji využijí k řešení zabouchnutých dveří, elektriku, vodu, plyn, topení, okna nebo IT konzultaci. Zkrátka běžné denní nehody, které vám dokážou pěkně zkomplikovat život.

Kooperativa řeší denně 200 škod na domech a v domácnostech a loni vyplatila klientům za pojistné události z pojištění majetku 3,2 miliardy korun.

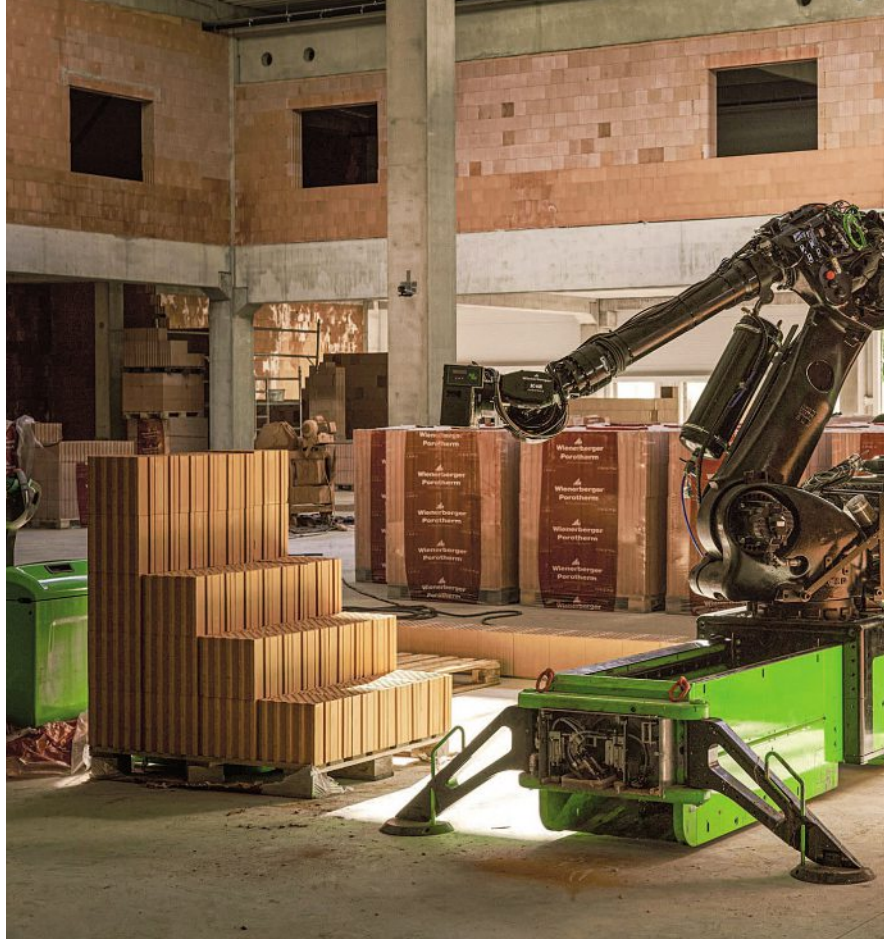

k čemu by to efektivně mělo sloužit a kde se vyplatí,“ podotýká Matyáš.

Z pohledu urbanizace má svůj přínos už rozšiřování technologií BIM. „Propojováním informačních modelů jednotlivých budov můžeme vytvořit přehlednou mapu veřejného prostoru. Když do ní pak zasadíme nějaký nový model, dozvíme se, jaká budova ho bude zastíňovat, a spoustu dalších souvislostí,“ popisuje projektová manažerka České agentury pro standardizaci Kateřina Schön. Z této perspektivy vycházelo při zavádění metody BIM Estonsko, které je v oblasti digitalizace považováno za evropského lídra (více se o digitalizaci v Estonsku dočtete na str. 46).

Pokud jde o finanční stránku, přechod na informační modelování budov by měl stavbám ve výsledku přinést spíše úspory než další náklady. Změna ale obnáší přerozdělení financí mezi různými etapami stavebního procesu.

„Někteří projektanti tvrdí, že když chcete používat BIM, bude to stát třeba o třicet procent víc. Realita je ale taková, že se jen změní rozložení práce. Některé činnosti, které by projektant dělal později, se přesunou na začátek,“ pokračuje Kateřina Schön. Z celkového pohledu metoda zefektivní mnohé procesy a tím naopak výslednou cenu stavby sníží.

Inzerce

Hybridní **FLEX** Lepicí
malta **KGX 65**

MUREXIN

Roztírá se jako máslo, drží jako Murexin

Nová generace lepidel na obklady a dlažby!
Hybridní **FLEX** Lepicí malta **KGX 65**

- Flexibilní lepidlo třídy S1
- Velmi snadná aplikace
- Excelentní zpracovatelnost
- Pro rychlou a bezpečnou práci
- Do nejnáročnějších podmínek
- Univerzálně použitelné

**ORIGINAL
HYBRID
TECHNOLOGY**

Kombinace pre-fabrikace a stavebních robotů může výrazně pomoci ušetřit lidskou pracovní sílu. Například zdicí robot od společnosti Wienerberger, nově pojmenovaný WLTR, získal na Evropském fóru robotiky druhé místo v soutěži euRobotics Technology Transfer za svůj přínos a uplatnění technologií mezi akademickou a průmyslovou sférou.

Softwarý musí najít společnou řeč

Ve státní sféře má přechod na plošné využívání metody BIM zavést připravovaný zákon o správě informací o stavbě a informačním modelu stavby a vystavěného prostředí. Minulý rok vláda schválila jeho věcný záměr a Česká agentura pro standardizaci zároveň připravuje aktualizovanou Koncepti zavádění metody BIM v ČR, která má pro přechod veřejného sektoru do nového systému připravit podmínky. V rámci chystaného zákona pak veřejným zadavatelům vznikne povinnost využívat metodu u všech nadlimitních stavebních zakázek.

Zásadním úkolem je přitom najít v roztržitém stavebním odvětví společnou řeč. „Česko se rozhodlo, že v rámci metody BIM vytvoří takzvaný datový standard stavby, což je vlastně základ, aby si jednotlivé softwarý mezi sebou rozuměly,“ vysvětluje Kateřina Schön. Vzniká tak jakýsi datový slovník, který má zúčastněným subjektům usnadnit spolupráci. Tak jako každá systémová změna i digitalizace stavebnictví vyžaduje ochotu velkého množství lidí začít pracovat v jiném režimu, než byli zvyklí. „Největší investice spojená s digitalizací se netýká softwarů, ale proškolení lidí, kteří musí pochopit digitální procesy a naučit se je využívat,“ dodává Matyáš. To může v důsledku také zvýšit ve stavebnictví poptávku po lidech, kteří mají digitální dovednosti.

Inzerce

HLINÍKOVÉ SYSTÉMY PRO STAVEBNICTVÍ

Rozšíření lodžii
bez mokrých procesů

Minimální zatížení konstrukce domu
Zkrácení doby kdy je potřeba lešení
Výrazné zrychlení doby montáže

ALUMISTR SE

U Výzkumu 603, 664 62 Hrušovany u Brna, ČR

+420 702 035 966

www.alumistr.cz

EKO15330

Stavební povolení za třicet dnů jde zvládnout, příklad hledejme v Estonsku

Estonsko je průkopníkem v digitalizaci státní správy, platí to i u stavebního řízení. Nově spustili proces vyřízení stavebního povolení založený na BIM neboli informačním modelu budovy, jenž uchovává informace o stavbě po celý její životní cyklus, zatím jen na zkoušku. Věří, že dokážou lidem ušetřit další čas a peníze.

Frustrace je asi nejmýšlivější slovo těch, kteří u nás uváznou v byrokratické mašinerii procesu získání stavebního povolení. V Česku trvá schválení v průměru šest až dvanáct měsíců.

Pro našince je po takových zkušenostech těžké uvěřit, že to v jiných zemích jde násobně rychleji. Příkladem může být Estonsko. Stavební povolení tam vyřídíte z domova a v průměru si na souhlasné stanovisko počkáte asi měsíc. „Naším cílem je dostat se na 30 dní,“ říká Taavi Jakobson z estonského ministerstva životního prostředí, který má digitalizaci stavebnictví na starosti. Upřesňuje, že nyní trvá vyřízení v průměru 32 dnů, ale oblasti mimo estonskou metropoli Tallin už dávno cíl splňují.

Člověk v online portálu vyplní formulář, nahraje nezbytné dokumenty a pak může opět na síti sledovat, co se s požadavkem děje. Systém automaticky zkontroluje, zda žádost splňuje formální náležitosti, má všechny nutné přílohy, a dokáže také dohlédnout na některé základní vlastnosti projektu, například zda má stavba rozumnou výšku vzhledem k umístění. Pokud systém vyhodnotí, že je vše v pořádku, požadavek putuje k místní samosprávě k posouzení.

„Stejnou žádost také podle potřeby zasílá systém dotčeným úřadům, které posuzují, zda splňuje pravidla pro požární bezpečnost, hygienu a podobně. A totožné dokumenty obdrží například i podniky veřejných služeb, pokud je to u dané žádosti potřeba, a samozřejmě sousedé,“ vysvětluje Jakobson. Je pak na místní samosprávě, aby zhodnotila připomínky, a pokud jsou relevantní, vyzve žadatele, aby žádost doplnil či změnil. Když je žádost kompletní bez připomínek, vydá úřad stavební povolení. „Občas je to několik koleček a někdy jen pár,“ doplňuje Jakobson.

V zájmu dobrých vztahů nejsou v systému vidět sousedské připomínky

Bez připomínek se obvykle stavební povolení neobejde. Přesto je to tímto způsobem mnohem rychlejší než v Česku. „Zjednodušení procesu zlepšuje lidem kvalitu života, a to je velký benefit,“ zamýšlí se úředník, když společně srovnáváme délku celého řízení u obou zemí.

Taavi Jakobson

vedoucí Národního registru budov Estonska na ministerstvu životního prostředí

Má na starosti přechod Estonska na efektivní, zelenou a zdravou digitální výstavbu.

Předtím pracoval léta v soukromém sektoru v oblasti financí a IT na vedoucích pozicích či jako poradce.

Založil architektonickou firmu Koda by Kodasema, která se zabývá řešením modulárních staveb.

Lidem odpadlo zbytečné papírování a obíhání úřadů a práce ubyla i úředníkům. Úspora času a šetření papírem není zdaleka jedinou výhodou. Předností je také transparentnost a přehlednost procesu. Ten se odehrává v systému a na síti lidé všechny informace najdou a tam i zůstávají. Žadatel i úředníci vidí vývoj žádosti, časovou osu, její stav a také hlavní komentáře. Kromě námitek sousedů, to kvůli zachování dobrých vztahů v sousedství. Na jednom místě vidíte třeba energetické certifikáty i to, jak nová stavba promění ulici.

Změna nepřišla ze dne na den. S digitalizací začali v této pobaltské zemi v roce 2016 a neustále proces zlepšují. V únoru spustili nově, zatím pro žadatele nepovinně, proces získání stavebního povolení založený na BIM neboli informačním modelu budovy, který uchovává informace o stavbě po celý její životní cyklus, tedy od jejího zrodu přes fungování až po zánik. Skrývá se za ní celý proces vytváření a správy dat o budově. BIM usnadňuje výměnu informací o stavbě mezi všemi, kteří tyto informace potřebují, to znamená architektky, statiky, designéry či uživatele.

„Zatím to není právně závazné, jednoduše chceme, aby si na to aktéři zvykli,“ líčí. Průmysl a samospráva mají nyní čas si nový proces vyzkoušet. V současné době mohou provést díky BIM všechny kontroly na modelu budovy a mohou se také podívat, jak budova vypadá.

„Všechny informace, které máme, můžeme zobrazit ve 3D modelu. Dáváme dohromady informace z mnoha velmi rozdílných databází, a to nejen vládních,“ dodává Jakobson. Ten, kdo model kontroluje, může například hned vidět, zda třeba budovu kříží nějaké vedení a podobně. Úředník už nemusí hledat tyto údaje v jiných databázích.

Kromě stavebního procesu by mělo být novým krokem také zlepšení průběhu územního plánování. Zatímco u stavebního povolení věří Estonci v optimalizaci v řádech dnů, u územního plánování doufají v urychlení v řádu týdnů, někdy dokonce měsíců. „I tento proces chceme mít v takzvané e-construction platform,“ říká Jakobson. E-construction platform shromažďuje informace z různých databází a zobrazuje je jako 3D model, měla by být jakýmsi centrem vý-

měny informací mezi účastníky životního cyklu budovy, tedy třeba architektky, stavaři, majiteli a veřejným sektorem.

Projděte se ve čtvrti s budovami, které zatím ještě nestojí

Moderní stavebnictví je komplikované a BIM jej může zpřehlednit. „Když budujete dům, nestavíte jej do města dneška, ale do města, jaké bude v době, kdy dům dokončíte,“ zdůrazňuje Jakobson. Odborník při názorné ukázce předvádí na monitoru celý model čtvrti města v aktuálním čase. Systém jinou barvou než zbytek stávající čtvrti označuje v modelu budovy, které ještě ve městě nestojí, ale už se připravují, byť jen v počítačích architektů jako BIM modely. Lidé tak mohou v některých případech předejít třeba situaci, kdy si myslí, že kupují byt s pěkným výhledem, ale při nastěhování zjistí, že jim hezký výhled za pár let bude hyzdit nový věžák.

Výhodou platformy je podle Jakobsona především to, že je na jednom místě relevantní zdroj dat, na který lze spoléhat. To všem šetří čas a také snižuje pravděpodobnost vzniku chyb. Nejde jen o to, že se data obvykle nacházejí v různých vládních databázích. Ve stavebnictví působí obrovské množství firem a ty si navzájem předávají informace v různých formátech a verzích. Jeden data vytvoří, a když je předává

Úředníci i architekti v pobaltské zemi mají díky plánování staveb v BIM k dispozici systém, který jim ukazuje konkrétní čtvrti s různě zbarvenými budovami. Některé z nich totiž už jsou sice naplánované, ale ještě reálně v ulici nestojí. Lidé tak mají představu například při koupi bytu, jestli jim výhled z okna nebude kazit nějaký jiný objekt.

někomu dalšímu během stavebního procesu, ten další je často musí v podstatě zničit a opět přepsat pro sebe a tak pořád dokola.

Další výhodou digitalizovaného procesu je již tolikrát zmiňovaná transparentnost. „Na ministerstvu nemáme přímou moc nad samosprávami a ani přímý nástroj, jak jim nařídít, aby postupovaly rychleji. Ale můžeme zveřejňovat informace. Tudiž vidíme, kolik času je potřeba na schvalování v Tallinu a kolik času trvá proces jinde. Díky tomu lze u dotčených samospráv zjistit, co je tam za problém a proč to tam běží pomaleji než jinde,“ doplňuje.

A to vše přináší další možnosti využití. Čím více dat je v digitálu a na jednom místě, tím snazší je také čím dál více úkonů automatizovat. Třeba stavebnictví v Estonsku reguluje zhruba osmdesát právních předpisů, vyznat se v nich není snadné ani pro profesionály. Podle Jakobsona by do budoucna mohl umět najít dané předpisy pro posuzovanou stavbu automatický systém, tím odpadne úředníkům na místních samosprávách práce s vyhledáváním odpovídajících předpisů.

Začněte vymýcením papírových formulářů

V Česku BIM zatím stavebníci tolik nevyužívají, podle Jakobsona to samozřejmě nebrání v tom začít s digitalizací celého procesu získání sta-

vebního povolení. „Stačí jít po malých krůčcích, nás to v minulosti také nezastavilo,“ říká. Pro začátek je změnou i to, převést papírové formuláře do PDF formátu. „Postupně jsme čím dál více dat převáděli z PDF do dat, která lze převést do centrální databáze,“ vysvětluje. Čím více dat je v databázi, tím je snazší strojová kontrola a lze zautomatizovat některé úkony, třeba to, zda se dům hodí do územního plánu. „Jednoduše čím víc dat máme, tím je efektivnější proces a tím více dat i získáme,“ dodává.

Co rozhodně doporučuje, je začít s digitalizací celého procesu centrálně, tedy dát samosprávám jeden nástroj, který budou používat. „Ze zahraničí známe příklady, kdy samosprávy zaváděly digitalizaci po své vlastní ose a to je potom velice bolestivé,“ říká. Fragmentovaný systém je složité sjednotit. Druhým tipem je rozhodně používat otevřený standard na výměnu informací. Nejdůležitější je ale podle Jakobsona jednoduše začít. Systém digitálních žádostí nemusí být pro začátek perfektní, pokud bude pro lidi přínosný a sníží zbytečnou byrokracii.

Stavební povolení v Estonsku vyřídíte z domova a nyní trvá v průměru 32 dnů. Mimo hlavní město Tallin už je to ale jen 30 dnů.

Inzerce

CARPORT SOLAR

○ Zdroj solární energie

○ Ochrana karoserie a laku

○ Nepřehřívání interiéru vozu sluncem

Showroom Praha, Rohanské nábřeží 15, Praha 8, tel.: +420 734 391 529
Showroom Orel u Chrudimi, Orel 18, okr. Slatiňany, tel.: +420 603 565 510

www.alukov-solar.com

Alukov[®]
Solar
ESTETICKÁ FOTOVOLTAIKA

Opravdu
KOMPLETNÍ STAVEBNÍ SLUŽBY
 od renovace karlovarských pramenů,
 po střechu v italských Benátkách.

JČ Leščinský s.r.o.
 Ondříčkova 519, 356 01 Sokolov
 Kancelář: B.Němcové 2042, 356 01 Sokolov
 +420 720 288 431, hodek@jcl.global.cz
 www.jcl.global.cz

Anchie Global GmbH
 Zechenstr. 51, 09484 Oberwiesenthal
 DE +49 (0) 175 2524 897
 CZ +420 720 022 027
 karel.sokol@anchie.global.cz

D&V Investment group s.r.o.
 Ondříčkova 519, 356 01 Sokolov
 +420 357 072, prager@dvig.cz
 Nákup a prodej nemovitostí

Nadace Štěstí
 Horní Vojtanov 36, 351 34 Vojtanov
 duchanova@nadacestesti.cz
 www.nadacestesti.cz
 Podpora projektů v Karlovarském kraji

PŘEDNÍ EVROPSKÝ VÝROBCE TRAFOSTANIC MĚNÍ PO 60 LETECH SVŮJ NÁZEV

Betonbau, evropský průkopník v trafostanicích, přichází po 60 letech s novým názvem – GRITEC. Co stálo za tak významnou změnou, vysvětluje jednatel společnosti Ing. Marek Felsinger: „Betonbau byl původně výrobcem betonových bezesparých buněk, které jsou pro technické budovy nejvýhodnější z hlediska bezpečnosti, spolehlivosti provozu i rychlosti provedení. Již více než 50 let však dodáváme technické budovy i s veškerou elektrotechnologií. Většinou se jedná o kompletně vybavené trafostanice na klíč. Název Betonbau (z němčiny betonové konstrukce) nás mylně řadil do stavebnictví, ale naše hlavní oblast působnosti byla vždy energetika a výroba trafostanic. Nový název GRITEC nás charakterizuje mnohem lépe a pomáhá nám i se vstupem na zahraniční trhy. Slovo GRITEC se skládá ze dvou slov. GRID znamená v angličtině distribuční síť, TECHNOLOGY technologii. Jsme komplexním dodavatelem trafostanic pro distribuční sítě.“

Rozdělení portfolia produktů dle oblasti použití

ELEKTROTECHNIKA

- trafostanice s vnitřní obsluhou
- trafostanice s vnější obsluhou
- podzemní trafostanice
- trafostanice pro fotovoltaiku a elektromobilitu
- stanoviště transformátorů 110 kV

VODOHOSPODÁŘSTVÍ

- vodojemy
- čistírny odpadních vod
- retenční nádrže
- armaturní a vodoměrné šachty
- automatické tlakové stanice

PLYNÁŘENSTVÍ

- regulační stanice plynu
- kontejnery pro kontrolní měřicí body KMB
- plnicí stanice CNG

DRÁŽNÍ STAVBY

- trakční napájecí stanice
- domky pro přejezdové zabezpečovací zařízení
- budovy pro ohřev výhybek
- objekty pro zabezpečovací a sdělovací techniku

Sedmdesátkový dům neměl vzduch. Teď se znovu nadechl

Pětičlenná rodina žila roky na samotě za Kutnou Horou. Milují zeleň a klid, každodenní dojíždění do školy a vyzvedávání dětí z kroužků ale rodičům přerůstalo přes hlavu, a tak opustili přírodu a přestěhovali se do řadového domku nedaleko centra. Na stavbě z 19. století s úpravami ze sedmdesátek bylo více práce, než čekali. Studio Byró si ale dokázalo poradit a z průměrného domu v ulici vykouzilo bydlení plné barev a nečekaných architektonických momentů.

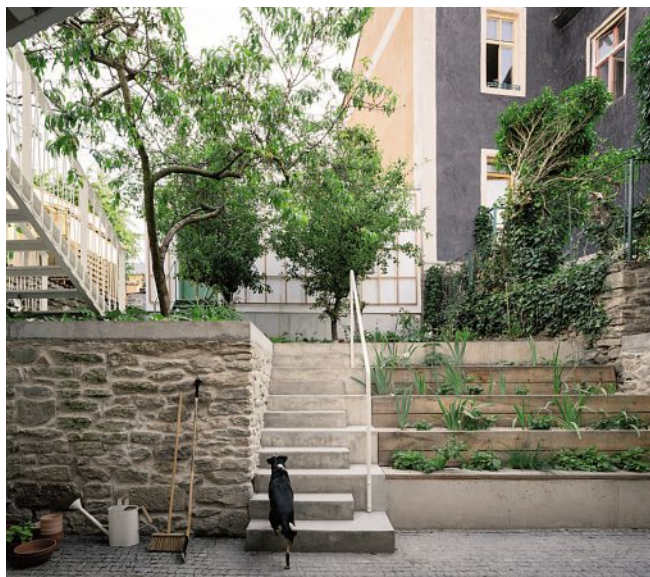

Opravený řadový dům pro pětičlennou rodinu stojí nedaleko centra Kutné Hory. Ačkoli pochází z 19. století, jeho charakter později zastínily úpravy ze sedmdesátek.

Dnes dům působí svěže a je bez zbytečných nánosů. Charakterizuje ho proškrabávaná omítka a okna v zelenkavé barvě.

O stavbě

- **Místo:** Kutná Hora
- **Rok dokončení:** 2023
- **Architekti:**
BYRÓ architekti,
Jan Holub
a Tomáš Hanus
- **Zastavěná plocha:**
128 m²
- **Hrubá podlahová
plocha:** 384 m²
- **Užitná plocha:** 297 m²
- **Cena:** 10 500 000 korun

Dům s proskrabávanou omítkou a zelenými okny stojí v památkové zóně nedaleko centra Kutné Hory. Z řadové zástavby vyniká svou sněhobílou barvou, jinak ale svědomitě kopíruje výšku i architekturu okolních domů. Když ho majitelé v roce 2020 koupili, byl znehodnocený úpravami ze 70. let minulého století, díky silným zdím a pevným základům z konce 19. století měl ale potenciál na důstojnou proměnu, k níž majitelům dopomohlo studio Byró architekti.

„V momentě, kdy nás investoři oslovili ke kompletní renovaci, pozbýval dům de facto jakékoliv autenticity i charakteru a našim úkolem bylo mu

Součástí rekonstrukce byla i úprava přilehlého dvora, kde je nově vybudovaná kaskádovitá zahrada, garáž a schody na terasu.

je navrátit. Snažili jsme se v základech znovuobjevit paměť a původní vrstvy domu, kterých nebylo mnoho, a prolnout je s vrstvami novými tak, aby vzájemně tvořily celek,“ říkají autoři návrhu Jan Holub a Tomáš Hanus, kteří na rekonstrukci v Kutné Hoře strávili skoro dva roky.

Mnohvrstevnatost materiálů, lehkost a barevnost

Štěpán na Kutnohorskú vyrábí mošty, Tereza učí na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V přírodě se jim sice žilo krásně, neustále dojíždění do města kvůli škole a volnočasovým aktivitám jejich tří dětí ale bylo dlouhodobě vyčerpávající. Proto, když je pandemie koronaviru v roce 2020

DOTOVANÁ ÚSPORNÁ OPATŘENÍ

Možnost dotace až 100% ceny

Fotovoltaický ohřev vody

- ▶ Minimálně 6 panelů
- ▶ Bojler 125l
- ▶ Splňuje nové podmínky dotace
- ▶ Ochrana proti opaření

Fasáda / zateplení obvodových zdí vytápěných prostor.

- ▶ Dle systému ETICS

Okna a dveře

- ▶ Velice kvalitní okna a dveře od firmy s historií a tradicí
- ▶ Německý vysoce kvalitní profil, nevyráběný z odpadu
- ▶ Trojsklo s teplým rámečkem
- ▶ Dle nových podmínek dotace

Foukaná izolace / zateplení podlahy, stropů, půdy a střechy.

- ▶ Vysoce kvalitní materiál, nehoří, s minimální sedavostí, zdravotně nezávadný
- ▶ Rychlá montáž
- ▶ Dle nových podmínek dotace

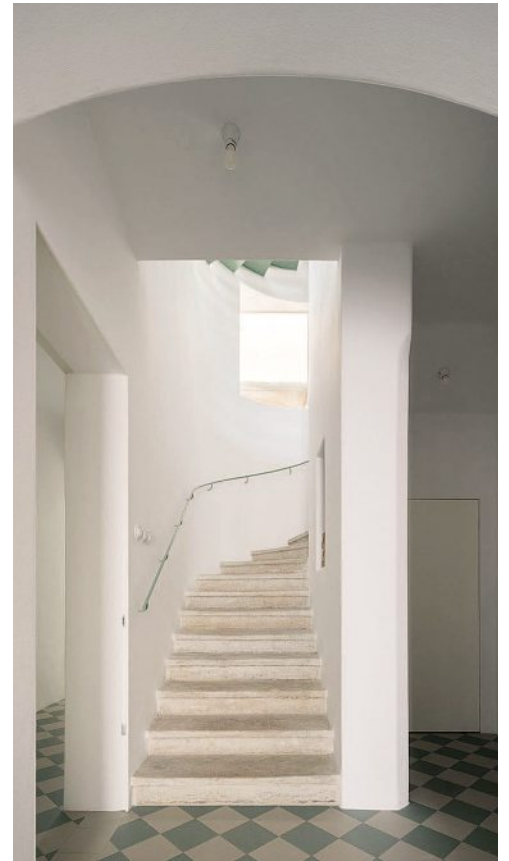

Více informací ▶

www.nzulight-fatre.cz

+420 608 454 612

info@fatre.cz

Zelená barva se zvenku propisuje i do interiéru. Tlumený, pastelový odstín v přízemí rozjasňují červené prvky.

Vstupní hala s dřevěnou vestavbou na míru se často mění ve velkou hernu.

donutila na čas zpomalit, začali přemýšlet o životní změně. „Dům nedaleko centra se nám zalíbil oběma, ale koupil inicioval spíš Štěpán. Já už jsem nechtěla nic rekonstruovat. Byl to náš třetí dům, a tak jsem věděla, kolik na tom bude práce. Lákala mě ale vidina toho, že když se přestěhujeme do města, děti budou samostatnější,“ říká paní domu.

Tereza původně dala na doporučení svých známých a oslovila k rekonstrukci jiného mladého architekta. Majitelům ale nevyhovovalo, že odmítli pracovat na celkové podobě domu. „V podstatě nám udělal jen skicu dispozic, tedy kde a co bude. Dál už ta vzájemná spolupráce drhla. Chtěla jsem, aby byl dům výtvarně sjednocený, a tak jsem se začala porozhlížet po jiných architektech, až jsem narazila na rekonstrukci domu v Mladé Boleslavi od studia Byró. Zaujala mě a druhý den jsem se klukům ozvala,“ popisuje maminka tří dětí začátek spolupráce s Janem Holubem a Tomášem Hanusem.

Architekti si s majiteli od začátku rozuměli. O podobě nového bydlení měli poměrně jasnou představu. „Před samotným návrhem většinou po klientech chceme, aby nám poslali mood board (koláž obrázků – pozn. red.) nebo reference, které nám přiblíží jejich představu. V případě Štěpána a Terezy jsme byli příjemně překvapení tím, jakou ty návrhy měly kvalitu,“ vysvětlují architekti. Díky

Inzerce

KLIMAFLEX SB pro Vaši ideální pohodu

Antibakteriální flexibilní potrubí pro rozvod vzduchu ve ventilačních a rekuperačních systémech.

To nejlepší k rekuperačním jednotkám v pasivních domech.

 MAT
www.mat-plasty.cz
marketing@mateiciuc.cz

EK015617

Zásahy do domu přinesly nové impulzy, které spočívají zejména v nečekaném propojování místností domu skrz okna a otvory. Zlepšila se i komunikace s dvorem.

jasnému a srozumitelnému zadání se autorům rekonstrukce lépe naplňovalo přání investorů. „Kdybychom to zadání měli více konkretizovat, nosnými pilíři byla barevnost, mnohohrstevnatost materiálů, otevřenost a lehkost,“ dodávají.

Staré úpravy bránily přirozenému světlu

Nejtěžším úkolem od začátku bylo, jak ze „sedmadesátkové škatulky“ udělat dům, který se znovu nadechne. V některých místech byl interiér rozdělený příčkami, které bránily průniku přirozeného světla dál do domu. „Naším společným cílem bylo rozostřit hranici mezi starým a novým. Navrátit původní sentiment a do určité míry s ním pracovat, ale zároveň se ho občas i zbavit. Chtěli jsme, aby to byl uvěřitelný mix historie a moderního pojetí, protože jsme nechtěli být za každou cenu jen retro. To nás příliš neoslovuje,“ přiznává Holub.

Architekti nechali v domě vybourat některé příčky a celkem tři podlaží v domě přizpůsobili životnímu stylu majitelů. „I když to tady není žádné velkoměsto, žili jsme v přírodě, kde nebylo tolik limitů. Nechtěli jsme z toho udělat chalupu, ale potřebovali jsme sem dostat světlo, odhalit DNA domu a zlepšit jeho prostupnost. Jsme rodina a chceme žít propojeně, ne se před sebou schovávat,“ vysvětluje Tereza.

Architekti v domě oprášili světlík, otevřeli průhledy na dvůr i do ulice a v interiéru vybudovali prosklené otvory, které ulehčují komunikaci mezi jednotlivými místnostmi a zároveň pouští světlo dál do jádra domu. „Pokud to nejsou ložnice, není důvod k tomu, aby člověk odděloval chodbu od vstupní haly a tak podobně. Kulatá okna v interiéru jsou takovým leitmotivem domu – stírají hranice mezi jednotlivými místnostmi a ulehčují jejich vzájemnou komunikaci,“ říká Tomáš Hanus.

Dům, který pochází z 19. století, stojí na původně středověkých základech. Díky tomu je sice úzký, ale hluboký – z ulice se táhne dál směrem do dvora. „Líbí se nám, že průhledy komunikují s dvorem, ulicí i nahoru směrem k nebi. Vzhledem k hloubce domu dovnitř dříve nepronikalo tolik světla, což se tímhle způsobem podařilo vyřešit,“ chválí si majitelka.

Původní kamenné schodiště zůstalo jádrem domu

Z ulice vedou dovnitř domu tři schody a zežené dveře. Za nimi se skrývá vstupní hala s točitým schodištěm a dřevěnou vestavbou na míru, kterou člověk může projít do dalších místností v přízemí. „Tohle je v podstatě jedna velká herna, občas i fotbalová,“ směje se majitelka, když skrz vestavbu procházíme do místnosti s kytarou a bicími. „Vznikly nám tady takové místnosti, pro něž jsme neměli využití, jsou vlastně navíc, ale hodí se,“ dodává naše průvodkyně.

Na hernu plynule navazuje koupelna a prosvětlená místnost se stolem, knihovnou a výhledem do dvora. Vedle je prádelna a chodba, která ústí ven na zahradu a je také zkratkou mezi ní a halovým schodištěm. Vizually je přízemí jako jeden celek. Spojují ho materiály, už zmíněné

Online aukce s Veacom – jednoduchá cesta k prodeji a nákupu techniky

Online aukce se v éře digitálních technologií staly významným prvkem obchodní strategie mnoha firem. Jeden z nejvýznamějších lídrů v tomto oboru, česká společnost Veacom, přináší efektivní a moderní řešení pro prodej a nákup vyřazených vozidel a speciální techniky s garancí kvality a bezpečnosti pro obě strany obchodu. Jejich digitální platforma umožňuje firmám ve střední Evropě od roku 2006 efektivně prodávat a nakupovat téměř cokoli, od drobné techniky přes osobní vozidla až po těžkou mechanizaci z oblasti stavebnictví, těžby, energetiky, komunálu či zemědělství.

Jak fungují online aukce na portálu Veacom?

Veacom je inovativní platforma pro online aukce, kde se každé dva týdny od pondělí do středy konají aukce různých typů vozidel a techniky. Společnost zajistí rychlý prodej – stroj či vozidlo je prodáno zpravidla do třiceti dnů ode dne, kdy firma zadá požadavek. Do této doby se započítává i přípravná fáze prodeje, jako je nafocení a zdokumentování vozidla plus inzerce. Proces aukce je jednoduchý a transparentní, poskytuje detailní informace o každém nabízeném předmětu, což umožňuje kupujícím učinit informované rozhodnutí.

Výhody jak pro prodávající, tak pro kupující

Automatizovaný aukční portál Veacom nabízí řadu výhod pro obě strany. Prodejci ocení zejména rychlost prodeje, neboť platforma má široký dosah mezi potenciálními kupci nejen v České republice, ale i v zahraničí. Spolupráce s Veacom, inovativní platformou pro online aukce, umožňuje prodejším oslovit až tisíckrát více zájemců, než by byli schopni oslovit sami, což výrazně zvyšuje šance na úspěšný prodej. Navíc díky automatizaci procesů klienti šetří čas i peníze, které by jinak museli vynaložit na tvorbu a propagaci vlastního inzerátu. Aukční proces je rychlý a efektivní bez zbytečných zdržení. Veacom poskytuje prodejším jistotu, že za prodané stroje dostanou vždy zaplacené.

Na druhou stranu kupující profitují z profesionální dokumentace. Každý stroj, vozidlo nebo příslušenství ke stavebnímu stroji je na aukčním portálu podrobně zaevidováno. Profesionální tým techniků společnosti Veacom se postará o detailní fotografie a důkladný popis stavu, včetně případných závad. Zájemce tak má před podáním nabídky všechny potřebné informace, což minimalizuje riziko nedorozumění a nespokojenosti. Veacom zaručuje, že vydražené položky budou rychle doručeny v souladu se stavem uvedeným v aukci, a postará se rovněž o veškerou administrativu spojenou s aukcí. V případě potřeby je Veacom schopen zajistit výherci aukce i přepravu vydraženého stroje nebo vozidla na místo určení.

Jak se zapojit do aukce na Veacom?

Zúčastnit se aukcí na Veacomu je velmi snadné. Registrace na digitální platformě

je zdarma a pro aktivní účast v dražbách je vyžadována pouze vratná dražební jistina ve výši dvacet tisíc korun. Tato jistina zaručuje serióznost nabídek a závazek kupujícího vůči jeho příhozům. Po registraci můžete ihned začít nabízet svá vozidla a techniku nebo se účastnit aukce v roli dražitele. Aukce jsou přístupné pro firmy různých velikostí a oborů, a to jak pro domácí, tak pro zahraniční subjekty, včetně státních podniků, nezávisle na tom, zda budou figurovat jako prodávající nebo kupující.

Úspora peněz a času s Veacom

Online aukce Veacom nejen zrychlují celý prodejní a nákupní proces, ale také významně šetří čas a peníze. Prodávat i nakupovat lze z pohodlí domova nebo kanceláře, což eliminuje potřebu fyzické prezentace produktů. Celý proces je navržen tak, aby byl co nejpohodlnější pro všechny strany.

Společnost Veacom se zaměřuje na zefektivnění tradičních aukčních postupů a zároveň rozšiřuje možnosti pro firmy a jednotlivce v oblasti prodeje a nákupu vyřazené stavební techniky, vozidel a příslušenství. S online platformou Veacom získáváte přístup k širokému spektru potenciálních zájemců, což vám téměř okamžitě umožňuje snížit náklady a zvýšit efektivitu vašich transakcí.

Každé patro je průchozí kolem dokola, a tak jsou i koupelny mnohdy přístupné z obou stran.

kulaté průhledy a pastelově zelený odstín, který tu a tam rozjasňují prvky v červeném akcentu. „Tady vidíte, že kvůli svažitému pozemku na dvoře je přízemí tmavší. Proto jsme si pro hlavní pobytovou zónu zvolili první patro. Měli to tak i předchozí majitelé, kteří suterén téměř nevyužívali. Nebyla tu ani podlaha,“ líčí sympatická čtyřicátnice.

Hlavní spojkou v třípodlažním domě, který má skoro 300 metrů čtverečních, je točité schodiště vedoucí z haly až nahoru do podkrovní. Je přímo v jádru dispozice a se zbylými místnostmi ho propojují průhledy nebo luxferové stěny. „Mezi přízemím a patrem je původní kamenné schodiště, mezi patrem a podkrovím jsme navrhli jen ocelové stupně, které propouštějí světlo o podlaží níž,“ vysvětlují architekti. Vršek schodiště zakončuje střešní světlík, který je na schodech hlavním zdrojem denního světla.

V patře je společenský prostor s kachlovými kamny, jídelnou, obývacím pokojem a terasou se schody do zahrady, která je díky velkému prosklenému oknu neoddělitelnou součástí interiéru. Směrem do ulice pak mají rodiče pracovnu, koupelnu a ložnici. O patro výš je rodičům vstup zakázán, tady je ráj dětí, který se dělí na klučičí a holčičí pokoj a průchozí koupelnu. Dům je dispozičně zajímavý tím, že každé patro lze od scho-

PREFA SOLAR

PREFA SOLAR STŘECHA BUDOUCNOSTI

PREFA integrované solární panely SDP kombinují odolnou střešní krytinu a fotovoltaický systém v jednom produktu. Fotovoltaické články jsou elegantně integrovány do střešního panelu PREFA, který chrání váš dům a zároveň vyrábí elektřinu ze sluneční energie. Inovativní produkt PREFA je k dispozici ve dvou různých velikostech ve vysoce kvalitní barevné povrchové úpravě P.10 v oblíbené černé barvě.

CZ.PREFA.COM/SOLAR

diště projít kolem dokola, aniž by se člověk musel vrátet stejnou cestou.

Díky promyšlenému interiéru je rodina v kontaktu

K pozitivní náladě a charakteru domu přispívá kromě práce se světlem také barevnost. Exteriér je střídavý, interiéru naopak expresivnější. V barevném dekoru je dlažba, dveře a některé vestavby na míru, jako je kuchyň nebo rámy z březové překližky. „Celkově jsme volili spíše tlumené odstíny, které jsme pak na několika místech zkombinovali s výraznějšími barevnými plochami či akcenty. Přesné řešení vznikalo poměrně dlouho a významnou roli v něm hrál dialog s majiteli. Většina nábytku, který je v interiéru použitý, vznikla dle našeho autorského návrhu,“ říkají architekti.

Díky průhledům a betonovým stěnám s luxferami je interiéru hravý, aniž by ztratil svou důstojnost a historické prvky. V domě jsou reznovované původní dveře, interiéru tvoří kvalitní materiály včetně skla a dřeva, které v domě vytváří klidnou a útulnou atmosféru. „V interiérech se mi líbí, když má materiál různou strukturu. Na určitých místech jsou proto proškrabávané omítky, které kontrastují s hladkou překližkou,“ říká majitelka a Jan Holub k tomu dodává, že vize majitelky duo inspirovala k tomu, aby si pohráli například i se stropem v ložnici.

„Štuky se s novostavbami z interiéru zcela vytřítily. My je máme rádi. V ložnici jsme proto přišli s jednoduchým ornamentem, který svou strukturou reaguje na proškrabávané omítky a venkovní fasádu,“ říká s tím, že spolupráce s majiteli byla z jejich pohledu nadstandardně vstřícná a díky tomu se podařilo upravit i exteriér, který rekonstrukci spojil v jeden celek. „Pro mě osobně jsou největším benefitem domu průhledy a to, že je

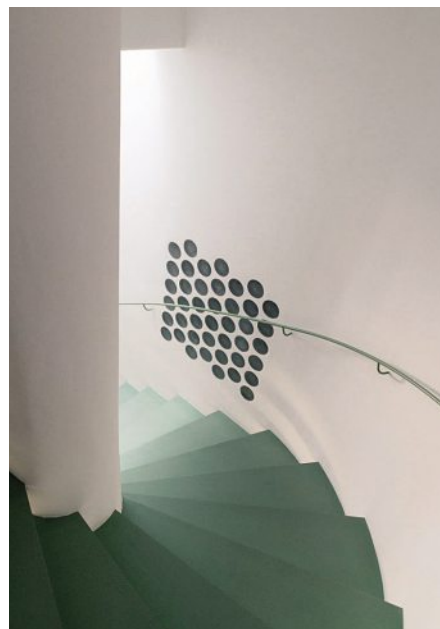

Koupelny jsou se zbytkem prostoru spojené nejen dveřmi, ale také interiérovými okny nebo luxferami.

Leitmotivem domu je jeho točitě schodiště, jež se nachází v jádru dispozice a propojuje dům vertikálním směrem.

člověk v neustálém kontaktu nejen s ostatními, ale i se zelení. Není to zašivárna, člověk interiérem nějak prochází a objevuje v něm různá malebná zákoutí,“ dodává majitelka.

V domě, který obývají několik měsíců, se rodině žije dobře. Oblíbili si ho i jejich pes a kočka z vesnice, která přestože má volný přístup na zahradu, tráví teď většinu času uvnitř. Bývalý domov dnes majitelé využívají jako chalupu a je pravděpodobné, že až děti vyrostou, zase se do přírody vrátí. „Nechceme, aby byl tenhle dům příliš spojovaný s námi. Budovali jsme ho pro další generace s tím, že jednou tady po nás něco hmotného zůstane,“ přiznává Tereza.

Alukov patří mezi světové lídry v oblasti zastřešovacích systémů

Česko není jen montovnou pro zahraniční firmy. V některých oborech excelujeme i v oblasti výzkumu a vývoje, jehož výsledky jsme navíc schopni sami realizovat. Základem úspěchu je tvrdá práce a odvaha zdravě riskovat.

Historie akciové společnosti Alukov sahá až do roku 1995, kdy v obci Orel nedaleko Chrudimi začala výroba zákazkových zastřešovacích systémů určených především pro zastřešení bazénů, spa a pergol. Do této chvíle společnost Alukov vyrobila a realizovala více než 80 tisíc zastřešovacích systémů, a to nejen v Česku, ale i po celém světě. Již od počátku své činnosti si firma drží vlastní vývojový, výrobní, logistický a servisní tým, což jí oproti konkurenci přináší nespornou výhodu. K výjimečnému postavení na trhu dopomohlo také to, že v roce 2005 Alukov získal certifikaci v oblasti řízení jakosti dle norem ISO 9001, 14001 a také certifikaci francouzského výzkumného institutu Laboratoire National D'essais v Paříži. V téměř roce se společnost stala i zakládajícím členem mezinárodního sdružení firem v oboru zastřešování – IPC Team. S podporou Evropské unie vzniklo v areálu společnosti také výzkumné a vývojové centrum. Alukov je nositelem několika technologických patentů, přičemž výsledky vlastního výzkumu a vývoje zároveň přenáší do praxe a standardizuje do svých výrobků.

Za úspěchem Alukovu stojí mimo jiné také rozsáhlá síť obchodních partnerů, která pokrývá prakticky celý svět. Alukov se vzhledem ke svým globálním aktivitám stal jedním z celosvětových lídrů ve svém oboru.

Výrobní areál společnosti Alukov v Česku zabírá plochu 80 tisíc metrů čtverečních a pracuje zde 550 zaměstnanců. Menší výrobní závod má Alukov ve slovenských Topoľčanech a v maďarském Bátoronyterenye. Kromě velkého showroomu, který se nachází v rámci mateřského závodu v Orli u Chrudimi, má Alukov také svůj vlajkový showroom v pražském Karlíně.

Od zastřešení bazénů až po CarPorty

Produktové portfolio společnosti Alukov pokrývá široké spektrum potřeb v oblasti různých typů zastřešení, přičemž dbá nejen na design, ale také užitnou hodnotu daného řešení. Od roku 2023 je v nabídce i zastřešení s fotovoltaickými panely, což s sebou přináší alespoň částečnou energetickou soběstačnost a snižuje náklady v době nestabilních cen elektrické energie.

Bazénová zastřešení nemusí být jen nudným a unifikovaným doplňkem zabraňujícím nechtěnému pádu do bazénu nebo nástrojem k udržení čisté a teplé vody. Konkrétně v této oblasti Alukov nabízí více než 40 různých modelů zastřešení a zároveň širokou nabídku barev hliníkových profilů. Zákazníkem vybraný model následně vyrobí na míru, dle jeho konkrétních potřeb.

Multifunkční bioklimatické pergoly SPA nové generace, které jsou též vyráběny na míru dle potřeb zákazníka, nabízí více než jen ochranu před přírodními živly. Je to také designový prvek, který do prostoru přináší i estetickou hodnotu. Oproti běžným lamelovým pergolám disponují pergoly SPA unikátní rozsvětlenou střešou podporující přirozenou ventilaci a pohyb čerstvého vzduchu v pergole. Multifunkčnost pergoly spočívá v její výbavě. Disponuje na sobě nezávislými systémy posunu střechy, integrovaným slunečním stíněním, bočními skleněnými stěnami a také bočními posuvnými slunolamy. Nabízí tak několik možností regulace teploty a slunečního záření. Pergoly SPA lze montovat jako samostatný objekt nebo je přisadit na opěrnou zeď. Proto jsou vhodné nejen pro soukromé využití, ale také pro komerční prostory, jako jsou například restaurace, hotely, kavárny či předzahrádky.

Alukov nabízí také komplexnější řešení pro majitele elektromobilů, a to ve formě solárních carportů. Ty slouží nejen k ochraně vozů před vnějšími vlivy, ale především k jejich dobíjení.

Jedno parkovací místo Carport Solar (nahore) dokáže snížit produkci CO₂ až o 1650 kilogramů ročně, přičemž vygeneruje energii dostačující k ujetí až 15 tisíc kilometrů. Pergola SPA (dole) umožňuje vzhledem ke své konstrukci i celoroční využití.

Zvedněte oči od večeře a sledujte hvězdy. Na trhu jsou průhledné střešní tašky a další inovace

Z jedné strany průhledné, z druhé nenápadné. Nebo byste raději jednu „se skrytou energií“ mezi ostatními klasickými? Se střešními taškami se dá v posledních letech kouzlit. Dokážou samy produkovat elektrickou energii nebo být doslova neviditelné.

Po celé republice se v posledních měsících rozrostly nevzhledné černé čtverce na střeších. Majitelé domů chtěli ušetřit na elektřině, a tak si pořídili vlastní elektrickou elektrárnu. Pokud o tom uvažujete také, ale plánujete renovovat i krytinu, možná raději sáhnete po modulech, které se ztratí mezi ostatními taškami, vytvoří vám také elektřinu, ale nebudou tolik nápadné. Nebo vám nejde o energii, ale o výhled? Potom přemýšlejte o průhledné krytině.

Nebe rovnou nad hlavou

Představte si, že máte střechu, která je zvnějšku k nerozeznání od ostatních, ale skrz ni vidíte na oblohu a váš domov je plný denního světla. Dům s průhlednými taškami je český vynález z dílny společnosti Nebesys. Patentové řešení je tvořeno ze dvou různých ploch – transparentní a neprůhledná. Průhledná část, viditelná z vnitřního prostoru, je složená z hliníkových profilů z vrchní části strukturálně zasklených tepelně izolačním trojsklem, které tvoří i hydroizolační vrstvu. Nad tato skla se montuje perforovaná střešní krytina v požadovaném tvaru, kladena na hliníkové laťování.

„Montáž těchto ploch je prováděna pomocí kotev šroubovaných na stávající nebo nové krokve. Jsou opravitelné a umožňují vyrovnání velkých nepřesností vyschlého krovu,“ říká Zuzana Ambrožová, kreativní ředitelka společnosti Nebesys.

System nemá žádné omezení velikosti, může se realizovat i na velkých plochách a montáž trvá ve srovnání s klasickými střechami dva- až třikrát delší dobu.

Podle Ambrožové se průhledná krytina kvůli environmentálním přínosům vyrovná i zatráveným střechám. „Díky celoplošnému stínění snižuje tepelné zisky o více než padesát procent oproti ateliérovým oknům, a tím i náklady na chlazení. To má dopad na snížení celkových provozních nákladů budov,“ vysvětluje.

Střecha si z vnějšku zachovává kompaktní vzhled, je bez vikýřů, střešních oken a klimatizačních jednotek a dělá se v různých tvarových i barevných provedeních. „V tuto chvíli vyrábíme standardně bobrovku, falcovaný plech, českou šablonu, steinbrück a brněnku, ale jsme schopni vytvořit i další vzory, záleží na konkrétním zadání,“ vypočítává Ambrožová.

Vnitřní mytí je možné kdykoliv, pro to vnější je nutné objednat specializovanou službu. „Standardně dodáváme vrchní čili vnější sklo s patentovou vrstvou, která způsobí snížení přilnavosti prachu a popílků prakticky na nulu. Servisní mytí předpokládáme v intervalu čtyři až sedm let,“ uklidňuje Ambrožová.

Nač panely? Ať elektřinu vyrábí přímo střecha

V posledních pár letech se roztrhl pytel s fotovoltaikou. Při průjezdu českou obcí je znát, že řadu majitelů rodinných domů pošouchly nedávné vysoké ceny energií k pořízení panelů na střechu. Loni bylo do sítě připojeno skoro 83 tisíc solárních elektráren. Spoustu zájemců ale od pořízení černých čtverců na střechu odrazuje jejich robustnost a estetika. Cestou pro tyto lidi mohou být fotovoltaické tašky, které jsou téměř neviditelné.

“

Díky celoplošnému stínění snižuje průhledná krytina tepelné zisky o více než 50 procent oproti ateliérovým oknům.

Dům s průhlednými taškami je český vynález společnosti Nebesys. Patentové řešení je tvořeno z průhledné vnitřní a netransparentní vnější části. Tu tvoří perforovaná střešní krytina na hliníkovém laťování.

Stavební společnost Wienerberger například nabízí integrované moduly, které se instalují přímo mezi standardní krytinu. „Ideální orientace střechy pro tyto moduly je na jižní, jihovýchodní nebo jihozápadní světovou stranu. Střechy otočené na východ nebo západ mohou být také efektivní zejména v zimních měsících, avšak severní orientace se z důvodu nižší efektivity obvykle nedoporučuje. Správná orientace a minimalizace zastínění zajistí, že fotovoltaické moduly poskytnou maximální možnou výrobu energie,“ říká Daniel Frejvald, produktový manažer Wienerbergeru.

Solární taška a modul není to samé. Liší se od sebe způsobem pokládky, zapojením, výkonem, účinností a také provedením. „Tašky se pokládají jednotlivě, podobně jako klasické. Každá má svůj vlastní spoj a vlepěný, zacvaknutý nebo jinak integrovaný FV panýlek,“ vysvětluje Frej-

Plechové krytiny jako nový standard pro zastřešení

Plechové střešní krytiny se postupem let zařadily mezi nejoblíbenější materiály pro zastřešení. Do karet jim nahrávají dobré užitné vlastnosti, rychlost realizace a efektivita v jejich řešení. Je to dáno zejména jejich klíčovou vlastností, kterou je nízká hmotnost.

Ing. Petr Tureček
produktový manažer
společnosti Satjam

Metr čtvereční plechové krytiny je oproti té skládané až dvacetkrát lehčí. To se promítá již do samotné stavby, pro kterou to znamená nižší nároky na únosnost krovu.

Nízká hmotnost také otevírá dveře široké rozmanitosti rozměrů i tvarů. Popularitu si získaly hlavně velkoformátové krytiny, které se vyrábí na míru střechy, čímž snižujeme množství odpadu při montáži. Pokud se pokládají na jednoduchou střešní plochu, je dílo rychle hotovo a není problém být do týdne pod novou střechou. Práce se navíc dá provést v několika lidech. Šetří se tím i nároky na pracovní sílu, které je v současném stavebnictví nedostatek. Příznivé jsou i náklady na dopravu, protože materiál zabere méně místa.

Pro plech se meze téměř nekladou, ani pokud jde o architektonický ráz stavby, ať už vyžaduje krytinu čistých linií nebo naopak zachování tradičního vzhledu. V současné architektuře dominuje minimalismus a jednoduchý design, v jehož duchu se nese i naše nejoblíbenější krytina Satjam Rapid DeLuxe inspirovaná vzhledem falcovaného plechu. Plechová krytina ale dokáže uspokojit i vkus příznivců tradičních tašek, nebo dokonce šindelů. Pestrá je i paleta povrchů a barev, které jí propůjčují jedinečný vzhled, ale například posilují i její odolnost vůči poškození.

V hlavní roli by ale vždy měla být kvalita. Na českém trhu se objevují výrobky ze zahraničí, které nespĺňují české normy, nemají patřičnou odolnost a životnost a na střeše by tak rozhodně skončit neměly. Jistotou, že nesáhnou vedle, může pro majitele být výběr krytiny s certifikací Česká kvalita – Osvědčeno pro stavbu, pro jejíž získání musí dlouhodobě splňovat přísná kritéria.

vald. Oproti tomu moduly Wevolt X-Tile od Wienerbergeru jsou dlouhé jako asi 5,5 tašky. „Pokud tedy dáme dva vedle sebe, jedná se o jeden spoj oproti jedenácti u tašek,“ doplňuje.

Pořízení střechy ze solárních tašek vychází sice draž než nákup klasických solárních panelů, u nich ale musíte k nákladům ještě započítat cenu kvalitní střešní krytiny. Solární panely integrované do střešní krytiny pak poskytují srovnatelnou výkonnost jako běžné fotovoltaické články.

Vegetační střecha v kombinaci se zelenou fasádou

Vegetační neboli zelené střechy jsou ekologickým trendem posledních let. Po průmyslových halách a kancelářích totiž nacházejí uplatnění i u rodinných domů. Jsou pokryté živými rostlinami, jako jsou trávy a mechy, a svým majitelům přinášejí mnoho výhod – snižují náklady na chlazení a vytápění, plní funkci zvukové izolace, pročišťují vzduch a v neposlední řadě zachycují dešťovou vodu.

Průměrná cena za jeden metr čtvereční zelené střechy se pohybuje kolem 1500 korun. Levněji vyjdou majitele extenzivní střechy, na kterých se pěstují sukulentní rostliny jako rozchodníky a netřesky.

„Zatrvatnit se může v podstatě každá střecha, jen je třeba brát ohled na její zatížení. Na střeše se pak dá vytvořit park, jezírko nebo běžecká dráha. Vše, na co si jen pomyslíte, je to jen otázka financí a statiky domu,“ říká Andrej Ungrman ze Zahrady Green Walls, která realizuje zelené střechy a fasády.

Pokud na střechu domu plánujete umístit fotovoltaické panely, v kombinaci se zelenou střechou jsou podle něj ideální. „Při velkých vedrech se panely rozpálí a nefungují stoprocentně, ale když je pod nimi zelená střecha, panely ochlazuje a ty mají vyšší výkon,“ radí Andrej Ungrman.

„Realizace zelené střechy je technologicky možná na 95 procentech míst. U těch šikmých s vysokým sklonem je potřeba použít složitější systém zadržování zeminy ve sklonu. Také platí druhé nepsané pravidlo, že rostliny neprosívají dobře na nulovém sklonu střechy. I u ploché je dobré vytvořit minimální sklon, aby rostliny po dešti nestály ve vodě,“ radí Jan Musil, předseda představenstva společnosti LIKO-S, která se zabývá budováním zelených fasád, interiérových živých stěn nebo kořenových čistíren.

Velkým trendem poslední doby je využití vegetační střechy v kombinaci se zelenou fasádou. „Tady dosáhneme daleko zásadnějšího vlivu na ochlazení okolí budovy a pomůžeme i biodiverzitě v místě. Rostliny vysazené kolem zelených fasád rostou lépe díky zlepšenému mikroklimatu. Nejvyššího stupně efektivity a udržitelnosti dosáhneme kombinací zelené střechy a svislé kořenové čistírny odpadních vod, kde první fáze čištění probíhá na střeše a pokračuje na fasádě,“ říká Jan Musil.

Skryté nebo hranaté okapy

Různé materiály a designové alternativy lze najít i v okapech. Příkladem zajímavých řešení jsou

1 Zelenou střechu lze mít téměř na každém domě. Pokud k ní dokoupíte i solární panely, budou společně skvěle fungovat. Zelená část panelů v horku ochlazuje a tím zvyšuje jejich výkon.

2 Ukázka fotovoltaických tašek.

3, 4 Typy okapových systémů.

skryté systémy, kdy střecha bez okapu plynule splývá s fasádou. Nebo hranaté okapy, jejichž podokapní žlaby mají pravoúhlý profil. „Stejně jako střecha jsou i okapy často vystaveny působení vody, proto je třeba je nepodceňovat a vybírat je z kvalitních materiálů. Aby dokázaly dostatečně odvést vodu i při prudkých deštích, musí mít také správné rozměry, které se odvíjí od velikosti střechy,“ nabádá Petr Tureček, produktový manažer společnosti Satjam, českého výrobce plechových střech.

Materiálů, ze kterých se dělají, je celá řada – od plastových po ocelové. „S tím, jak se dnes klade velký důraz na čistotu architektury, přestávají být okapy pouze ryze funkční součástí střech, ale stále více se dbá i na jejich vzhled,“ říká Tureček.

Inzerce

PARADE LOW

**NOVINKA
2024**

○ Nejvýhodnější poměr
cena/výkon ve své třídě

○ Bezpečné
a uzamykatelné

○ Rychlé dodací termíny

**ULTRA NÍZKÉ
ZASTŘEŠENÍ**

**POCHOZÍ KOLEJNICE
POUZE Z JEDNÉ STRANY**

**INDIVIDUÁLNÍ
ROZMĚRY**

**MADLO PRO
SNADNOU MANIPULACI**

Showroom Praha, Rohanské nábřeží 15, Praha 8, tel.: +420 734 391 529
Showroom Orel u Chrudimi, Orel 18, okr. Slatiňany, tel.: +420 603 565 510

www.alukov.cz

Alukov®
DOTVÁŘÍME DOMOV...

Projděte si sázecí kalendář a buďte připraveni na hlavní zahradnickou sezonu

Jak vypadá zahrada v dubnu, jak o ni pečovat v červnu a co byste měli vysadit v srpnu? Každý měsíc má svá specifika. Jaká jsou a na co byste neměli jako správní pěstitelé zapomenout? Poradí vám zahradnický kalendář.

Od dubna do srpna je hlavní sezona zahrada. Na jaře se sice zahradník zapotí nejvíce, ale ani v období letních grilovaček si moc neodpočine. Na pozemku je stále co dělat. Jednotlivé práce byste ale měli pečlivě načasovat. Poradíme vám, co dělat právě teď, kdy skončil březen – měsíc řezání a roubování.

Zahrada bude vždy přinášet spoustu radosti, ale také vyžadovat velké množství práce. „Hlavní je dbát na to, aby půda měla vodu a aby byla v bezpevném stavu. Na co se hodně zapomíná, je odstraňování suchých květů, které je třeba nutně uřízt, aby se rostliny nevysilovaly,“ říká zahradní architekt Michal Nováček z Atelier D.V.A.

Zvláště v letních měsících budete bojovat se suchem. Nezapomeňte zahradu pravidelně zavlažovat, ale také dopředu už při výsadbě myslíte na to, jak na vodu náročnou rostlinu do země sázíte. „Možná lepší než bojovat se suchem je najít sortiment, který období bez deště dobře snáší. Voda v zahradě bude do budoucna problém, proto je lepší minimalizovat plochy trávníků a volit stromy s větším listem, které jí zastíní a vytvoří stín, v němž porostou lépe stínomilné keře,“ radí Michal Nováček.

DUBEN

- V dubnu je už zahrada plná rozkvetlých tulipánů, narcisů a trávník je posetý sedmikráskami. Zahradní práce jsou v tomto období v plném proudu. Dokončuje se řez a výsadba ovocných stromů, keřů a zároveň je ideální čas pro výsadbu nového okrasného trávníku.
- Pokud jste nestihli na podzim vysadit révu vinnou, teď je ten správný čas. Předpěstujte si také sadbu okurek a do záhonů už sázejte mrkev, ředkvičky a kedlubny.
- Vysadit můžete mečíky.
- Záhony na noc překryjte netkanou textilií, která je ochrání před mrazy.
- Na konci měsíce nezapomeňte dát do fóliovníku rajčata a papriky.

KVĚTEN

- V květnu, jak už název napovídá, je celá zahrada posetá květy, nádherně voní a teplé počasí, které prohřívá půdu, přeje výsadbě rostlin choulostivých na mraz.
- Ven už můžete zasadit předpěstované papriky, rajčata, okurky, cukety nebo dýně a vysévejte cibuli, brambory nebo řepu.
- Květen je měsíc balkonovek. Do květináčů si zasadte muškáty, surfinie a petúnie.
- Mulčujte záhony a keře.
- Teď je ten správný čas na výsadbu většiny bylinek. Vždy přitom ale myslíte na to, že některé se navzájem moc nemusí. Vyhněte se proto kombinaci meduňky s bazalkou nebo heřmánku a máty peprné.

ČERVEN

- V červnu je ve vzduchu už cítit léto, prázdniny a radost vám budou dělat všude kolem rozkvetlé růže, kopretiny, pivoňky a rododendrony. I když v tomto období sklízíte už spoustu zeleniny, pořád na vás čeká mnoho práce. Budete muset oštríhat odkvetlé keře, zastříhnout odkvetlé trvalky, květy pivoňek. Ovocné stromy pravidelně okopávejte a zbavujte je plevele.
- Vysévat stále lze hlávkové saláty, špenát, ředkvičky nebo červenou řepu. Z okrasných rostlin můžete vysadit pomněnky, macešky, karafiáty a další druhy letniček.
- Zaštipujte rajčata a sledujte, zda je nenapadá plíseň.
- Nezapomeňte na kypření půdy, abyste omezili vypařování vody.

Inzerce

2 ekonomická transformace

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

GENERÁLNÍ PARTNER

PARTNEŘI

EK015692-1

ORLEN Unipetrol

behind inventions

McKinsey & Company

Největší setkání českého byznysu

reVize Česka 2024

za účasti prezidenta ČR Petra Pavla

Vindýšova továrna, Praha 16 | 20. května

Registrace: hn.cz/revize

ČERVENEC

- V červenci vás čeká nekonečné zavlažování záhonů, ale také období velké sklizně. Sklízet budete brokolici, mrkev, okurky, rajčata, angrešt a dozrát bude většina letního ovoce – borůvky, jahody, maliny.
- Pokud máte růže, v červenci je nevhodnější doba pro jejich štěpování. Místo štěpování poznáte podle specifického „uzlu“ na výhonu, nad kterým se růže začíná větvit.
- Nezapomeňte si usušit nejrůznější byliny, které vám rostou na zahradě. A i v tomto období pravidelně odstraňujte odkvetlé květy a sekejte trávník. Vysévat můžete dvouletky a pekingské nebo čínské zelí.

SRPEN

- V srpnu budou vaše stromy poseté plody meruněk, hrušek a jablek. V tomto období si také udělejte buchtu z lahodných ostružin.
- Vypěstovat ještě stihnete hlávkový salát a ředkvičky.
- Osmý měsíc je ideální na řízkování muškátů a zastřihování a tvarování živých plotů. V tomto období dělíme a přesazujeme kosatce a začínáme s výsadbou sazenic některých dvouletek jako šafránů, bledulí, sněženek, bramboříků a do těžší a humózní půdy ocúnů.
- Na konci srpna můžete rozmnožovat okrasné jehličnany a založit si zahradní vřesoviště.

Inzerce

PROFESIONÁLNÍ GARÁŽOVÁ VRATA

www.trido.cz

Budoucnost stavebnictví

Modulární výstavba a (r)evoluce prefabrikovaných koupelen

Hledání efektivních a inovativních řešení, která zlepšují jak kvalitu, tak rychlost výstavby, způsobují transformaci stavebnictví. Zastaralé technologie ustupují novým a stále více se diskutuje téma modulární výstavby, která představuje revoluční způsob, jak efektivněji budovat bytové domy, administrativní budovy, domovy pro seniory a celou řadu dalších projektů. V rámci tohoto trendu je zvláštní pozornost věnována prefabrikovaným modulárním koupelnám, které přináší řadu výhod pro developery, stavebníky i konečné uživatele.

Jedním z hlavních přínosů modulárních koupelen je jejich schopnost urychlit celý proces výstavby. Plná prefabrikace v továrně eliminuje mnoho možných zpoždění spojených se stavbou koupelen přímo na místě. Tento přístup umožňuje pracovat na několika různých částech projektu současně a výrazně zkrátit čas potřebný k dokončení stavby. Sníží se pohyb osob na staveništi. Eliminuje se riziko prostojů mezi jednotlivými profesemi, výrazně se zjednoduší koordinace řemesel v rámci celé stavby. Nedostatek kvalifikovaných řemeslníků už není problém. Kde ale prefabrikované modulární koupelny vzít?

Vůbec není třeba hledat daleko, i když je v Evropě výrobců a dodavatelů prefabrikovaných koupelen jako šafránu. Na okraji Olomouce se ukrývá nenápadná dřevo-stavební společnost Roots & Roofs, která přináší na český trh inovativní modulární koupelny TimberPOD. Každá koupelna se dokáže přizpůsobit požadavkům investora, přičemž využívá kvalitní materiály a moderní technologie. To zaručuje, že výsledný produkt splňuje nejvyšší standardy a vyhovuje požadavkům i těch nejnáročnějších klientů.

Budoucnost stavebnictví je modulární a prefabrikovaná, a koupelny TimberPOD od Roots & Roofs jsou v jejím čele. Díky nim je možné redefinovat způsob, jakým vnímáme a realizujeme stavební projekty a přinést tak do praxe novou éru stavebnictví.

Roots & Roofs

+420 731 774 765
hello@rootsroofs.cz
www.rootsroofs.cz

Nejčastější chyby podle Ferdinanda: sezení na terase, automatická závlaha či málo jahod a pokory

Ferdinand Leffler je zahradní architekt a zakladatel ateliéru Flera. Je známý z pořadu České televize Ferdinandovy zahrady.

Bez plánu není dobrá zahrada

■ V dubnu se zahrada začíná probouzet a velkou chybu vidím v tom, že si lidé často zapomenou přes zimu promyslet, co od zahrady budou chtít. Nemají plán a bez plánu není dobrá zahrada. Na jaře pak naběhnou do hobbymarketů a často bezmyšlenkovitě koupí všechno, co tam zrovna kvete. V průběhu sezony jim ale tyto rostliny nedokážou vytvořit dynamiku, kterou chtějí. Největší problém vidím v nekonceptnosti a nepřipravenosti. Příroda se řídí časovou posloupností, kterou je třeba dodržovat, to nám žádná zahrada neodpustí. Jestli jste zkušený zahradník a máte „zelené ruce“, víte, že například předpěstování bylinek nejde na poslední chvíli, tak to nefunguje.

Zahradám chybí ucelenost

■ V Česku se často setkáváme se zahradami, které nemají jednotný ráz, příběh. Když na ně vstoupíte, cítíte se spíš jako někde v showroomu. Chybí jim jistá ucelenost. Tu umí přinést řada prvků jako sázení jednoduchých, v našich končinách přírodních druhů stromů, které budou umět vytvořit korunu nad hlavou. Malé kulaté korunky vám moc nedají. Javory, břízy, duby, třešně, hrušně... To jsou všechno stromy, které zastíní a udělají nad námi příjemný strop. Není třeba to přehánět s druhovou pestrostí. Do menší zahrady o rozloze do 800 m² doporučuji jednotu a jednoduchost, a ne druhové arboretum. Dobrá zahrada je taková, v níž se cítíte dobře v celku.

Absence trvalkového patra

■ Chybou je také absence trvalkového patra spojujícího prvky podrostů. Správně vybrané trvalky pro stín a pro slunce, které zároveň vytvářejí koberec pod stromy a keři, se postarají o dokonalou kulisu lehké, uvolněné struktury. Poletuje zde spousta hmyzu a schovává se v nich řada zvířat, zahrada díky nim opravdu žije.

Nerespektování potřeb konkrétní rostliny

■ Jde o půdní a světelné podmínky. Například u nás hodně oblíbené levanduli se nebude dařit v živné a vlhké půdě zasypané mulčem, tak jak to v naprosté většině případů vídáme. Mnohem lépe jí bude ve vyprahlé kamenité půdě, v suchu, na slunci, kde zbytečně nebude hnit pod kůrou. Přesně tak, jak ji známe z jihu Evropy, kde obdivujeme její vitálnost.

Absence jedlých rostlin

■ V zahradách mi často chybějí jedlé rostliny. Lidé se jich bojí a to je škoda. Panuje předsudek, že patří spíš do venkovských zahrad, ale tak to není. Trvalkové záhony můžou být doplněné bylinkami, jahůdkami. Je potřeba dělat si zahradu nejen hezkou, ale i chutnou.

Za každou cenu chtít udržet vlhkomilné lesní rostliny

■ Sucho je obrovským strašákem pozdního jara a léta. Je absolutní nezbytností sázet suchomilnější rostliny, které budou zvládat horká období, spíš než se snažit za každou cenu udržet například vlhkomilné lesní rostliny. Takový rododendron potřebuje dostatek vláhy a taky stín a nehodí se do sucha. Studny vysychají a vodu do zahrady v době opravdu suchých dnů dostáváme zodpovědně k životnímu prostředí jen velice těžko.

Absence příjemných míst k sezení

■ Co mě mrzí, je málo míst k sezení. Zahrada je od toho, abychom si na ní užívali a trávili čas pod korunami stromů, nejen na terase. Rád bych apeloval na majitele, aby si na zahradách vytvořili třeba kout s lavičkou nebo křesílkem a stolečkem utopeným někde hluboko v záhonu. Místo, kde si budou ve stínu rádi zahradu užívat.

Špatné zavlažování

■ Setkávám se také s tím, že se zahrada zbytečně pravidelně a často zavlažuje automatickou závlahou, a když náhodou z nějakého důvodu vypadne a přestane fungovat, květiny, které jsme dokonale rozmazlili pravidelným přísunem vody, nedokážou zapustit kořeny do hloubky a trpí. Lepší je vždy pořádná zálivka jednou za čas než pravidelné cmrndání a kapání na povrch půdy. Ve finále stačí pořádně zalít pětkrát až desetkrát za sezonu, kořeny rostlin se pak dostanou níž a zelení v zahradě se lépe žije.

Nakládat si na sebe příliš práce

■ Chybu vidím také v tom, když na sebe lidé nakládají příliš práce, a když jim chybí pokora a přiměřenost. Nebudujte velké trávníkové plochy, na které nemáte síly, namísto toho v zahradě raději relaxujte a vytvořte si ji takovou, na jakou vám síly stačí. Zahrada je dar, požehnaní.

Inzerce

EK015600

MINIRÝPADLA CAT[®]

NOVÉ GENERACE

Minirýpadla Cat se vyznačují robustní konstrukcí a širokým využitím v mnoha možných aplikacích. Díky početnému sortimentu příslušenství jsou tyto stroje všestrannými pomocníky. S novou generací minirýpadel Cat přichází do váhové kategorie od šesti do deseti tun i nové technologie z řady Ease of Use.

EASE OF USE

NEJNOVĚJŠÍ TECHNOLOGIE PRO USNADNĚNÍ PRÁCE

U minirýpadel Cat nové generace můžete využít nejnovější digitální technologie a nástroje, pro snadnější a přesnější ovládání, které byly až dosud výsadou pouze rýpadel těžších kategorií. Říkáme tomu Ease of Use.

zeppelin.cz

ZEPPELIN[®] CAT[®]

TERMOKAMERY PRO KAŽDÉHO

Nové kamery Hikmicro řady Economy (ECO/E) nabízejí za cenu běžného bezkontaktního teploměru plnohodnotné funkce termokamery. To vše zabaleno v odolné konstrukci a se skvělým zpracováním. Rozšířte své možnosti měření právě nyní.

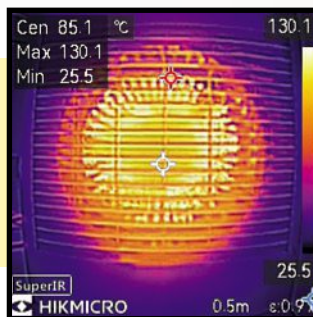
5 785 Kč

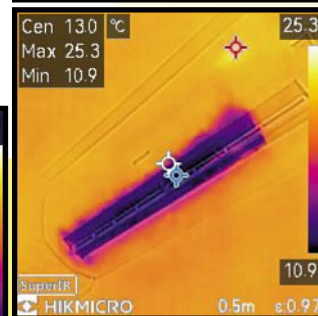
**HIKMICRO
ECO V**
HM.308200405

VZDUCHOTECHNIKA

TOPENÍ

* Snímky pořízeny nabízenými modely.

ELEKTROINSTALACE

STAVBA

7 025 Kč

**HIKMICRO
POCKET E**
HM.308200414

Odhalte skryté problémy rychle a efektivně.

Univerzální a kvalitní termokamery již nejsou nedostupnou technologií.

Běžně pomáhají v:

- topenářství a klimatizaci (kouřovody, podlahová topení)
- stavebnictví (izolace budov, vlhkost)
- energetice (fotovoltaické panely, akumulátory)
- elektrotechnice (spoje, komponenty, závady)
- automotive (vyhřívání, mechanické části)
- strojírenství (ložiska, dopravníky)

* Všechny ceny uvedeny bez DPH
www.ghvtrading.cz

NKT

NKT instal PLUS CYKY a CYKYLo

Barevná identifikace
instalačních kabelů
pro zásuvkovou instalaci.

CYKY(Lo)-J 3×2,5 mm² ZELENÝ

CYKY-J 5×2,5 mm² ŽLUTÝ

rezidenceklicov.cz

Nové byty ve Vysočanech nyní v prodeji

Komfortní a promyšlené bydlení nedaleko stanice metra B – Vysočanská s panoramatickým výhledem na metropoli.

Výjimečná kombinace excelentní městské lokality a komorního charakteru bydlení.

Bytové jednotky s dispozicí 2+kk.

